Shafaa-at Ka Bayaan

Muhammad Iqbal Kilaani

Roman Transliteration

Rehan Syed Barey

Table of Contents

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Translitrators Note:

بِسْمِ اللهِ ، اَلْحَمْدُ لِلّٰه وَالْصَّلَاةُ وَالْسَّلَامُ عَلٰی سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ ، وَعلیٰ آلِهٖ وَصَحْبِهٖ اَجْمَعِيْن. اَمَّا بَعْدُ:

Allah Rabbul Aalameen jo Rahman o Raheem hai, jis ne baghair maange ham sab ko Nabi-e-Akram ﷺ ki ummat mein paida farma kar be-panaah inaam se nawaaza. Salaf-o-saaliheen ka aqida tha ke ye ezaaz sirf Allah ke fazl hi se mila hai.

Aye Allah! Is azeem nemat par hame'n, hamare ahl o ayaal ko aur hamari aal o aulaad ko hamesha shukr-guzaar bana, Rasool Allah ﷺ se mohabbat karne waala bana aur unke ahkaam ki paerawi karne wala bana. Aameen

Hazrat Anas رضی اللہ عنہ se marwi hadees mein hai Nabi-e-Kareem ﷺ ne farmaya: "*Har Nabi ne kuch cheeze'n maagee'n ya farmaya ke har Nabi ko ek (1) dua di gai jis cheez ki usne dua maangi phir use qubool kiya gaya, lekin maine apni dua qiyamat ke din apni ummat ki shafaa-at ke liye mehfooz rakhi hui hai*". (Sahih Bukhari: H6305)

Ye hadees e mubaaraka ummat e muslima ke liye bahut badi khushkhabri par mushtamil hai. Ham Allah Subahanahu wa Ta'ala ki zaat e kareem se ummeed rakhte hain ke roz e qiyaamat hame'n, hamare ahl o ayaal, aziz o aqaarib aur dost-ahbaab ko Nabi-e-Akram ﷺ ki us khusoosi dua mein shaamil farmaega. In sha Allah.

Mukhalifeen ki taraf se uthaae gae be-panaah ilzamaat mein se ek (1) ilzaam ye bhi hai ke ham "Shafaa-at Ke Munkir Hain". Is kitaab mein Jamat e Ahle Hadees ke "Aqida e Shafaa-at" ko tafseel ke saath Quran o Sunnat ki raushni mein saabit kiya gaya hai.

Is roman edition mein maujood tamaam Qurani aayaat ko https://quranwbw.com/ se liya gaya hai, aur ahadees aur aqwaal ke arbi matan ko urdu pdf dekh kar type kiya gaya hai. Bahut kam alfaaz aise the jo aam-bol-chaal mein istemaal nahi hote, jitne is kitaab mein the utne alfaaz ka aam mafhoom usi page ke footnote section mein "T:" ke saath shaamil kiya gaya hai.

Double-check karne ke bawujood bashari taqaze ki wajah se agar

kaheen ghalati nazar aajaae ya is roman transliteration ke mutaalliq koi mashwara ho to neeche maujood email par contact keejiye. rehan.hse@live.com

Isi tarah mazeed roman script mein islami kutub free mein download karne ke liye neeche maujood link par click keejiye.

https://archive.org/details/@rehan_syed_barey

Aap se adaban guzaaarish hai ke is kitaab ko padhne ke baad doosro’n ke saath sawaab-e-jaariya ki niyyat se zaroor share keejiye. Allah meri is koshish ko meri aur logon ki islaah aur ukhrawi kamyaabi ka zariya banaae aur qubool farmaae. Aameen

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى نَبِيِّنَا مُحَمَّد وَاٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَسَلَّم.

Duaao’n ka taalib,

Rehan Syed Barey

Riyadh, Saudi Arabia

June 16, 2025 - 20 Dhul Hijja 1446

Hai koi nasihat lene waala? ‘فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ؟’

Jis roz:

❁ Aasmaan Phat Jaaega. (Surah al-Infitaar: 1)

❁ Chaand Be-noor Ho Jaaega. (Surah al-Qiyaamah: 8)

❁ Sitaare Bikhar Jaaenge. (Surah al-Infitaar: 4)

❁ Pahaad Reeza-reeza Ho Jaaenge. (Surah al-Waaqia: 6)

❁ Qabre’n Khol Di Jaaengi. (Surah al-Infitaar: 4)

❁ Log Bikhre Patingo’n Ki Tarah Honge. (Surah al-Qaariah: 4)

❁ Dil Kaanp Rahe Honge. (Surah an-Naaziaat: 8)

❁ Deede Pathra Jaaenge. (Surah al-Qiyaamah: 7)

❁ Kaleeje Mu’n Ko Aarahe Honge. (Surah al-Kahf: 40)

❁ Chehre Khauf-zada Honge. (Surah al-Ghaashiya: 2)

❁ Sooraj ek (1) meel ke faasle par hoga. (Sahih Muslim)

❁ Log pasine mein sharabor honge. (Sahih Muslim)

❁ Allah Ta'ala is qadar ghussa mein honge ke usse pehle kabhi hue na baad mein honge. (Sahih Bukhari-o-Sahih Muslim)

❁ Kibaar Ambiya Kiraam ﷷ tak apni-apni jaan ki amaan talab kar rahe honge. (Sahih Bukhari-o-Sahih Muslim)

❁ Log shafaa-at ki talaash mein inklenge. (Sahih Bukhari-o-Sahih Muslim)

❁ Hazrat Aadam ؑ inkaar kar denge, Hazrat Nuh ؑ inkaar kar denge, Hazrat Ibrahim ؑ inkaar kar denge, Hazrat Musa ؑ inkaar kar denge aur Hazrat Isa ؑ bhi inkaar kar denge.

Tab ….!

❁ Hamare Mukarram Rasool ﷺ, hamare Akram Rasool ﷺ, hamare

Kareem Rasool ﷺ, hamare Rahmat Rasool ﷺ, hamare Shaahid Rasool ﷺ, hamare Mubasshir Rasool ﷺ, hamare Nazeer Rasool ﷺ, hamare Mohsin Rasool ﷺ, hamare Haadi Rasool ﷺ, hamare Shafee Rasool ﷺ, hamare Mushaffe' Rasool ﷺ, Syed-ul-Ambiya ﷺ, Khateeb al-Ambiya ﷺ, Shafee al-Ambiya ﷺ, Saahib-e-Kausar ﷺ, Saahib Muqaam-e-Mahmood ﷺ, Hazrat Muhammad Mustafa ﷺ Ahmad Mujtaba ﷺ aage badhenge aur farmaenge …. انا لها … aaj main hi shafaa-at ka ahl hoo'n!

❁ Aap ﷺ izn-e-shafaa-at[1] ke liye arsh-e-Ilaahi ke neeche sajda mein gir padenge jab tak Allah chaahega. (Sahih Bukhari-o-Sahih Muslim)

❁ Sajde mein hamd-o-sana bayan karenge jab tak Allah chaahega aur jo kuch Allah Ta'ala chaahega. (Sahih Bukhari-o-Sahih Muslim)

❁ Jab izn-e-shafaa-at milega tab Aap ﷺ shafaa-at karenge, Aap ﷺ ki shafaa-at suni jaaegi aur qubool ki jaaegi. (Sahih Bukhari-o-Sahih Muslim)

فَالْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيْهِ كَمَا يُحِبُّ رَبَّنَا وَيَرْضٰى

Pas ... Aye Imaan waalo! Aye baseerat aur basaarat rakhne waalo! Aye daana aur beena logo! Zara ghaur karo aur socho! Us roz najaat ke liye!

❁ Shafee aur mushaffe Rasool ﷺ ki shafaa-at haasil karna accha hai ya khud-saakhta sifaarishiyo'n ki sifaarish karaana accha hai?

أَفَلَا تَعْقِلُوْنَ؟

Kya tum aql se kaam na loge?

---

[1] T: (شَفَاعَت) Allah Ta'ala ke ijaazt/hukm se qiyamat ke din Nabi ﷺ ya deegar nek bando'n ka gunahgaaro'n ya kamzor momino'n ki bakhshish ya darajaat buland karne ke liye Allah se sifaarish karna [RSB]

Saee-e-Mashkoor:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى عَبْدِهٖ وَرَسُوْلِهٖ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ وَعَلٰى آلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَمَنِ اهْتَدٰى ، هَدْيِهٖ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ اَمَّا بَعْدُ!.

Jab islam ki daawat ka aaghaaz hua to usse waabasta hone waalo'n aur us par imaan laane waalo'n ke liye sirf yehi ek (1) raasta tha ke uske daai Muhammad ﷺ se jo kuch mile, use le le'n aur jisse wo roke'n usse baaz aajaae'n. Aage chal kar jab Aap ﷺ ke kaam mein kuch wusat aai to is usool ki baar-baar mukhtalif andaaz se talqeen ki gai. Farmaya gaya:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَلَا تُبْطِلُوْۤا اَعْمَالَكُمْ ﴿۳۳﴾

Aye Imaan Waalo! Allah Ki Itaa-at Karo Aur Rasool Ki Itaa-at Karo Aur Apne Aamaal Barbaad Na Karo. (Surah Muhammad: 33)

Jab tak ummat is asar par qaayam rahi khair-o-falaah uske qadam choomte rahe, lekin ummat mein mazeed wusat aai to aql-pasando'n ke kai giroh paida hue, jinho'n ne aqaaid-o-ahkaam aur usool-o-furoo ko apni aqlo'n se naapna aur ummat mein apne halqe banana shuru kiya to natija ye hua ke ummat pasti ke ghaar mein girne lagi. Imam Maalik رحمه الله ne uska bahut hi khoob ilaaj tajweez kiya tha. Farmaya tha:

لَنْ يُّصْلِحَ آخِرُ هٰذِهِ الْاُمَّةِ اِلَّا بِمَا صَلُحَ اَوَّلُهَا.

Is ummat ka aakhir usi cheez se durust hoga jisse uska awwal durust hua.

Yaane khaalis ittiba-e-Kitab-o-Sunnat se, afsos hai ke aaj ummat par aqlaaiyat ki wohi baad-e-samoom[1] chal padi hai aur ummat phir usi pasti-o-idbaar ki taraf ja rahi hai aur uska ilaaj wohi hai, jo Imam Maalik رحمه الله ne tajweez farmaya tha.

Khushi ki baat hai ke Malik Saud University, Riyadh ke ustaad Muhammad Iqbal Kailani ek (1) deen pasand faazil hain aur shuru hi se deeni tahrikaat se waabasta aur unke zer-e-saaya kaam karte rehte hain. Iska natija mein un par ye aqida khula ke ummat ki islaah ka asal kaam ye hai ke use khaalis kitab-o-sunnat ki taalimaat se waabasta kiya jaae aur idhar-udhar ke khayalaat aur falsafiyaana aur aqli moshgafiyo'n

---

[1] T: (بَادِ سَمُوم) Intihaai garam aur tez hawaa [RSB]

mein use uljhaya aur mubtala na kiya jaae.

Chunache unho'n ne us kaam ki anjam-dahi ka beeda uthaya aur aamma-tun-naas[1] ke roz-marra ke masaail ke taalluq se khaalis Kitab-o-Sunnat se maalumaat jama karni aur tarteeb-e-deeni shuru kee'n. Chunache dekhte-dekhte kai kitabe'n taiyyaar ho gaee'n. Naujawaano'n aur taalibaan hidayat ke liye ek (1) khaalis aur jaame deeni course taiyyaar ho gaya.

Muallif ne tafheem-us-sunnah[2] mein masaail-o-ahkaam ki daryaft aur unke hal ke liye jo manhaj (tariqa) ikhtiyaar kiya hai koi shubha nahi ke ye wo waahid manhaj hai jisse ikhtilaaf ki koi gunjaaish nahi aur jo bilkul be-khataa hai. Ye mumkin hai ke baaz masaail ki tehqeeq mein mausoof ki nigaah mutaaddid riwayaat mein se kisi ek (1) hi riwayat tak mehdood reh gai ho aur is tarah unho'n ne jo natija akhaz kiya ho, usse ikhtilaaf kiya ja sake. Lekin unke manhaj ki salaamati aur durustagi se ikhtilaaf aur us mein shak nahi kiya ja sakta. Is liye unki kitaabo'n se taqriban kaamil itminaan ke saath istifaada[3] kiya ja sakta hai aur un par mukammal etemaad bhi kiya ja sakta hai.

Allah ka karam hai ke Maulana Kailani ki in taalifaat se naujaawo'n ki poori ek (1) jamaat ko hidaayat-o-rehnumaai haasil ho rahi hai aur wo sunnat-e-rasool ﷺ ko bayan karne waali in kitaabo'n ko paakar nihaayat hi mutmaeen aur masroor hain. Allah is sarwar[4] ko yaum-e-qiyaamat mein bhi qaayam-o-baaqi rakhe aur muallif aur mustafideen[5] ko jaza-e-kahir se shaadkaam[6] kare. Aameen

Safiur Rahman Mubarakpuri

20 Safar 1421h

---

[1] T: (عامَّۃُ النّاس) Awaam, har tabqe ke log, public [RKT]

[2] T: (تفہیم السنہ) Sahih tariqa se sunnat e nabawi ﷺ ko samajhna aur un par amal karna [RSB]

[3] T: (اِسْتِفادَہ) Nafa paana, faaeda uthaana [RKT]

[4] T: (سَروَر) Sardaar, baadshah, ameer o haakim, qaaid, peshwa, taalaab, jheel, chashma [RKT]

[5] T: (مُسْتَفِیدین) Faaeda haasil karne waale, faiziyaab hone waale [RKT]

[6] T: Baa-muraad, kamyaab, khush-haal [FL]

Shafaa-at:

اَلْحَمْدُ لِلّٰه رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالْصَّلَاةُ وَالْسَّلَامُ عَلٰى رَسُوْلِهِ الْاَمِيْنِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ، اَمَّا بَعْدُ!

Shafaa-at ka masdar[1] 'شَفْعٌ' hai, jiska matlab hai ek (1) cheez jo doosri cheez ke saath milaana aur jodna (juft) banana. ❶ Shafaa-at ka matlab hai kisi kamzor aadmi ki madad ke liye kisi bade aadmi ka saath mil jaana ya doosre lafzo'n mein sifaarish karna, sifaarish mein sifaarish karne waala choonke haajatmand ka jod ban jaata hai isl iye use arbi mein 'شَفِيْعٌ' kehte hainaur jiske liye sifaarish ki jaae use 'مَشْفُوْعٌ' kehte hain.

❶ • Quran-e-Majeed Ki Aayat hai: 'وَّالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ' Qasam Hai Juft (raato'n ki) Aur Taaq (raato'n ki). (Surah al-Fajr: 3) •

Shara'[2] mein qiyaamat ke roz kisi gunahgaar aadmi ki maghfirat aur bakhshish ke liye farishta, nabi ya wali ki Allah Ta'ala ke huzoor sifaarish ko shafaa-at kehte hain. Sifaarish ki ibtida Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at se hogi. Aap ﷺ ki us ibtidaai shafaa-at ko shafaa-at-e-kubra ya shafaa-at-e-uzma kaha jaata hai. Aap ﷺ ki shafaa-at-e-uzma ke baad deegar Ambiya, Sulaha, aur Auliya ki sifarishaat shuru hongi.

Shafaa-at ke baare mein hamare yahan bahut si ghalat-fehmiyaa'n paai jaati hain, jin ki islaah bahut zaroori hai, aam taur par shafaa-at ka tasawwur ye hai ke Allah Ta'ala ke pyaare aur mehboob bando'n ka Allah Ta'ala ke yaha'n bada asar-o-rusookh hai, unki har bat maani jaati hai, lihaaza agar ham kisi saaleh aur waliullah ke daaman se waabasta ho jaaen aur use raazi kar le'n to wo qiyaamat ke roz hamari sifaarish karke hame'n zaroor bakhshwa lega aur ham jannat mein daakhil ho jaaenge.

Ghaur kiya jaae to is aqide ke natije mein shafaa-at ka ummeedwaar darj-e-zel kabira gunaaho'n ka murtakib hota hai.

① Allah Ta'ala ke liye duniya ki misaale'n ghadne lagta hai. Masalan ye samajhna ke duniya mein afsaraan-e-baala[3] tak rasaai[4] us waqt tak

---

[1] T: (مَصْدَر) Saadir hone ya nikalne ki jagah, asal, buniyaad [RKT]
[2] T: (شَرْع) Deen, shariyat [RKT]
[3] T: (افسرانِ بالا) Aala hukkaam, senior officers [RSB]
[4] T: (رَسائی) Pohonchne ka amal ya kaifiyat, mel-milaap [RKT]

mumkin nahi jab tak wasila na ho. Lihaaza Allah Ta'ala tak rasaail ke liye bhi wasila zaroori hai aur you'n Allah Ta'ala ki sifaat aur qudrato'n ko insaan ki sifaat aur qudrat ke baraabar samajh kar Allah Ta'ala ki janaab mein gustaakhi ka murtakib hota hai.

② Shafaa-at ka ummeedwaar az-khud ye tae kar leta hai ke falaa'n buzurg ya wailullah shafaa-at ke mansab par faaiz hai. Halaanke is baat kai lm Allah Ta'ala ke siwa kisi ko nahi ke shafaa-at ka izn kise milega kise nahi milega.

③ Shafaa-at ka ummeedwaar bakhshish aur maghfirat ke liye az-khud saakhta shafee[1] par waisa hi tawakkal karne lagta hai jaisa tawakkal Allah par karna chaahiye aur Allah Ta'ala se be-parwaah ho jaata hai.

④ Namaz, roza, tilaawat, tahajjud, sadqa aur khairaat waghaira karke Allah ko raazi karne ke bajaae shafaa-at ka ummeedwaar apne khud-saakhta shafee ke naam par nazr-niyaaz aur chadhaawe, mannate'n maan kar use raazi karne ki koshish karta hai. Agar wo faut ho chuka ho to uski qabr par chiraghaa'n karne, phoolo'n ki chaadare'n chadhaane, urs lagaane, dhaage baandhne, ghusl dene, mujaawari karne se wo ye samajhta hai ke use raazi karke yaqinan wo uski sifaarish ka mustahiq ho jaaega.

⑤ Shafaa-at ka ummeedwaar apne khud-saakhta shafee ko jab aakhirat mein apna kaarsaaz[2] tasleem kar leta hai to phir dunyaawi muamalaat mein bhi us par bharosa karne lagta hai aur you'n duniya mein bhi masaaib aur mushkilaat mein use apna mushkil-kusha aur haajat-rawa samajhne lagta hai aur waisi hi dua aur faryaad apne khud-saakhta shafee se karne lagta hai jaisi Allah Ta'ala se karni chaahiye. Masalan '*Ya Ali Madad*', '*Ya Shaikh Abdul Qaadir Shai-an-lillah*', '*Ya Zil-Ilaah Shaikh Abdul Qaadir*', '*Imdaad-kun, Imdaad-kun Ya Shaikh Abdul Qaadir*', '*Ya ghaus al-aazam madad-kun ya moinuddin chishti*', '*Ya Baha-ul-Haq Beda Dhak'* waghaera.

---

[1] T: (شَفِيع) Shafaa-at karne waala [RKT]
[2] T: (کارساز) Kaam poora karne waala, kaam banaane/sawaarne waala, qaadir e mutlaq (yaane Allah Ta'ala) [RKT]

⑥ Aakhirat mein apne khud-saakhta shafee aur sifaarishi ko duniya mein apna haajat-rawa aur mushkil-kusha tasleem kar lene ke baad wo uski naaraazi se isi tarah bachne ki koshish karta hai, jis tarah Allah Ta'ala ki naaraazi se bachna chaahiye. Apne shafee aur sifaarishi se isi tarah darne lagta hai jaisa ke Allah Ta'ala se darna chaahiye. Yaad rahe ke ma-waraa-e-asbaab kisi ka khauf aur dar bhi ibaadat mein shaamil hai jo sirf Allah Ta'ala ke laayaq hai.

⑦ Jo azmat, kibriyaai aur jalaal Allah Ta'ala ke liye khaas hona chaahiye wohi azmat, kibriyaai, aur jalaal shafaa-at ka ummeedwaar apne khud saakhta shafee ke liye mehsoos karne lagta hai.

⑧ Jis tarah insaan ko har waqt Allah Ta'ala ki nazar-e-karam aur lutf-o-ehsaan ka mohtaaj rehna chaahiye, mashfoo[1] isi tarah apne aap ko khud-saakhta shafee ki nazr-e-karam aur lutf-o-ehsaan ka mohtaaj samajhne lagta hai.

⑨ Khud-saakhta shafee ko Allah Ta'ala ki tamaam sifaat se muttasif[2] karne ke baad insaan ise Allah Ta'ala ki jagah apne saare muamalaat ka kaar-e-mukhtaar samajhen lagta hai.

⑩ Allah Ta'ala se be-parwaah aur be-khauf hone ke baad amali zindagi mein insaan Allah Ta'ala ki itaa-at aur farmabardaari ki qatan koi parwaah nahi karta aur ye samajhta hai ke tamaam naajaaiz aur haraam kaam masalan rishwat, sood, jooa, sharaab, zina, ghasb, dhoka aur fareb waghaera karne ke baad saal bhar mein ek (1) baar ‘Hazrat Saahab’ ke aastaana-e-aaliya par garaa’n-qadr nazraana[3] pesh kar dene se guzishta saare gunaah maaf ho jaaenge.

Qaraeen-e-Kiraam! Ghaur farmaaiye aqida-e-shafaa-at ka ghalat taswaaur qadam-qadam par aadmi ke liye kis tarah shirk-e-akbar aur gumraahi ke darwaze khol deta hai aur insaan be-dhadak us raaste par badhta chala jaata hai. Shafaa-at ka yehi wo tasawwur hai jiske baare mein Quran-e-Majeed ne baar-baar khabardaar kiya hai ke qiyamat ke

---

[1] T: (مَشْفُوع) Jiski shafaa-at ya sifaarish ki gai ho [RKT]
[2] T: Wasf rakhne waala, khoobiyaa’n rakhne waala, saaheb-e-sifat [RKT]
[3] T: (گراں قَدْر) Behtareen, umda, nafees, aali martaba, moazaaz, qadr o qeemat waala [RKT]

roz aisi shafaa-at hargiz qubool nahi hogi. Chand aayaat mulaahaza ho'n:

❶ وَ اتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِىْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَّلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ

Aur Daro Us Din Se Jis Din Koi Shakhs Kisi Doosre Ke Kaam Nahi Aaega Aur Na Kisi Ke Haq Mein Kisi Ki Sifaarish Faaida Degi Naahi Kisi Se Fidya Qubool Kiya Jaaega Aur Naahi Ye Log Madad Kiye Jaaenge. (Surah al-Baqara: 123)

❷ وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُوْلُوْنَ هٰٓؤُلَآءِ شُفَعَآؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ

Ye Log Allah Ta'ala Ke Siwa Unki Ibaadat Karte Hain Jo Unko Nuqsaan Pohoncha Sakte Hain Na Nafaa Aur Kehte Hain Ke Ye Allah Ta'ala Ke Yahaa'n Hamare Sifaarishi Hain. (Surah Yunus: 18)

❸ اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُفَعَآءَ ۭ قُلْ اَوَلَوْ كَانُوْا لَا يَمْلِكُوْنَ شَيْـًٔا وَّلَا يَعْقِلُوْنَ ۝ قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا ۭ

Kya Un Logo'n Ne Allah Ke Siwa Koi Aur Sifaarishi Bana Rakhe Hain Kaho Agarche Wo Kisi Cheez Ka Ikhtiyaar Na Rakhte Ho'n Aur Naahi Kuch Samajhte Ho'n Ke Shafaa-at Ka Ikhtiyaar To Saare Ka Saara Allah Ta'ala Ke Haath Mein Hai. (Surah az-Zumar: 43-44)

Ye hai anjaam is sifaarish ka jiska tasawwur hamare yahaa'n aam paaya jaata hai. Haqiqiat ye hai ke aakhirat mein shafaa-at ka muaamala bada hi naazuk hai use samajhne mein maamooli si ghalati hamesha-hamesha ke liye jannat se mehroomi ka baais ban sakti hai (al-ayaaz-billah) lihaaza zaroori hai ke Kitab-o-Sunnat se saabit-shuda aqida shafaa-at ko acchi tarah samajha jaae aur usi par amal kiya jaae.

Aqida-e-shafaa-at ka sahih islami tasawwur tehreer karne se qabl ham baaz mabaahis tehreer karna zaroori samajhte hain. Ummeed hai ke in mabaahis ka mutaala-a karne ke baad sahih aqida-e-shafaa-at ko samajhna in sha Allah bahut aasaan ho jaaega.

① Allah Ta'ala Ki Zaat Be-misaal Hai:

Allah Ta'ala apni zaat aur sifaat mein har lihaaz se yakta, waahid aur be-misaal hai. Uski sifaat aur qadr be-hadd-o-hisaab hain ke unka ahaata karna hatta ke unka tasawwur karna bhi insaan ke bas ki baat nahi. Masalan Allah Ta'ala ki sifaat mein se ek (1) sifat 'عَلِيْمٌ' hai, jiska matlab hai har waqt har cheez ka ilm rakhne waala. Kis insaan ne apni paedaaish

se lekar maut tak kitne saans liye? Uska dil kitni martaba dhadka? Uski aankhe’n kitni martaba chapkee’n? Uski zabaan ne kitni martaba harkat ki? Uske qadam kahan-kahan pohonche? Uske dil mein kitni khwahishaat paeda huee’n? Uske haath aur paao’n par kitni lakeere’n hain? Uske jism par kitne baal hain? Insaan ne apni zindagi mein kitne jhoote bole? Kitne sach bole? Kitni namaze’n padhee’n? Kitni chodee’n? Kitni daulat kamaai aur kaise kamaai? Kitni kharch ki aur kahan kharch ki? Kitne huqooq-ul-ibaad[1] adaa kiye aur kitne tark kiye? Raat ki taareeki mein kya kiya? Din ki raushni mein kya kiya? Marne ke baad wo kahan dafan hua? Zameen ne uske jism ke kitne zarraat khatm kiye, kitne baaqi rakhe? Marne ke baad uska naama-e-aamaal kahan mehfooz raha? Aur aisi hi deegar tafsilaat Allah Ta'ala ke zaati ilm mein hain. Ye maamla sirf ek (1) insaan ka nahi, balke roz-e-azal se lekar roz-e-abad tak paida hone waale tamaam insaano ka hai.

Insaano ke baad jinnaat aur farishto’n ke baare mein bhi aisi hi tafsilaat ka qiyaas kar leejiye, unke alaawa deegar tamaam barri, bahri aur fizaai makhlooq[2] ka tasawwur keejiye. Jaandaar makhlooq ke alaawa ghair-jaandaar makhlooq, hajr, shajr, darya, samandar, chaand, sitaare waghaira mein se kaunsi makhlooq aisi hai, jiski tafsilaat Allah Ta'ala ke zaati ilm mein nahi?

Amr-e-waaqia[3] ye hai ke Allah Ta'ala ki sirf ek (1) sifat hi is qadr laa-mehdood hai ke uski tafsilaat ahaata-e-tehreer mein laana mumkin nahi, Allah Ta'ala ki isi ek (1) sifat se baaqi tamaam sifaat par qiyaas kiya ja sakta hai. Quran-e-Majeed mein Allah Ta'ala ka ye irshad-e-mubaarak kis qadr sach hai:

قُلْ لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمٰتِ رَبِّيْ لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّيْ وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهٖ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

Aye Nabi! Kaho: Agar Samandar Mere Rabb Ke Kalimaat Likhne Ke Liye Raushnaai Ban Jaae’n To Wo Sab Khatam Ho Jaaenge, Lekin Mere Rabb (ki tauseef aur taareef) Ke Kalimaat Khatam Na Honge, Balke Itni Hi

---

[1] T: (حُقُوقُ الْعِباد) Farz ya zimmedaari jo bande par doosre bando’n ki nisbat aaid ho, bando’n ka haq [RKT]
[2] T: Bahri = Paani ki makhlooq, Fizaai = Aasmaan mein udhne waali makhlooq [RSB]
[3] T: (اَمْرِ واقِعَہ) Haqiqat e haal, sahih haal [RKT]

Raushnaai Aur Bhi Le Aae'n To Kifaayat[1] Na Karegi. (Surah al-Kahf: 109)

Ghaur farmaaiye! Ambiya, Sulaha aur Shuhada mein se kaun aisa hai jo Allah Ta'ala ki laa-taadaad sifaat mein se kisi ek (1) sifat mein hi Allah Ta'ala ka muqaabla kar sake, zarra aur aaftaab ki nisbat se hi sahi. Agar koi muqaabla nahi (aur waaqai nahi) to phir Allah Ta'ala ke liye afsaraan-e-baala ki misaalo'n se deen samajhna ya samjhaana Allah Ta'ala ki sifaat aur qudrato'n ka inkaar nahi to aur kya hai? Is liye Allah Ta'ala ne Quran-e-Majeed mein farmaya hai:

فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝٧٤

Logo! Allah Ta'ala Ke Liye Misaale'n Na Ghado, Beshak Allah (har cheez) Jaanta Hai Aur Tum Nahi Jaante. (Surah an-Nahl: 74)

② Allah Ta'ala Tamaam Ikhtiyaraat Ka Mutlaq Maalik Hai:

Allah Ta'ala kaainaat mein maujood har cheez ka Khaaliq aur Maalik hai, kaainaat ki har cheez uski makhlooq aur mamlook hai. Malaaika, ambiya, auliya, sulaha samet sab uske mohtaaj hain aur Allah Ta'ala sabka haajat-rawa hai. Sab Allah ke mahkoom hain aur Allah sab ka haakim hai, Allah Ta'ala ke saamne saari makhlooq be-bas aur aajiz hai. Allah Ta'ala kisi ke aage be-bas aur aajiz nahi, makhlooq ko Allah ki pakad aur saza ka khuaf hai. Allah Ta'ala ko kisi ki pakad aur saza ka khauf nahi. Allah Ta'ala mukhtaar-e-mutlaq hai. Uske alaawa koi mukhtaar-e-mutlaq nahi, qiyaamat ke roz shafaa-at ki ijaazat dene ya na dene ka ikhtiyaar bhi Allah Ta'ala ke paas hoga. Kisi ko az-khud shafaa-at karne ki majaal nahi hogi. Isi tarah shafaa-at qubool karne ya na karne ka ikhtiyaar bhi sirf Allah Ta'ala ke paas hi hoga. Koi Allah Ta'ala se zabardasti apni shafaa-at nahi manwa sakega. Quran-e-Majeed ki chand aayaat bataur-e-suboot mulaahaza ho'n:

❶ قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا.

Kaho, Sifaarish Saari Ki Saari Allah Ta'ala Ke Ikhtiyaar Mein Hai. (Surah az-Zumar: 39)

❷ مَنْ ذَا الَّذِىْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ

---

[1] T: (كِفايَت) Bachat, faaeda [RKT]

Kaun Hai Jo Uski Janaab Mein Uski Ijaazat Ke Baghair Sifaarish Kar Sake. (Surah al-Baqara: 255)

❸ وَّلَا يُشْرِكُ فِيْ حُكْمِهٖٓ اَحَدًا

Aur Wo Apne Faisla Mein Kisi (nabi ya wali ko) Shareek Nahi Karta. (Surah al-Kahf: 26)

❹ وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهٖ ؕ

Aur Allah (akela hi) Faisla Karta Hai Uske Faisla Par Koi Nazr-e-Saani Karne Waala Nahi. (Surah ar-Raad: 41)

❺ Isaaiyo'n ne Allah Ta'ala ke saath Hazrat Isa ﷺ aur unki waalida Hazrat Maryam (aza) ko bhi apna maabood bana liya tha, jis par Allah Ta'ala ne shadeed ghaiz-o-ghazab ka izhaar karte hue farmaya:

قُلْ فَمَنْ يَّمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُّهْلِكَ الْمَسِيْحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهٗ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا ؕ

Aye Nabi! Unse Kaho Agar Allah Ta'ala Maseeh Ibne Maryam Aur Uski Maa Ko Saari Zameen Mein Basne Waalo'n Ko Halaak Karna Chaahe To Kiski Majaal Hai Ke Use Us Iraade Se Rok Sake. (Surah al-Maaida: 17)

Aayat ka andaaz-e-bayaan khud bata raha hai ke khitaab farmane waala kis qadr ba-ikhtiyaar hai aur mukhaatib kis qadr be-ikhtiyaar hain. Hazrat Isa ﷺ aur unki waalida ke saath 'مَنْ فِي الْاَرْضِ' keh kar ye waazeh farma diya ke agar Allah Ta'ala tamaam Ambiya, Sulaha aur Shuhada samet saari makhlooq ko halaak karna chaahe to use koi rokne waala ya poochne waala nahi.

Haasil guftagu ye hai ke Allah Ta'ala tamaam ikhtiyaraat ka mutlaq maalik hai kisi ko maaf karne ya na karne, kisi ko izn-e-shafaa-at dene ya na dene, kisi ki sifaarish qubool karne ya na karne ka tamaam-tar ikhtiyaar sirf aur sirf Allah Ta'ala ke paas hai. Koi badi se badi mehboob hasti Allah Azzwo Wajal ki pur-jalaal adaalat mein apni marzi se sifaarish karne ki jasaarat nahi kar sakegi. Naahi koi waliAllah zabardasti apni sifaarish manwa sakega. Naahi kisi bargazida hasti ko Allah Ta'ala ki baargaah mein aisa andaaz-e-kalaam ikhtiyaar karne ki majaal hogi ke main to apne falaa'n ummati ya mureed ko zaroor jannat mein lekar jaaunga ya mera falaa'n pyaara aur chahita jannat mein na gaya to main bhi nahi jaaunga ya apne falaa'n daaman girafta ka parwaana bakhshish

lekar hi rahunga, waghaira. (al-ayaaz-billah)

③ Izn-e-shafaa-at Ka Maqsad Kya Hai?

Isse pehle ham likh aae hain ke tamaam aikhtiyaraat ka sirf Allah Ta'ala hi maalik hai, kisi ko maaf karne ya na karne ka ikhtiyaar bhi usi ke paas hai. Shafaa-at qubool karne ya na karne ka ikhtiyaar bhi usi ke paas hai. Kisi ko jannat ya Jahannam mein bhejne ka ikhtiyaar bhi usi ke paas hai to phir sawaal ye paida hota hai ke shafaa-at ka maqsad kya hai?

Shafaa-at dar-haqiqat qiyamat ke roz Ambiya, Sulaha, aur Auliya ke liye ek (1) ezaaz hoga jo unhe'n Allah Kareem ki taraf se ataa kiya jaaega. Jin gunahgaaro'n ko Allah Kareem maaf farmane ka faisla kar chuke honge, unhe'n az-khud jannat mein le jaane ke bajaae apne mehboob aur muqarrab bando'n ko ye ezaaz ataa farmaenge ke wo unke liye sifaarish kare'n aur unhe'n Jahannam se nikaal kar jannat mein le jaae'n.

Qiyaamat ke roz hisaab kitaab shuru karne ka waqt to Allah Ta'ala ne khud tae kar rakha hai jise aage peeche karna kisi ke ikhtiyaar mein nahi, taaham tae-shuda waqt par hisaab-kitaab shuru karne ke liye Rasool-e-Akram ﷺ ko shafaa-at (e-kubra) ka mauqa ataa farmaya jaaega jiska maqsad zameen-o-aasmaan ki saari makhluqaat mein se sabse ziyaada mohtaram sabse ziyaada mukarram, sab se ziyaada motabar aur sabse ziyaada bargazida hasti … Hazrat Muhammad ﷺ … ko shafaa-at ka sabse bada ezaaz 'muqaam-e-mahmood' ataa farmana hoga. Chunache Aap ﷺ ki shafaa-at-e-kubra ke natija mein hi hisaab kitaab ka aaghaaz hoga. Aisi hi soorat-e-haal deegar shafaa-ato'n ki hogi.

Ambiya, Auliya, aur Sulaha ko unke apne-apna muqaam aur martaba ke mutaabiq shafaa-at ke mawaaqe ataa farma kar logo'n ke saamne unki izzat-afzaai ki jaaegi aur is bat ki qadr ki jaaegi ke duniya mein unho'n ne apne Rabb ki raza ke mutaabiq zindagi basar ki.

Pas izn-e-shafaa-at ka asar maqsad Allah Ta'ala ke faislo'n ko badalna nahi, balke ambiya, auliya, ko ezaaz ataa farmana hai. Jin-jin auliya aur sulaha ki Allah Ta'ala izzat-afzaai farmana chaahenge unhe'n shafaa-at ki ijaazat ataa farmaenge aur shafaa-at karne waale apni marzi ke mutaabiq nahi. Balke Allah Jalla Shaanahu ki marzi ke aen mutaabiq sirf

usi gunahgaar ke liye sifaarish karenge jin ke liye Allah Ta'ala ijaazat farmaenge. Goya ye khaalis Allah Ta'ala ka inaam aur ezaaz hoga, jisse wo qiyaamat ke roz apne muqarrab aur mehboob bando'n ko nawaazega.

④ Izn-e-Shafaa-at Ka Mustahiq Kaun Hoga?

Qiyaamat ke roz izn-e-shafaa-at kise milega? Ye sawaal bahut ahem hai bahut se logo'n ne duniya mein khud hi apne sifaarishi mutaiyyan kar rakhe hain ke falaa'n waliullah ya buzurg qiyamat ke roz hamare sifaarishi honge aur Allah Ta'ala se hame'n bakhshwa lenge. Kya duniya mein az-khud kisi wali ya buzurg ko apna sifaarishi muqarrar kar lena qiyaamat ki roz kisi ke kaam aaega ya nahi? Ye hai wo sawaal jiska jawaab ham Kitab-o-Sunnat ki raushni mein talaash karna chaahte hain.

Rasool-e-Akram ﷺ ke irshaad ke mutaabiq Ambiya, Malaaika, aur Ahle Imaan sifaarish karenge. (Muslim) Jahaa'n tak malaaika aur ambiya ka taalluq hai unka maamla bilkul waazeh hai saare ke saare ambiya apni-apni ummat ke gunahgaar logo'n ke liye sifaarish karenge, aur farishto'n mein se Allah Ta'ala jise chaahenge izn-e-shafaa-at denge. Momin, yaane auliya, sulaha, ulama aur shuhada mein se kis-kis ko izn-e-shafaa-at milega aur kise nahi milega, uska inhisaar is baat par hai ke kaun waaqai Allah ke nazdeek wali hai kaun waaqai Allah Ta'ala ka nazdeek saaleh hai kaun waaqai Allah Ta'ala ke nazdeek aalim hai aur kaun waaqai Allah Ta'ala ke nazdeek shaheed hai?

Hadees shareef se maaloom hota hai ke baaz log jo duniya ki nigaah mein wali, aalim aur Shaheed hain qiyaamat ke roz mu'n ke bal ghaseet kar jahannam mein daal diye jaaenge. Ek (1) hadees mubaaraka mulaahaza ho.

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai: "Qiyamat ke din sab se pehle ek (1) shaheed laaya jaaega. Allah Ta'ala use apni nemate'n ginwaaega aur shaheed un nemato'n ka iqraar karega. Allah Ta'ala usse poochega: '*Toone un nemato'n ka haq adaa karne ke liye kya amal kiya?*'. Wo kahega: '*Maine teri raah mein jung ki hatta ke shaheed ho gaya*'. Allah Ta'ala irshad farmaega: '*Tu jhoot kehta hai, toone bahaddur kehelwaane*

ke liye jung ki so duniya mein tujhe bahaddur kaha gaya’. Phir (farishto’n ko) hukm hoga aur use mu’n ke bal ghaseet kar jahannam mein daal diya jaaega. Uske baad wo aadmi laaya jaaega jisne khud bhi ilm seekha aur doosro’n ko bhi sikhaya aur Quran padha Allah Ta'ala use apni nemate’n yaad dilaaega aur wo (aalim) unka iqraar karega. Tab Allah Ta'ala usse poochega: ‘*Un nemato’n ka shukr adaa karne ke liye toone kya amal kiya?*’ Wo arz karega: ‘*Ya Allah! Maine ilm seekha, logo’n ko sikhaya aur teri khaatir logo’n ko Quran padh kar sunaya*’. Allah Ta'ala irshad farmaega: ‘*Toone jhoot kaha hai toone ilm is liye seekha taake log tujhe aalim kahe’n aur Quran is liye padh kar sunaya ke log tujhe qaari kahe’n. So duniya ne tumhe’n aalim aur qaari kaha*’. Phir (farishto’n ko) hukm hoga aur use mu’n ke bal ghaseet kar jahannam mein daal diya jaaega. Uske baad teesra aadmi laaya jaaega jise duniya mein khush-haali aur har tarah ki daulat se nawaaza gaya tha. Allah Ta'ala use apni nemate’n jataaega wo shakhs un nemato’n ka iqraar karega. Phir Allah Ta'ala sawaal karega: ‘*Meri nemato’n ka haq adaa karne ke liye toone kya kuch kiya?*’ Wo kahega: ‘*Ya Allah! Maine teri raah mein un tamaam jagho’n par maal kharch kiya jahan tujhe pasand tha*’. Allah Ta'ala irshaad farmaega: ‘*Toone jhoot kaha, toone sirf is liye maal kharch kiya taake log tujhe sakhi kahen aur duniya ne tujhe sakhi kaha*’. Phir (farishto’n ko) Hukm hoga aur use mu’n ke bal ghaseet kar jahannam mein daal diya jaaega”. (Muslim)

Kya asie ‘shaheed’ ko izn-e-shafaa-at milega? Kya aise ‘aalim’ ko izn-e-shafaa-at milega? Kya aise ‘sakhi’ ko izn-e-shafaa-at milega? …. Hargiz nahi.

Hazrat Abu Huraira رضي الله عنه riwayat karte hain Rasool-e-Akram ﷺ ne farmaya: “*Ek (1) aadmi muddat tak jannatiyo’n ke se kaam karta rehta hai, lekin uska khaatima jahannamiyo’n waale kaam par hota hai aur ek (1) aadmi muddat tak jahannamiyo’n waale kaam karta rehta hai, lekin uska khaatima jannatiyo’n waale kaam par hota hai*”. (Muslim)

Mazkoora dono ahadees mubaraka par ghaur karne se ye baat waazeh ho jaati hai ke kisi shakhs ke baare mein logo’n ka az-khud ye tae kar lena ke falaa’n waaqai Allah Ta'ala ke nazdeek bargazida hai, sahih nahi. Lihaaza ye tae karna bhi durust nahi ke ahle imaan mein se kise izn-e-

shafaa-at milega aur kise nahi milega?

Haasil-e-guftagu ye hai ke choonke is baat kai lm Allah Ta'ala ke siwa kisi ko nahi ke wali ka darja kaun paata hai, aalim ya Shaheed ke martaba par kaun faaiz hota hai, lihaaza ye ilm bhi Allah Ta'ala ke siwa kisi ko nahi ke qiyamat ke roz izn-e-shafaa-at kise milta hai aur kise nahi milta?

Ye jaane baghair ke kise izn-e-shafaa-at milega, kisi ko apna sifaarishi muqarrar kar lena intihaai abas[1] aur bekaar fe'l hai. Ghaur farmaiye! Duniya mein to koi shakhs kisi aise wazeer ya musheer ko haakim-e-aala ke saamne apna sifaarishi banaane ke liye kabhi taiyyaar nahi hota jiska apna muqaddama adaalat mein zer-e-samaa-at ho. Illa ye ke adaalat use ba-izzat bai kar de.

Phir aakhirat ke maamle mein aise logo'n ko apna sifaarishi banana kaise aqalmandi kehla sakta hai, jinke apne muqaddamaat abhi adaalat mein zer-e-samaa-at ho'n?

⑤ Shafaa-at Aur Wasila:

Quran-e-Majeed mein Allah Ta'ala ne musalmano ko najaat ke liye wasila pakadne ka hukm diya hai. Irshad-e-Mubarak hai:

يَاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوْٓا اِلَيْهِ الْوَسِيْلَةَ وَجَاهِدُوْا فِيْ سَبِيْلِهٖ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝٣٥

Aye Logo, Jo Imaan Laae Ho! Allah Se Daro Aur Uski Taraf Wasila Talaash Karo Aur Uski Raah Mein Jihaad Karo Ummeed Hai Tum Kaamyaab Ho Jaaega. (Surah al-Maaida: 35)

Is aayat-e-karima mein Allah Ta'ala ne najaat ke liye teen (3) baato'n ka hukm diya hai. Awwalan, taqwa ikhtiyaar karna. Saniyan, wasila talaash karna. Saalisan, Allah Ta'ala ki raah mein jihaad karna. Taqwa aur jihaad ki istilaahe'n to waazeh hain albatta wasila ke baare mein logo'n ne ikhtilaaf kiya hai. Baaz log ye kehte hain ke yahan wasila se muraad auliya, sulaha aur shuhada waghaira ka wasila hai, jo qiyamat ke roz hamari sifaarish karenge. Apne is mauqif ke haq mein umooman darj-e-zel dalaail pesh karte hain:

---

[1] T: (عَبَث) Befaaeda, fuzool, bekaar [FL]

❶ Jab Hazrat Aadam عليه السلام se khata hui to arz ki: "*Aye Allah! Main tujh se apne haq mein Muhammad ﷺ ke wasila se sawaal karta hoo'n ke mujhe maaf farma*". Allah Ta'ala ne farmaya: "*Toone Muhammad ﷺ ko kaise pehchaana?*" Hazrat Aadam عليه السلام ne arz kiya: "*Jab toone mujhe apne haath se paida farmaya aur mere andar apni rooh daali to maine apna sar uthaya aur arsh ke paayo'n par likha hua dekha* 'لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللهِ' *Isse mujhe pata chal gaya ke toone apne naam ke saath isi naam ko tarjeeh di hai jo tamaam makhluqaat mein se tujhe ziyaada mehboob hai.* Allah Ta'ala ne farmaya: '*Aye aadam! Toone sach kaha, agar Muhammad na hota to main tujhe bhi paida na karta*'. (Haakim)

❷ Ek (1) naabina aadmi Rasool-e-Akram ﷺ ki khidmat mein haazir hua aur arz ki ke mere liye dua farmae'n Allah Ta'ala mujhe been kar de. Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*Agar tu chaahe to sabr kar (aur ajr le) aur chaahe to main tere liye dua karu'n*". Usne arz kiya: "*Dua farmaiye*". Aap ﷺ ne farmaya: "*Wazu karke do (2) rakat namaz padh aur ye dua maang*".

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ أَسْئَلُكَ وَ اَتَوَجَّهُ اِلَيْكَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ اِنِّيْ تَوَجَّهْتُ بِكَ اِلٰى رَبِّيْ فِيْ حَاجَتِيْ هٰذِهٖ لِتُقْضٰى لِيْ اَللّٰهُمَّ فَشَفِّعْهُ لِيْ.

"*Aye Allah! Main tujh se sawaal karta hoo'n aur tere meherbaan nabi ke waasta se teri taraf mutawajje hota hu'n pas maine tawajjo ki is haajat mein Nabi ke zariye apne Rabb ki taraf, taake (meri haajat) poori kardi jaae. Ya Allah! Mere haq mein Hazrat Muhammad ﷺ ki shfaa-at (ya dua) qubool farma*". (Tirmizi: Abwaab ad-Daawaat)

❸ Hazrat Umar رضي الله عنه ke zamana mein qahat pada to aap ne Hazrat Abbas bin Abdul Muttalib رضي الله عنه ke wasila se baarish talab ki aur farmaya:

اَللّٰهُمَّ اِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ اِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَسْقِيْنَا وَاِنَّا نَتَوَسَّلُ اِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا.

"*Ya Allah! Ham pehle tere Nabi ﷺ ka wasila tere paas laate the aur tu ham par baarish barsa deta, ab ham apne Nabi ke chacha ka wasila tere paas laae hain pas ham par baarish barsa de*". Uske baad baarish ho gai. (Sahih Bukhari: al-Istisqa)

Quran-e-Majeed ki mazkoora aayat aur hadees shareef ke mazkoora

waaqiaat ke alaawa baaz aqli dalaail bhi wasila ke haq mein pesh kiye jaate hain. Masalan haakim-e-aala tak rasaai ke liye wasila ki zaroorat waghaira, jo isse qabl ham likh aae hain. Sawaal ye hai ke kya waaqai Quran-e-Majeed ki aayat mein ‘wasila’ se muraad faut-shuda ya ghair-maujood auliya, sulaha aur buzurgo’n ka wasila hai ya kuch aur?

Aaiye guzishta safhaat meinw asila ke haq mein diye gae dalaail ka kitab-o-sunnat ki raushni mein jaaiza le’n.

Jahan tak pehli riwayat ka taalluq hai wo tamaam mohaddiseen ke nazdeek bil-ittifaaq mauzu (Tafseel ke liye mulaahaza ho ‘Al Waseela’ Shaikh al-Islam Ibne Taimiya رحمه الله) hai. Lihaaza is par bahes ki zaroorat nahi, albatta baaqi dono waaqiaat durust hain. Naabina sahabi ka waaqia Tirmizi, Nasai, Ibne Majah, Musnad Ahmad aur Bayhaqi mein maujood hai. Ham ne mazkoora hadees ke alfaaz Shaikh Albani رحمه الله ki sahih Sunan Tirmizi se liye hain.

Waaqia ki haqiqat ye hai ke ek (1) naabina sahabi Rasool-e-Akram ﷺ ki khidmat mein haazir hua aur darkhwaast ki “*Dua farmaae’n Allah Kareem mujhe beena kar de*”. Aap ﷺ ne khud bhi uske liye dua farmaai aur use bhi nasihat farmaai ke jaakar Allah ke huzoor you’n dua maang: “*Aye Allah! Maine Nabi (ki dua) ke waaste se apne Rabb ki taraf tawajjo ki hai*”. Yaane maine apne Rabb ke huzoor Nabi se dua karwaai hai. Pas Aye Allah! Tu Nabi-e-Akram ﷺ ki dua mere haq mein qubool farma. Nabi-e-Akram ﷺ aur naabia sahabi ki duaao’n ke natija mein Allah Ta'ala ne Sahabi ki beenaai waapas lautadi.

Doosra waaqia ye hai ke Hazrat Umar رضي الله عنه ke zamana-e-khilaafat mein qahat pada, to Hazrat Umar رضي الله عنه ne Nabi-e-Akram ﷺ ke chacha Hazrat Abbas رضي الله عنه se baarish ke liye dua karwaai aur khud bhi ye dua maangi: “*Ya Allah! Pehle ham Nabi-e-Akram ﷺ ke wasila se dua maangte the aur tu baarish barsa deta tha, ab ham apne Nabi ke chacha ke wasila se dua maang rahe hain pas ham par baarish barsa de*”.

Fath-ul-Baari mein Imam Ibne Hajar رحمه الله ne Hazrat Abbas رضي الله عنه ki dua ke alfaaz bhi naql farmae hain, jo ye hain: “*Ya Allah! Ye gunaah-aalood haath teri baargaah mein phaele hue hain aur hamarei peshaniyaa’n*

tauba ke liye teri taraf jhuki hui hain. Ya Allah! Ham par baarish naazil farma". Chunache Hazrat Umar aur Hazrat Abbas رضی اللہ عنہما ki duaao'n ke natije mein Allah Ta'ala ne baarish barsa di.

Dono waaqiaat se jo nataaij akhaz hote hain, wo ye hain:

① Kisi musibat aur mushkil ke waqt apne mein se kisi zinda aur maujood muttaqi, nek aur qaabil-e-ehteraam shakhsiyat ko dua ke liye wasila banana jaaiz hai.

② Musibat aur mushkil ke waqt khud bhi dua karni zaroori hai, jaisa ke Rasool-e-Akram ﷺ ne naabina sahabi ko nasihat farmaai ya doosre waaqia mein Hazrat Umar رضی اللہ عنہ ne pehle khud dua maangi phir Hazrat Abbas رضی اللہ عنہ se dua maangne ki darkhwaast ki.

③ Teesri baat in waaqiaat se ye saabit hoti hai ke ghair-maujood ya faut-shuda buzurgo'n ko wasila banana jaaiz nahi. Agar jaaiz hota to Hazrat Umar رضی اللہ عنہ, Hazrat Abbas رضی اللہ عنہ ko wasila banana ke bajaae Nabi-e-Akram ﷺ ki qabr-e-mubaarak par haazir hote aur unhe'n wasila banaate jo bila-shubha Hazrat Abbas رضی اللہ عنہ se aala-o-afzal the.

Pas mazkoora dono waaqiaat se ghair-haazir ya faut-shuda shakhsiyaat waghaira ka wasila to qatan saabit nahi hota, albatta zinda buzurgo'n ki dua ko wasila banana ka jawaaz saabit hota hai.

Ghair-haazir aur faut-shuda ambiya, auliya aur sulaha ko wasila na banana ke mauqif ki taaeed darj-e-zel dalaail se bhi hoti hai.

① Rasool-e-Akram ﷺ ne apni saari hayaat-e-taiyyaba mein kisi bhi mauqa par Hazrat Ibrahim, Hazrat Musa, Hazrat Isa علیہم السلام ya kisi doosre jaleel-ul-qadr paeghambar ko apni dua mein wasila nahi banaya.

② Ahd-e-sahaba mein kisi sahabi ka Rasool-e-Akram ﷺ ko apni dua mein wasila banana saabit nahi, na hi kisi sahabi ka Rasool-e-Akram ﷺ ki qabr par haazir ho kar aap se dua karwana saabit hai.

③ Ahd-e-sahaba ke baad ahd-e-taabaeen ke tarz-e-amal ka andaaza darj-e-zel waaqia se lagaya ja sakta hai. Hazrat Imam Abu Hanifa رحمۃ اللہ علیہ ne ek (1) aadmi ko qabarstaan mein se ye kehte suna: "*Aye qabro'n waalo!*

Kya tumhe’n khabar hai ke main kai mahino’n se tumhare paas aaraha hoo’n main tumse sirf dua karwane ki darkhwaast lekar aaya hoo’n. Kya tum mere haal se waaqi ho ya ghaafil ho? Imam Mausoof ﷫ *ne is baat sun kar poocha: Kya unho’n ne teri baat ka koi jawaab di hai?*” Aadmi ne kaha: “*Nahi!*” Tab Imam Saahab ne farmaya:

سُحْقًا لَكَ وَتَرِبَتْ يَدَاكَ كَيْفَ تَكَلِّمَ اَجْسَادًا لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ جَوَابًا وَلَا يَمْلِكُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَسْمَعُوْنَ صَوْتًا.

“*Phatkaar tujh par, tere haath khaak-aalood ho’n to aise jismo’n se kyou’n ham-kalaam hai jo na jawaab dene ki taaqat rakhte hain na kisi cheez ke maalik hain, na kisi ki aawaaz sunte hain?*” Phir Imam Saahab ne ye aayat tilaawat ki:

وَمَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِي الْقُبُوْرِ.

Aye Nabi! Tu Unhe’n (apni baat) Nahi Suna Sakta Jo Qabro’n Mein Pade Hue Hain. (Surah Faatir: 22)

Is waaqia se ye baat waazeh hai ke ahd-e-taabaeen mein bhi faut-shuda buzurgo’n ko shafaa-at ke liye wasila banana mamnoo aur najaaiz samjha jaata tha.

Haasil-e-guftagu ye hai ke Quran-e-Majeed ki aayat-e-mubaaraka mein jis wasila ko talaash karne ka hukm diya gaya hai isse muraad haazir ya faut-shuda auliya waghaira to hargiz nahi. Ab ham Kitab-o-Sunnat ki raushni mein waazeh karna chaahte hain ke wasila se muraad kya hai.

Quran-e-Majeed mein chand aayaat-e-mubaaraka mulaahaz ho’n:

❶ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٨٢﴾

Jo Log Imaan Laae Aur Nek Amal Kiye Wo Log Jannat Mein Jaaenge Jahan Wo Hamesha Rahenge. (Surah al-Baqara: 82)

❷ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَخْبَتُوْٓا اِلٰى رَبِّهِمْ ۙ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٣﴾

Beshak Jo Log Imaan Laae Aur Nek Amal Kiye Aur Apne Rabb Ke Saamne Aajizi Ikhtiyaar Ki Wo Log Jannati Hain Us Mein Hamesha Rahenge. (Surah Hud: 23)

❸ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾

Beshak Wo Log Jo Imaan Laae Aur Nek Amal Kiye Unke Liye Jannat Ul Firdaus Ki Mehmaan Hogi. (Surah al-Kahf: 107)

❹ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

Pas Jo Log Imaan Laae Aur Nek Amal Kiye Unke Liye Maghfirat Hai Aur Izzat Waala Rizq. (Surah al-Hajj: 50)

❺ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

Beshak Jo Log Imaan Laae Aur Nek Amal Kiye Unke Liye Nemato'n Bhari Jannat Hai. (Surah Luqman: 8)

Quran-e-Majeed mein is mazmoon ki bila-mubaalagha saekdo'n aayaat hain jin mein dukhool-e-jannat ke liye sirf do (2) hi cheezo'n ka zikr hame'n milta hai. Imaan aur amal-e-saaliha. Jisse maaloom hota hai ke yehi wo 'wasila' hai jise Allah Ta'ala ne talaash karne ka hukm diya hai. Wasila ke is mafhoom ki mazeed wazaahat sunnat-e-mutahhara ke darj-e-zel waaqiaat se bhi hoti hai.

❁ Ek (1) aadmi haazir-e-khidmat hua aur arz ki: "*Ya Rasool Allah ﷺ mujhe koi aisa kaam bataaiye jo karu'n to jannat mein daakhil ho jaau'n*". Farmaya: "*Allah ki ibaadat kar aur uske saath kisi ko shareek na thehra, farz namaz qaayam kar, zakat adaa kar aur ramzan ke roze rakh*". Us aadmi ne kaha: "*Qasam hai us zaat ki jiske haath mein meri jaan hai main usse ziyaada kuch nahi karunga*: *jab wo palta to Aap ﷺ ne irshad farmaya: "Jo kisi jannati ko dekh kar khush hona chaahe wo use dekh le*". (Sahih Bukhari: Kitab az-Zakat)

❁ Ek (1) aadmi ne haazir ho kar Aap ﷺ ki oontni ki nakeel pakad li aur arz kiya: "*Ya Rasool Allah ﷺ! Mujhe wo baat bataaiye jo mujhe jannat ke qareeb aur Jahannam se door kar de*". Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*Allah ki ibaadat kar aur kisi ko uske saath shareek na thehra, namaz qaayam kar, zakat de aur sila-rehmi kar*". (Sahih Muslim: Kitab al-Imaan)

Kitab-o-Sunnat ke mazkoora dalaail se ye baat waazh ho rahi hai ke Quran-e-Majeed jo wasila talaash karne ka hukm deta hai wo dar-asl

imaan aur nek aamaal ka wasila hai jo qiyamat ke roz Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at aur bil-aakhir najaat ka zariya banega.

Qaraeen-e-Kiraam! Mazkoora-baala paanch (5) mabaahis tehreer karne ke baad ab ham apne asal mauzoo 'Islami Aqida-e-Shafaa-at' ki taraf palat-te hain. Hame'n ummeed hai ke mazkoora mabaahis ki raushni mein islami aqida-e-shafaa-at ko samajhna ab bahut aasaan ho jaaega. In sha Allah!

Shafaa-at Ka Islami Tasawwur:

Rasool-e-Akram ﷺ duniya mein bhi Syed al-Ambiya hain aur aakhirat mein bhi Syed al-Ambiya honge. Qiyamat ke roz shafaa-at ki ibtida Aap ﷺ se hogi. Us shafaa-at ki tafseel Aap ﷺ ne ek (1) hadees mein bayan farmai hai. Shafaa-at ke sahih islami aqida ki jitni wazaahat Aap ﷺ ki bayan-karda us hadees se hoti hai utni kisi aur tariqa se mumkin nahi. Lihaaza ham shafaa-at ke islami tasawwur ki wazaahat Aap ﷺ ki bayan-karda is hadees ke hawaale se hi kar rahe hain.

Hazrat Abu Huraira رضي الله عنه riwayat karte hain ke Rasool-e-Akram ﷺ ne farmaya: "*Qiyamat ke roz Allah Ta'ala agle aur pichle tamaam insaano ko ek (1) hamwaar maidaan mein jama farmaega, jahan pukaarne waala unhe'n aasaani se pukaar sakega aur dekhne waala aasaani se dekh sakega. Sooraj qareeb aajaaega, jiski wajah se pareshani aur takleef na-qaabil-e-bardaasht ho jaaegi. Log aapas mein kahenge dekho kaisa sakht waqt aan pohoncha hai koi aisa aadmi talaash karo jo tumhare Rabb ke huzoor sifaarish kar sake (taake hisaab kitaab shuru ho)*".

"*Baahami mashware ke baad log kahenge ke hame'n Hazrat aadam عليه السلام ke paas jaana chaahiye. Log Hazrat Aadam عليه السلام ke paas aaenge aur arz karenge: Aap Abul Bashar hain, Allah Ta'ala ne aap ko apne haath se banaya aur aap mein apni rooh phoonki, farishto'n ko hukm diya aur unho'n ne aap ko sajda kiya, aaj aap apne Rabb ke huzoor hamari sifaarish kare'n, aap dekh rahe hain aaj ham kis musibat mein phanse hue hain*". Hazrat Aadam عليه السلام kahenge: "*Aaj mera Rabb is qadar ghussa mein hai ke isse pehle kabhi na tha, na iske baad hoga. Mujhe*

Allah Ta'ala ne (jannat mein) darakht ke qareeb jaane se mana kiya tha, lekin main nafarmaani kar baetha, jiski wajah se mujhe apne jaan ki fikr hai (Ya Allah!) Mujhe maaf farma. (Ya Allah!) Mujhe maaf farma, tum log kisi aur ke paas jaao. Nuh ﵇ ke paas chale jaao”.

Log Hazrat Nuh ﵇ ke paas aaenge aur arz karenge: “*Aye Nuh! Aap ahle zameen ki taraf sabse pehle rasool the. Allah Ta'ala ne aap ko (Quran-e-Majeed mein) shukr-guzaar banda kaha hai. Apne Rabb ke huzoor hamari sifaarish kar de’n. Aap dekh rahe hain hamari kya haalat ho rahi hai*”. Hazrat Nuh ﵇ khenge: “*Aaj mera Rabb itne ghusse mein hai ke isse pehle kabhi na tha na iske baad kabhi hoga (maine duniya mein) apni qaum ke liye baddua ki (aur wo halaak ho gai) is liye aaj mujhe apni jaan ki fikr hai (ya Allah!) Mujhe maaf farma. (ya Allah!) Mujhe maaf farma, tum log mere alaawa kisi aur ke paas chale jaao. Ibrahim ke paas chale jaao*”.

Log Hazrat Ibrahim ﵇ ke paas aaenge aur arz karenge: “*Aye Ibrahim ﵇! Aap Allah ke nabi aur uske khaleelullah hain. Aap Rabb ke huzoor hamari sifaarish kar deejiye. Aap dekh rahe hain ke ham kis haal ko pohonch chuke hain?*” Hazrat Ibrahim ﵇ kahenge: “*Aaj mera Rabb is qadar ghussa mein hai ken a isse pehle kabhi is qadar ghussa mein aaya na iske baad aaega. (Duniya mein) maine teen (3) jhoot bole the jiski wajah se mujhe apni jaan ki fikr hai (Allah Ta'ala us par pakad na le) (ya Allah) Mujhe bachaana. (ya Allah) Mujhe bachaana. Mere alaawa tum kisi aur ke paas jaao, Musa ke paas chale jaao. (shayad wo tumhari sifaarish kar sake’n)*”.

Log Hazrat Musa ﵇ ke paas aaenge aur arz karenge: “*Aye Musa! Aap Allah ke rasool hain, Allah Ta'ala ne apni risaalat se aap ko fazilat ataa farmai aur aap se ham-kalaam ho kar saare logo’n par fazilat di. Aap apne Rabb ke huzoor hamari sifaarish kar deejiye. Aap dekh hi rahe hain ke hamari kya haalat ho rahi hai?*” Hazrat Musa ﵇ kahenge: “*Aaj mera Rabb is qadar ghusse mein hai ken a isse pehle itna ghussa mein aaya na iske baad kabhi itne ghusse mein aaega. (Duniya mein) maine ek (1) aadmi ko qatl kar diya tha, jise qatl karne ka mujhe hukm na tha, jiski wajah se mujhe apni jaan ki fikr hai. (ya Allah) Mujhe bachaana. (ya*

Allah) Mujhe bachaana, tum log mere alaawa kisi aur ke paas jaao. Hazrat Isa عليه السلام ke paas chale jaao".

Chunache log Hazrat Isa عليه السلام ke paas aaenge aur arz karenge: "*Aye Isa! Aap Allah ke Rasool hain, uska farmaan hain jo usne Maryam ki taraf ilqa kiya aur Allah ki rooh hain. Aap ne bachpan ki umr mein godh mein reh kar logo'n se baate'n kee'n, aaj hamare liye (Allah ke huzoor) sifaarish kar deejiye. Aap dekh hi rahe hain ke hamari kya haalat ho rahi hai?*" Hazrat Isa عليه السلام jawaab denge: "*Aaj mera Rabb is qadar ghusse mein hai ken a isse pehle kabhi ghussa mein aaya na iske baad kabhi aise ghussa mein aaega*". (Aap ﷺ ne) Hazrat Isa عليه السلام ke kisi gunaah ka zikr nahi farmaya, jawaab mein Hazrat Isa nafsi, nafsi, nafsi kahenge aur farmaenge: "*Mere alaawa kisi doosre ke paas jaao. Hazrat Muhammad ﷺ ke paas chale jaao*".

Chunache log Hazrat Muhammad ﷺ ke paas haazir honge aur arz karenge: "*Aye Muhammad ﷺ! Aap Allah ke Rasool aur Khaatam al-Ambiya hain, Allah Ta'ala ne aap k eagle aur pichle saare gunaah maaf farma diye hain, apne Rabb ke huzoor hamare liye sifaarish farma deejiye. Aap dekh hi rahe hain hamari kya haalat ho rahi hai?*" Chunache main (maidaan-e-hashar se) chalunga aur arsh ke neeche pohonch kar apne Rabb Azzo Wajal ke huzoor sajda mein gir padunga, us waqt Allah Ta'ala apni hamd-o-sana ke wo kalme mere dil mein daal denge jo usse pehle Allah Ta'ala ne kisi ko nahi batlaae. Phir irshad hoga: "*Aye Muhammad ﷺ! Apna sar uthaae'n aur sawaal kare'n aap ko ataa kiya jaaega, sifaarish kare'n aapki sifaarish suni jaaegi*".

"*Main Allah Ta'ala se sifaarish karunga aur mere liye ek (1) hadd muqarrar kardi jaaegi, main itne aadmiyo'n ko Jahannam se nikaalunga aur jannat mein daakhil karunga. Dobaara phir Allah Ta'ala ki baargaah mein haazir ho kar sajda mein gir padunga, phir us waqt tak sajde mein pada rahunga jab tak Allah chaahega*". Phir kaha jaaega: "*Aye Muhammad ﷺ! Sar uthaao, baat karo, suni jaaegi. Sawaal karo, diye jaaoge. Sifaarish karo, qubool ki jaaegi*". Chunache mere liye ek (1) hadd muqarrar kardi jaaegi. Main (uske mutaabiq) logo'n ko jahannam se nikaalunga aur jannat mein le jaaunga (isi tarah teen (3) chaar (4) baar

hoga, raawi kehta hai) mujhe yaad nahi teesri ya chauthi baar sifaarish ke baad Rasool Allah ﷺ farmaenge: "*Ya Allah! Ab to jahannam mein koi bhi muwahhid baaqi nahi raha siwae un logo'n ke jinhe'n Quran ne rok rakha hai, yaane jinhe'n Quran ke hukm ke mutaabiq hamesha-hamesha Jahannam mein rehna hai*". (Bukhari-o-Muslim)

Hadees-e-shafaa-at se jo baate'n maaloom hoti hain, wo ye hain:

① Qiyamat ke roz Allah Ta'ala is qadar ghazabnaak honge ke jaleel-ul-qadr aur oolil-azm Ambiya Kiraam عليهم السلام mein se kisi ko bhi Allah Ta'ala ke huzoor sifaarish karne ki jurat nahi hogi. Saare ke saare Ambiya Kiraam عليهم السلام Allah ki pakad aur giraft se is qadar khaufzada aur larza-barandaam[1] honge ke apni jaan ki amaan talab kar rahe honge. Jahan Ambiya Kiraam عليهم السلام ka ye haal hoga wahan ummat kea am Auliya, Sulaha, aur Shuhada waghira ka jo haal ho sakta hai wo mohtaaj-e-bayan nahi. Aise aalam mein agar koi ye samajh baethe ke Shaikh Abdul Qaadir Jilaani aage badh kar meri sifaarish karenge ya Moinuddin Chishti meri madad ko aaenge, ya Khwaja Ghareeb Nawaaz mujhe Allah ki pakad se bacha lenge ya Syed Ali Hajweri meri daad-rasi[2] karnege to iski misaal bilkul aisi hi hai waise kisi haakim-e-aala ka koi adna sa mulaazim apne haakim ke khauf se thar-thar kaanp raha ho aur use apni jaan ke laale pade ho'n aur koi haajatmand aakar us adna mulaazim kea age haath baandh kar khada ho jaae ke huzoor aap hi haakim-e-aala ke saamne mere sifaarishi hain. Aap hi mere himaayati aur madadgaar hain.

Ghaur farmaaiye kya aisi soorat-e-haal mein wo adna mulaazim waaqai us haajatmand ka sifaarishi ban jaaega ya uski kuch himaayat kar sakega? Zaahir hai aisa karna to us mulaazim ke bas mein nahi hoga, albatta usse haajatmand apni naakaami aur naamuraadi ka poora-poora bandobast kar lega.

② Doosri baat jo is hadees se maaloom hoti hai wo ye hai ke Rasool-e-Akram ﷺ muqaam-e-Mahmood par faaiz hone ke bawujood bila-ijaazat sifaarish nahi kar sakenge, balke izn-e-shafaa-at haasil karne ke liye na-

---

[1] T: (لَرْزَہ بَاَنْدام) Khauf ki wajah se jism mein kap-kapi taari karne [RSB]
[2] T: Insaaf, madad ko pohonchna [RKT]

maaloom muddat tak Allah Ta'ala ke huzoor sajda mein pade rahenge. Allah Ta'ala ki ham do sana karenge aur Allah Ta'ala jab chaahenge, ijaazat ata farmaenge.

Ghaur farmaiye! Allah Ta'ala ne Rasool-e-Akram ﷺ ko muqaam-e-Mahmood ataa farmane ke waada duniya mein hi kar liya tha iske bawujood Aap ﷺ ko sifaarish karne se pehle ijaazat haasil karni padegi us soorat-e-haal mein us shakhs se bada dhokabaaz aur kaun hoga jo ye daawa kare ke main qiyamat ke din apne mureedo'n ki sifaarish karunga ya main apne mutawassileen[1] ko Allah se bakhswa loonga, ya apne daaman-girafto'n ko jannat mein le jaaunga aur us shakhs se ziyaada fareb-khoorda kaun hoga jo apne 'murshid shafee' ke aastaana par nazraano'n ked her laga kar ye samajh baethe ke meri shafaa-at ka intezaam to pakka ho gaya hai.

③ Hadees-e-shafaa-at se teesri baat ye maaloom hoti hai ke Allah Ta'ala Rasool-e-Akram ﷺ ko logo'n ki la-mehdood taadaad Jahannam se nikaalne ki ijaazat nahi denge, balke ek (1) hadd muqarrar kardi jaaegi ke aap sirf imaan ke falaa'n darja waale logo'n ko Jahannam se nikaal sakte hain, goya aap ki sifaarish ke natije mein sirf wohi shakhs Jahannam se niklega jise Allah Ta'ala nikaalne ki ijaazat denge.

Ab, lamha-bhar ke liye farz keejiye ke Allah Ta'ala Shaikh Abdul Qaadir Jilaani ko sifaarish ki ijaazat de dete hain aur pachaas ya sau mureedo'n ke haq mein unki sifaarish qubool kar lete hain. Kya ye mumkin hoga ke Shaikh Abdul Qaadir Jilaani ye zid kar baethe'n: "*Ya Allah! Mere mureed to laakho'n ki taadaad mein hain, main to sab ko nikaal ke laaunga*". Ya Syed Ali Hajweri Allah Ta'ala ki adaalat mein ad baethe'n ke: "*Maine apne hazaaro'n mureedo'n se waada kar rakha hai, lihaaza un sab ko Jahannam se nikaalunga?*" Aisa tasawwur karna aur sochna Allah Azzo Wajal aur uske Rasool-e-Akram ﷺ ki itni badi gustaakhi hai ke usse ziyaada gustaakhi ka tasawwur bhi nahi kiya ja sakta.

④ Hadees-e-shafaa-at se chauthi baat ye maaloom hoti hai ke sifaarish

---

[1] T: (مُتَوَسِّلِيْن) Wasila chaahne/maangne waale afraad [RSB]

ka faaeda sirf aqida-e-tauheed par marne waalo’n ko hi hoga, jab Jahannam se saare muwahhid nikal aaenge to Rasool-e-Akram ﷺ az-khud hi sifaarish se ruk jaaenge aur farma denge: “*Ya Allah! Ab to jahannam mein wohi log reh gae hain jinhe’n Quran ne rok diya hai*”, yaane kaafir aur mushrik log.

Guftagu ka khulaasa ye hai ke:

❶ Allah Ta'ala ki ijaazat ke baghair koi nabi, koi farishta, ya koi wali sifaarish nahi kar sakega.

❷ Sifaarish karne waala sirf uske liye sifaarish karega jiske liye Allah Ta'ala ki ijaazat hogi.

❸ Mushrik ke liye qatan koi sifaarish nahi hogi.

Ye hai wo islami aqida-e-shafaa-at jo Kitab-o-Sunnat se saabit hai. Iske mazeed dalaail kitaab-e-haaza ke abwaab mein aapko mil jaaenge. In sha Allah!

Husool-e-Shafaa-at Waale Khusoosi Aamaal:

Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at ke natije mein jannat-ul-firdaus mein daakhil hone waale musalmano mein do (2) qism ke log honge.

① Pehli qism un logo’n ki hogi jo Jahannam mein daakhil hue baghair mukhtalif auqaat mein jannat mein jaaenge. ‘اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ’[1]

② Doosri qism un logo’n ki hogi jo apne gunaaho’n ki saza bhugatne ke liye pehle Jahannam mein jaaenge aur phir mukhtalif auqaat mein Jahannam se nikal kar jannat mein daakhil honge. ‘اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْنَا مِنْهُمْ’[2]

Pehli qism ke logo’n ko mazeed chaar (4) giroho’n mein taqseem kiya ja sakta hai.

❶ Pehla khush-naseeb giroh wo hoga jo Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at

---

[1] T: Aye Allah! Hame’n in (nek logo’n) mein shaamil farma de [RSB]
[2] T: Aye Allah! Hame’n in (bure logo’n) mein shaamil na farmana [RSB]

se bila-hisaab-kitaab jannat mein daakhil hoga.

❷ Doosre giroh mein wo log shaamil honge jin ka hisaab-kitaab hoga, lekin unke aamaal-e-saaliha meezaan mein bhaari honge. Rasool-e-Akram ﷺ ki shfaa-at se ye khush-naseeb giroh bhi seedha jannat mein daakhil hoga.

❸ Teesre giroh mein wo log shaamil honge jin ki nekiyaa'n aur buraiyaa'n baraabar-baraabar honge. Ye log pehle muqaam-e-aaraaf mein thehraae jaaenge. Aaraaf jannat aur jahannam ke darmiyaan ek (1) ooncha muqaam hai jahan na jannat ki nemate'n hongi na jahannam ka azaab. Ashaab-e-aaraaf wahan qiyaam ke dauraan Allah Ta'ala se rahmat talab karte rahenge. Ye log bhi Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at se jannat mein daakhil honge.

❹ Chauthe giroh mein wo log shaamil honge jin ki nekiyaa'n, buraaiyo'n se kuch kam hongi, unka jahannam mein jaana tae ho jaaega, lekin Aap ﷺ ki shafaa-at ke natijme mein ye log bhi jahannam se bacha liye jaaenge aur jannat mein daakhil kar diye jaaenge. (Mulaahaza ho Aqida Tahawiya Baab ash-Shafaa-ah) Wallahu Aalam Bis-Sawaab

Doosri qism ke logo'n mein wo musalman shaamil honge jinhe'n apne gunaaho'n ki saza bhugatne ke liye kam ya ziyaada waqt ke liye pehle jahannam mein jaana padega aur phir Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at haasil hone par jahannam se nikaal kar jannat mein daakhil kiya jaaega.

Kam gunaaho'n waalo'n ko Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at jald naseeb hogi aur ziyaada gunaaho'n waale logo'n ko Aap ﷺ ki shafaa-at der se naseeb hogi. Hatta ke sabse aakhir mein Aap ﷺ ki shafaa-at un logo'n ko naseeb hogi jin ke dil mein raai baraabar ya usse bhi kam imaan hoga.

Is bahes se do (2) baate'n maaloom hoti hain:

❶ Rasool-e-Akram ﷺ ki shafaa-at kisi bhi shakhs ko imaan aur amal-e-saaliha se be-niyaaz nahi kar sakti.

❷ Shafaa-at ka tamaam-tar daar-o-madaar imaan aur amal-e-saaliha par hoga jiska jitna imaan qawi aur aamaal-e-saaliha kaseer honge itni jaldi wo Aap ﷺ ki shafaa-at se faiziyaab hoga aur jiska imaan aur

aamaal-e-saaliha jitney kam honge wo itni hi der se Aap ﷺ ki shafaa-at se faiziyab hoga.

You'n to har chote se chota nek amal momin ko Aap ﷺ ki shafaa-at se qareeb-tar karne waala hai lekin chand aamaal aise hain jin ki paabandi karne par Rasool-e-Akram ﷺ ne shafaa-at ka waada farmaya hai. Rasool Rahmat ﷺ ki shafaa-at se jald-az-jald faiziyaab hone ki khwaahish mand logo'n ke liye ye aamaal duniya ki har mataa se ziyada qeemti hone chaahiye. Ham mukhtasaran yahan unka tazkira kar rahe hain. Jin ki tafseel aainda abwaab mein bhi maujood hai.

① Quran-e-Majeed Ki Kasrat Se Tilaawat Ka Ehtemaam:

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai: "*Qiyamat ke roz Quran-e-Majeed apne padhne waale ke liye sifaarishi ban kar aaega*". (Sahih Muslim)

Pas Quran-e-Majeed ki tilaawat ka jitna ziyaada se ziyaada ehtemaam ho sake karna chaahiye.

② Surah al-Baqara Aur Surah Aale Imran Ki Tilaawat:

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai ke: "*Ye dono surate'n apne padhne waalo'n ke haq mein Allah Ta'ala se jhagda karengi*". (Sahih Muslim)

Yaane Allah Ta'ala se sifaarish karengi ke ya Allah! Iske gunaah maaf farma aur ise jannat mein bhej de.

③ Surah al-Mulk Ki Kasrat Se Tilaawat:

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai ke: "*Surah al-Mulk apne padhne waale ke haq mein sifaarish karti rahegi hatta ke Allah Ta'ala use bakhsh de'n*". (Ibne Majah)

④ Tahajjud Ka Ehtemaam:

Aap ﷺ ne apne ek (1) Sahabi ko nasihat farmai thi ke: "*Meri sifaarish haasil karne ke liye ziyaada se ziyaada nawaafil adaa kiya karo*". (Sahih Muslim)

Yaad rahe ke nafil namazo'n mein se tahajjud ki namaz sabse afzal hai. (Sahih Muslim)

⑤ Subh-o-Shaam Dus-dus Martaba Durood Shareef Padhna:

Rasool-e-Akram ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai: “*Jo shakhs dus (10) martaba subh aur dus (10) martaba shaam mujh par durood bhejega qiyaamat ke roz use meri shafaa-at haasil hogi*”. (Tabarani)

Durood shareef ke baare mein ye baat zehen-nasheen rehni chaahiye ke shafaa-at ka ye waada sirf us aadmi ke liye hai jo masnoon durood shareef ka wazifa kare. Khud-saakhta durood masalan durood-e-taaj, durood-e-maahi, durood-e-likhi waghaira padhne se na to shafaa-at haasil hogi, naahi koi doosra faaeda hoga. Balke roz-e-qiyamat ghair-masnoon durood padhna baais-e-wabaal ban sakta hai.

Sabse afzal durood shareef, durood-e-ibrahimi hai, jo namaz mein padha jaata hai. Agar uska ehtemaam kiya ja sake to bahut ziyaada ajr-o-sawaab aur khair-o-barkat ka baais hoga. Lekin waqt ki kami ke baais agar koi shakhs: ‘اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ’❶ ka wazifa bhi karle to ummeed hai ke wo bhi Rasool-e-Rahmat ﷺ ki shafaa-at se faiziyaab hoga. In sha Allah!

❶ • Ye alfaaz Nasai ke hain. Durood Shareef ke baare mein mazeed tafsilaat ke liye mulaahaza ho “Durood Shareef Ke Masaail” Tafheem as-Sunnah: Hissa 6 •

⑥ Azaan Ke Baad Nabi-e-Akram ﷺ Ke Liye Dua Maangna:

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai: “*Jo shakhs azaan sun kar ye dua maange*”

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ اٰتِ مُحَمَّدَ نِ الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُوْدًا نِ الَّذِيْ وَعَدْتَّهٗ.

“*Aye Allah! Is (tauheed ki) mukammal daawat aur qaayam hone waale namaz ke Rabb, Muhammad ﷺ ko wasila, buzurgi aur muqaam-e-Mahmood ataa farma jiska toone unse waada farmaya hai*”. Qiyamat ke roz us aadmi ke liye shafaa-at karna mere zimme hoga. (Sahih Bukhari) ❷

❷ • Muslim ki hadees mein ye alfaaz bhi hain ke jo muazzin kahe wohi kehne ke baad jo shakhs ye dua maangega uske liye meri shafaa-at waajib ho jaaegi •

⑦ Teen (3) Martaba Jannat Ka Sawaal Karna:

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai: *"Jo shakhs Allah Ta'ala se teen (3) martaba jannat ka sawaal karega uske liye jannat sifaarish karti hai"*. (Ibne Majah)

⑧ Teen (3) Martaba Jahannam Se Panaah Maangna:

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai: *"Jo shakhs teen (3) martaba jahannam se panaah maange uske liye jahannam sifaarish karti hai"*. (Ibne Majah)

⑨ Madina Mein Qiyaam Ke Dauraan Masaaib Par Sabr Karna:

Aap ﷺ ka irshad-e-mubaarak hai: *"Jo shakhs qiyaam-e-madina ke dauraan aane waale masaaib par sabr karega main uske liye sifaarish karunga"*. (Sahih Muslim)

Ye nau aamaal aise hain jo qiyamat ke roz insaan ki shafaa-at ka baais banenge, ab ye har insaan ke apne-apne zarf aur apne-apne zoq ki baat hai ke wo samandar se darya haasil karta hai ya faqat chand qatro'n par iktifa[1] karta hai.

Shukr Waajib Hai:

Allah Ta'ala ne har insaan par be-hadd-o-hisaab inamaat kiye hain. Bahut si nemate'n aisi hain jo Allah Ta'ala ne insaan ko bin maange ataa farmaai hain, lekin bahut si nemate'n aisi hain jo Allah Ta'ala ne har insaan ko maangne ke baad ataa farmaai hain. Aankh, naak, kaan, dil, dimaagh, haath aur paao'n waghaera aisi nemate'n hain, jo Allah Ta'ala ne bila-istisna[2] har insaan ko bin-maange ataa farmaai hain aur ye itni qeemti nemate'n hain ke Allah Ta'ala ne Quran-e-Majeed mein unka zikr karte hue irshad farmaya hai:

وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمۡعَ وَالۡاَبۡصَارَ وَالۡاَفۡـِٕدَةَ ۙ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُوۡنَ

Allah Ta'ala Ne Tumhe'n Kaan, Aankh Aur Dil Ataa Farmae Taake Tum Log Shukr Adaa Karo. (Surah an-Nahl: 78)

[1] T: (اِكْتِفا) Kifaayat, qanaa-at, kaafi [RKT]
[2] T: (اِسْتِثْنا) Kisi aam hukm se kisi cheez ko alaahada karna [FL]

Bahut si nemate’n aisi hain jin par bani-noo-e-insaan[1] ki zindagi ke qiyaam aur baqaa ka inhisaar[2] hai. Masalan sooraj, chaand, sitaare, darya, samandar, pahaad, hajar, shajar, hawaa, paani waghaira. Ye nemate’n bhi laayaq-e-shurk hain. Irshad-e-Baari Ta'ala hai:

وَلَقَدْ مَكَّنّٰكُمْ فِي الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ ؕ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ۧ ﴿١٠﴾

Beshak Ham Ne Tumhe’n Zameen Mein Rehne Ke Liye Jagah Di Aur Us Mein Tumhare Liye Saamaan-e-Zindagi Mohiya Kiya (lekin) Tum Log Kam Hi Shukr Karte Ho. (Surah al-Aaraaf: 10)

Ye saari nemate’n wo hain jo Allah Ta'ala ne musalmano aur kaafiro’n ko yaksaa’n taur par taa farmai hain aur itni kaseer taadaad mein ataa farmai hain ke unka shumaar mumkin nahi. Irshad-e-Baari Ta'ala hai:

وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ؕ

Aur Agar Tum Allah Ta'ala Ki Nemato’n Ko Shumaar Karna Chaahoge To Unka Shumaar Nahi Kar Sakoge. (Surah an-Nahl: 18)

In saari nemato’n se badh kar wo nemat hai jo Allah Ta'ala ne sirf musalmano ko ataa farmai hai, wo hai … imaan ki nemat … Allah par imaan, rasoolo’n par imaan, kitaabo’n par imaan, farishto’n par imaan, taqdeer par imaan aur jannat-o-jahannam par imaan, imaan ki nemat ataa farmane ke baad Allah Ta'ala ne ummat par jo ehsaan-e-azeem kiya hai wo ye hai ke unhe’n aise nabi ki ummat mein paida farmaya hai jo duniya aur aakhirat mein tamaam ambiya ke sardaar aur imam hain. Qiyamat ke roz shafaa-at ke buland-tareen muqaam … Muqaam-e-Mahmood … par faaiz honge.

Aap ﷺ hi ki shafaa-at-e-uzma se shafaa-at ki ibtida hogi, Aap ﷺ ki hi shafaa-at sabse pehle suni jaaegi aur Aap ﷺ hi ki shafaa-at sabse pehle qubool ki jaaegi. Aap ﷺ hi ki shafaa-at se jannat ka darwaaza khola jaaega. Aap ﷺ hi ki shafaa-at se ahle imaan ka sabse pehla khush-naseeb giroh bila-hisaab-kitaab jannat mein jaaega. Aap ﷺ hi ki shafaa-at se ashaab-e-aaraaf jannat mein jaaenge. Aap hi ki shafaa-at se bahut se musalman, jin ke baare mein jahannam ka faisla ho chuka hoga jannat

[1] T: (بَنی نوعِ اِنْسان) Aulaad e aadam, noo-e-insaan, bani-aadam, insaan [RKT]
[2] T: Daar-o-madaar [RKT]

mein daakhil kiye jaaenge. Aap ﷺ hi ki shafaa-at se kabaair ke murtakib jahannam se nikaal kar jannat mein daakhil kiye jaaenge. Aap ﷺ hi ki shafaa-at se jau ke baraabar imaan rakhne waale musalman jahannam se nikaal kar jannat mein daakhil kiye jaaenge. Aap ﷺ hi ki shafaa-at se zarra baraabar imaan rakhne waale log bhi jahannam se nikaal kar jannat mein daakhil kiye jaaenge.

Aap ﷺ hi ki shafaa-at se raai baraabar imaan rakhne waale log jahannam se nikaal kar jannat mein daakhil kiye jaaenge. Rasool-e-Akram ﷺ ki ye afzaliyat aur shaan aisi hai jis par qiyamat ke roz tamaam Ambiya Kiraam عَلَيْهِمُ السَّلَام bhi rashk karenge. ‘فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيْهِ’[1]

Qiyamat ke roz saare Ambiya Kiraam عَلَيْهِمُ السَّلَام ‘نَفْسِیْ نَفْسِیْ’[2] keh kar apni-apni jaan ki amaan talab kar rahe honge, us waqt Syed al-Ambiya hi honge jo ‘رَبِّ اُمَّتِیْ رَبِّ اُمَّتِیْ’[3] pukaar kar apni ummat ki bakhshish aur salaamati ki dua maang rahe honge.

Allah Ta'ala ne duniya mein har nabi se ek (1) dua qubool karne ka waada farmaya tha. Tamaam Ambiya apni-apni duaae’n duniya mein maang chuke hain. Sirf hamare pyaare Rasool-e-Akram ﷺ hi wo akele Rauf aur Raheem Rasool hain jinho’n ne apni dua ummat ki shafaa-at ke liye mehfooz kar rakhi hai. (Sahih Muslim)

Wo hamare hi pyaare rasool, hamare hi rahmat rasool aur hamare hi mohsin rasool hain jo duniya mein qiyamat ka haulnaak manzar yaad karke ‘اَللّٰهُمَّ اُمَّتِیْ اَللّٰهُمَّ اُمَّتِیْ’[4] pukaar-pukaar kar aansu bahaate rahe aur ummat ki maghfirat ki iltijaae’n farmate rahe. (Sahih Muslim)

Wo hamare mohsin, hamare hi aaqa, hamare hi shafee rasool hain, jinhe’n Allah Ta'ala ne duniya mein is baat ka ikhtiyaar diya ke agar wo pasand karne to apni aadhi ummat ko jannat mein le jaae’n aur agar pasand kare’n to shafaa-at ka haq mehfooz kar le’n, karod-ha-karod

---

[1] T: Bas, Allah hi ke liye bahut ziyaada paakiza aur barkat waali hamd o taareef hai [RKT]
[2] T: Meri jaan, meri jaan, apni fikr karo [RSB]
[3] T: Aye mere Rabb! Meri ummat, aye mere Rabb! Meri ummat [RSB]
[4] T: Aye Allah! Meri ummat, aye Allah! Meri ummat [RSB]

rahmate’n ho’n us rasool-e-rahmat par jis ne ham jaise gunahgaaro’n ke liye shafaa-at ka haq mehfooz karna pasand farma liya.

Haqiqat ye hai ke aise shafee aur mushaffe Rasool ﷺ ki ummat se paida farma kar Allah Ta'ala ne ummat-e-muhammadiya par wo ehsaan-e-azeem kiya hai ke is ummat ka har shakhs har saans ke saath apne Rabb-e-Raheem-o-Kareem ka shukr adaa kare to zindagi ke aakhri saans tak haq-e-shukr adaa nahi kar sakta. Khaas taur par mujh jaise gunahgaaro’n ko to is nemat-e-uzma par Allah Ta'ala ka shukr adaa karna apne oopar is tarah waajib kar lena chaahiye jis tarah namaz, roza waajib hai. Jin ke daaman mein Rasool-e-Rahmat ki shafaa-at ke alaawa kuch hai hi nahi!

Allah Ta'ala ka shukr zabaani aur amali dono tarah se karna chaahiye. Zabaani shukr ye hai ke Allah Ta'ala ki tamheed, taqdees, takbeer, aur tahleel ke kalimaat adaa kiye jaae’n. Allah ka zikr kiya jaae aur masnoon duaao’n ka kasrat se ehtemaam kiya jaae.

Amali shukriya ye hai ke Allah Ta'ala ki is qadr ibaadat ki jaae ke insaan ibaadat karte-karte thak jaae. Kasrat se nafil namaz adaa karna, kasrat se nafil roze rakhna, kasrat se nafli sadqa-o-khairaat karna, kasrat se Quran-e-Majeed ki tilaawat karna, ye sab amali shukr ki qisme’n hain. Irshad-e-Baari Ta'ala hai:

وَّاشْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ.

Allah Ki Nemato’n Ka Shukr Adaa Karo Agar Tum Waaqai Usi Ki Ibaadat Karte Ho. (Surah an-Nahl: 114)

Allah Ta’ala se darna, Allah Ta'ala ki raza haasil karna, Allah Ta'ala ki itaa-at aur farmabardaari karna, Allah Ta'ala se taqwa ikhtiyaar karna bhi Allah Ta'ala ka shukr bajalaane mein shaamil hai.

Irshad-e-Baari Ta'ala hai:

فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ

Allah Ke Huzoor Taqwa Ikhtiyaar Karo Ummeed Hai Tum Log Shukr-Guzaar Ban Kar Rahoge. (Surah Aale Imran: 123)

Pas ham par waajib hai ke ham zabaani aur amali dono tarah se Allah Ta'ala ka shukr baja laae’n aur shukr baja laane ke liye Allah Ta'ala se

darj-e-zel alfaaz mein shukr ki taufeeq bhi talab karte rahe’n.

رَبِّ اَوْزِعْنِيْٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰي وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ وَاَصْلِحْ لِيْ فِيْ ذُرِّيَّتِيْ ۚ اِنِّيْ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنِّيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ.

Aye mere Rabb! Mujhe Taufeeq De Ke Main Teri Us Nemat Ka Shukr Baja Laau’n Jo Toone Mujh Par Aur Mere Maa-baap Par Kiya Aur Ye Ke Main Aise Nek Amal Karu’n Jin Se Tu Khush Ho Jaae Aur Tu Meri Aulaad Ki Bhi Islaah Farma De. Main Teri Taraf Rujoo Karta Hoo’n Aur Main Musalmano Mein Se Hoo’n. (Surah al-Ahqaaf: 15)

Qaraeen-e-Kiraam! “Shafaa-at Ka Bayaan” tafheem-us-sunnah ki solahwee’n kitaab Alhamdulillah aapke haath mein hai. Isse agli kitab in sha Allah ‘Qabr Ka Bayaan’ hogi.

Hasb-e-saabiq sehat-e-ahadees ka poora-pooa ehtemaam kiya gaya hai aur is maamel mein Shaikh Muhammad Nasiruddin Albani رحمه الله ki tehqeeq par etemaad kiya gaya hai.

Dauraan-e-taaleef mujhe apni kam-ilmi aur kam-maaigi[1] ke saath-saath apni bahut si kamzoriyo’n aur kotahiyo’n ka ehsaas musalal rehta hai, lekin mere Rabb-e-Raheem-o-Kareem ki rahmat aur karam meri laghzisho’n aur kotahiyo’n ke muqaable mein bahut wasee hai aur wohi duniya aur aakhirat mein mera zaad-e-safar[2] hai, mujhe uski rahmat aur karam se ummeed hai ke wo mere tamaam chote-bade, agle-pichle, zaahir-o-baatin gunaaho’n se darguzar farmaega aur meri kam-ilmi aur kam-maaigi ko apne be-paayaa’n rahmat ke parde mein dhaanp dega.

اِنَّهٗ جَوَّادٌ كَرِيْمٌ مَلِكٌ بَرٌّ رَءُوْفٌ رَحِيْمٌ.

Guzishta taweel arsa se kutub-e-hadees ki taiyyaari mein hisse lene kaale waajib-ul-ehteraam ulama-e-kiraam aur halqa ahbaab ka tahe-dil se mamnoon-e-ehsaan hoo’n jinho’n ne qadam-qadam par mujhe har tarah ke ta-aawoon se nawaaza. Main apne un qaaraeen-e-kiraam ka

---

[1] T: (کَم مَائیگی) Be-haesiyat hona [RKT]

[2] T: (زادِ سَفَر) Safar ka ehtemaam, safar ke raaste ka saamaan, raaste ka khaana [RKT]

bhi ba-sameem-e-qalb[1] shukr-guzaar hoo’n jo mujhe apni mukhlisaana duaao’n mein yaad rakhte hain. Un hazraat ke liye bhi dua-go hoo’n jo un kutub ke taraajim mahez ishaa-at-e-hadees ke jazbe se kar rahe hain. Composing aur tabaa-at ke mehnat-talab aur sabr-aazma maraahil tae karne mein biraadaram Khalid Mahmood Kilaani aur biraadaram Haroon ar-Rasheed Kilaani ka ta-aawoon mere liye bohto hi madadgaar saabit hota hai. Allah kareem tamaam hazraat ko duniya aur aakhirat ke inamaat se nawaaze aur har jagah izzat-afzaai farmaae. Aameen

Ilaah al-aalameen! Sab tere nihaayat aajiz, haqeer, aur gunahgaar bande hain, tu apne fazl-o-karam se ishaa-at-e-hadees ki ye haqeer si khidmat apni baargaah-e-samadi mein qubool farma aur qiyaamat ke roz ise hamare liye Rasool-e-Rahmat ﷺ ki shafaa-at-e-uzma ke liye zariya bana. Aameen!

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ وَتُبْ عَلَيْنَ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْم

Muhammad Iqbal Kilaani

Ar-Riyad, Saudi Arab
2 Jamat al-Awwal 1421h - Aug 2, 2000

[1] T: (صَمِيمِ قَلْب) Khuloos e dil, dil ki gehraai [RKT]

Taareefu ash-Shafaa-ati 'تَعْرِيْفُ الشَّفَاعَةِ' Shafaa-at Ka Matlab

Masla: 01 Shafaa-at Ka Matlab Kisi Ke Liye Sifaarish Karna Hai, Khwah Acchi Ho Ya buri.

مَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَّكُنْ لَّهٗ نَصِيْبٌ مِّنْهَا ۚ وَمَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَّكُنْ لَّهٗ كِفْلٌ مِّنْهَا ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيْتًا ﴿٨٥﴾

Jo Shakhs (kisi ke liye) Acchi Sifaarish Karega (khwah qubool ho ya na ho) Use Uske Sawaab Mein Se Hissa Milega Aur Jo Buraai Ki Sifaarish Karega Use Uske Gunaah Mein Se Hissa Milega Aur Allah Ta'ala Har Cheez Ka Nigehbaan Hai. (Surah an-Nisa: 85)

عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ اَبِىْ سُفْيَانَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ (إِشْفَعُوْا تُوْجَرُوْا). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ. (صحيح)

Hazrat Muawiya bin Abu Sufyan رضي الله عنه se riwayat hai ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Sifaarish karo, sawaab paaoge*". (Ise Nasai ne riwayat kiya hai; Sahih Bukhari: Kitab Bidaa al-Wahee)

Masla: 02 Shara' Mein Shafaa-at Se Muraaq Qiyamat Ke Roz Malaaika, Ambiya Aur Ahle Imaan Ka Muwahhid Gunahgaaro'n Ke Liye Maghfirat Ki Sifaarish Karna Hai, Jiske Baad Wo Jannat Mein Daakhil Honge.

عَنْ اَبِىْ سَعِيْدِ نِ الْخُدْرِيِّ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ مَرْفُوْعًا قَالَ (فَيَقُوْلُ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ شَفَعَتِ الْمَلٰئِكَةُ وَشَفَعَ النَّبِيُّوْنَ وَشَفَعَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَلَمْ يَبْقَ اِلَّا اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ فَيَقْبِضُ قَبْضَةً مِنَ النَّارِ فَيُخْرِجُ مِنْهَا قَوْمًا لَمْ يَعْمَلُوْا خَيْرًا قَطُّ). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hazrat Abu Saeed Khudri رضي الله عنه Rasool-e-Akram ﷺ se riwayat karte hain ke Aap ﷺ ne farmaya: "*(Qiyaamat ke roz) Allah Ta'ala farmaega, farishte bhi sifaarish kar chuke, ambiya bhi sifaarish kar chuke, ahle imaan bhi sifaarish kar chuke, ab koi baaqi nahi raha siwaae arham ar-raahimeen ke. Chunache Allah Ta'ala jahannam se apni mutthi bhar kar logo'n kon nikaalenge. Ye wo (muwahhid) log honge jinho'n ne kabhi koi nek amal nahi kiya hoga*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai Kitab al-Imaan)

Ash-Shafaa-atu Haqqun 'اَلشَّفَاعَةُ حَقٌّ' Shafaa-at Bar-haq Hai

Masla: 03 Muwahhid Gunahgaaro'n Ko Allah Ta'ala Shafaa-at Ke Baad

Jahannam Se Nikaal Kar Jannat Mein Daakhil Farmaaenge.

عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ رَحِمَهُ اللّٰهُ قَالَ : قُلْتُ لِعَمْرِو بْنِ دِينَارٍ أَ سَمِعْتَ جَابِرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُوْلِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَخْرُجُ قَوْمًا مِنَ النَّارِ بِالشَّفَاعَةِ ؟ قَالَ : نَعَمْ ! رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Hammad bin Zaid ﷴ kehte hain ke maine Amr bin Dinaar ﷴ se poocha: Kya toone Hazrat Jaabir bin Abdullah ﷠ ko Rasool-e-Akram ﷺ se ye hadees bayan karte hue suna hai. “*Allah Ta'ala kuch logo’n ko sifaarish ki wajah se jahannam se nikaalega?*” Unho’n ne jawaab diya: “*Haa’n! maine Hazrat Jaabir bin Abdullah ﷠ se ye hadees suni hai*”. Use Muslim ne riwayat kiya hai. (Muslim: Kitab-ul-Imaan)

عَنْ جَابِرٍ سَمِعَهُ مِنَ النَّبِيِّ بِاذْنَيْهِ يَقُوْلُ (إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَخْرُجُ نَاسًا مِنَ النَّارِ فَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Jaabir bin Abdullah ﷠ ne apne dono kaano’n se Nabi-e-Akram ﷺ ko ye farmate hue suna: “*Allah Ta'ala (baaz) logo’n ko (sifaarish ke baad) jahannam se nikaalega aur jannat mein daakhil farmaega*”. (Muslim: Kitab-ul-Imaan)

Al Aqidatu ash-Shirkiyyatu Fish Shafaa-ati ‘اَلْعَقِيْدَةُ الشِّرْكِيَّةُ فِى الشَّفَاعَةِ’

Shafaa-at Ka Mushrikaana Aqida

Masla: 04 Kisi Nabi, Wali, Qutub, Abdaal, Aalim, Shaheed ya Peer-o-Murshid Ke Baare Mein Ye Aqida Rakhna Ke Qiyamat Ke Roz Allah Ta'ala Se Sifaarish Karke Jise Chaahenge Bakhshwa Lenge, Allah Unki Sifaarish Radd Nahi Kar Sakta, Mushrikaana Aqida.

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُوْلُوْنَ هٰٓؤُلَآءِ شُفَعَآؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ ۗ قُلْ اَتُنَبِّـُٔوْنَ اللّٰهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى السَّمٰوٰتِ وَلَا فِى الْاَرْضِ ۗ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١٨﴾

Mushrik Allah Ta'ala Ke Alaawa Unki Ibaadat Karte Hain Jo Unhe’n Na Nuqsaan Pohoncha Sakte Hain Na Nafa Aur Kehte Hain Ke Ye Allah Ta'ala Ke Yahan Hamare Sifaarishi Hain, Aye Nabi Unse Kaho Kya Tum Allah Ko Is Baat Ki Khabar Dete Ho Jise Wo Na Aasmaano Mein Jaanta Hai Na Zameen Mein? Paak Hai Wo Aur Baalatar Hai Us Shirk Se Jo Ye Karte Hain. (Surah Yunus: 18)

وَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحْضَرُوْنَ ﴿٧٥﴾

Unho’n Ne Allah Ta'ala Ke Siwa Doosre Maabood Is Liye Bana Rakhe Hain Taake (qiyamat ke roz) Wo Madad Kiye Jaae’n Halaanke Wo Unki Koi Madad Nahi Kar Sakte Balke Ye (mushrik) Log Ulte Un (shareeko’n) Ke Liye Haazir-baash[1] Lashkar Bane Hue Hain. (Surah Yaseen: 74-75)

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۘ مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُوْنَآ اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰى ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِيْ مَا هُمْ فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ڛ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ مَنْ هُوَ كٰذِبٌ كَفَّارٌ.

Wo Log Jinho’n Ne Allah Ta'ala Ke Siwa Doosro’n Ko Apna Sarparast Bana Rakha Hai (wo ye samajhte hain ke) Ham Unki Ibaadat Sirf Is Liye Karte Hain Ke Wo Allah Tak Hamari Rasaai Karwa De’n. Allah Ta'ala Yaqinan (qiyamat ke roz) Un Tamaam Baato’n Ka Faisla Karega Jin Mein Wo Ikhtilaaf Kar Rahe Hain. Allah Ta'ala Kisi Jhoote Aur Munkar Haq Ko Hidaayat Nahi Deta. (Surah az-Zumar: 3)

Masla: 05 Kisi Shakhs Ko Allah Ta'ala Ka Mehboob Samajh Kar Ye Aqida Rakhna Ke Allah Ta'ala Ne Use Apne Ikhtiyaraat Mein Se Kuch Ikhtiyaraat Ataa Farmae Hain Lihaaza Qiyamat Ke Roz Uski Sifaarish Hame’n Allah Ki Pakad Se Bacha Legi, Mushrikana Aqida Hai.

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْمُشْرِكُوْنَ يَقُوْلُوْنَ لَبَّيْكَ لا شَرِيْكَ لَكَ قَالَ : فَيَقُوْلُ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (وَيْلَكُمْ قَدْ قَدْ فَيَقُوْلُوْنَ إِلَّا شَرِيْكًا هُوَ لَكَ تَمْلِكُهُ وَ مَا مَلَكَ يَقُوْلُوْنَ هَذَا وَهُمْ يَطُوْفُوْنَ بِالْبَيْتِ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Abdullah bin Abbas رضي الله عنهما kehte hain mushrikeen kaha karte the: “*Aye Allah! Ham haazir hain tera koi shareek nahi*”. Rasool-e-Akram ﷺ farmate: “*Kharaabi ho tumhare liye, bas yaheen tak*”, (Talbiya[2]) Rehne do (2) (yaane iske baad mushriko’n ke kahe hue alfaaz na kaho), mushrik aage ye kehte: “*Magar ek (1) tera shareek hai, aur uska bhi maalik toohi hai aur wo kisi cheez ka maalik nahi, mushrik ye alfaaz kehte aur baitullah shareef ka tawaaf karte*”. (Ise Muslim ne riwayat kiya hai)

---

[1] T: Har waqt maujood rehne waala, one who is never absent from his/their post [RKT]

[2] T: Talbiya wo makhsoos dua hai jo hajj aur umrah karne waale ehraam baandhte waqt se lekar tawaaf shuru karne tak ya umrah khatam hone tak padha jaata hai [RSB]

Wazaahat: Mushriko’n ke talbiya se ye baat waazeh ho jaati hai ke mushrik tamaam makhlooq ka Maalik aur Khaaliq Allah Ta'ala hi ko samajhte the, lekin apne buzurgo’n aur waliyo’n ke baare mein ye aqida rakhte the ke khud Allah Ta'ala ne unhe’n apne ikhtiyaraat mein se kuch ikhtiyaraat de rakhe hain. Lihaaza wo Allah ke yahaa’n sifaarish karke unhe’n bakhshwa sakte hain. Rasool-e-Akram ﷺ ne isi aqida ko mushrikana qaraar dete hue talbiya ke alfaaz ‘*Magar ek (1) tera shareek hai…*’ adaa karne se Sahaba Kiraam ﷺ ko mana farma diya.

Ibtaalu al-Aqidatu ash-Shirkiyyah ‘اِبْطَالُ الْعَقِيْدَةُ الشِّرْكِيَّةِ’ Shafaa-at Ka Mushrikaana Aqida Ka Ibtaal

Masla: 06 Mushrikana Aqida Rakhne Waalo’n Ke Liye Qiyamat Ke Roz Koi Sifaarishi Nahi Hoga.

وَذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ ۖ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَّلَا شَفِيْعٌ ۚ وَاِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا ۗ

Aur Ye Quran Suna Kar Nasihat Karte Raho Kahee’n Koi Shakhs Apne Kartooto’n Ki Paadaash Mein Giraftaar Na Ho Jaae Aur Giraftaar Bhi Is Haal Mein Ho Ke Use Allah Se Bachaane Waala Koi Haami-o-naasir Aur Sifaarishi Maujood Na Ho, Aur Agar Wo Koi Cheez Fidiya Mein De Kar Chootna Chaahe To Wo Bhi Qubool Na Ki Jaae. (Surah al-Anaam: 75)

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّلَا شَفَاعَةٌ ۗ وَالْكٰفِرُوْنَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۲۵۴﴾

Aye Logo, Jo Imaan Laae Ho! Ham Ne Tumhe’n Jo Rizq Diya Hai Usse (Allah ki raah mein) Kharch Karo, Isse Pehle Ke Wo Din Aae Jis Mein Koi Khareed-o-Farkht, Dosti Aur Sifaarish Kaam Nahi Aaegi Aur Kaafir To Hain Hi Zaalim. (Surah al-Baqara: 254)

وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِىْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَّلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿۱۲۳﴾

Aur Daro Us Din Se Jab Koi Kisi Ke Zara Kaam Na Aaega Na Kisi Se Fidiya Qubool Kiya Jaaega Na Koi Saazish Hi Kisi Ko Faaeda Degi Aur Naahi Wo Madad Kiye Jaaenge. (Surah al-Baqara: 123)

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشّٰفِعِيْنَ ۝۴۸

Mushriko’n Ko Kisi Sifaarishi Ki Sifaarish (qiyamat ke roz) Faaeda Nahi Degi. (Surah al-Muddassir: 48)

Masla: 07 Allah Ta'ala Jin Logo’n Ko Azaab Dena Chaahega, Koi Badi Se Badi Bargazida Hasti Bhi Unki Sifaarish Nahi Kar Sakegi.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْاٰزِفَةِ اِذِ الْقُلُوْبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كٰظِمِيْنَ ۬ؕ مَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ حَمِيْمٍ وَّلَا شَفِيْعٍ يُّطَاعُ ۝۱۸

Aye Muhammad! Unko Daraao Us Din Se Jo Qareeb Aagaya Hai, Jab Kaleeje Mu’n Ko Aarahe Honge Aur Log Chup-chaap Gham Ke Ghoont Pee Rahe Honge (us roz) Zaalimo’n Ka Na Koi Dost Hoga Na Sifaarishi Jiski Baat Maani Jaae. (Surah al-Ghaafir (Momin): 18)

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ؕ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ
وَّلِيٍّ وَّلَا شَفِيْعٍ ؕ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ۝۴

Wo Allah Hi Hai Jisne Aasmaano Aur Zameen Ko Aur Un Saari Cheezo’n Ko Jo Unke Darmiyan Hain Che (6) Dino’n Mein Paeda Kiya Aur Uske Baad Arsh Par Jalwa-farma Hua Uske Siwa Na Tumhara Koi Dost Hai Na Sifaarishi Kya Tum Log Ab Bhi Na Samjhoge. (Surah as-Sajda: 4)

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا ؕ وَالْاَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلّٰهِ ۝۱۹

Us Roz Koi Nafs Kisi Doosre Ke Liye Kuch Bhi Nahi Kar Sakega Aur Faisla Ka Ikhtiyaar Us Roz Sirf Allah Ke Haath Mein Hoga. (Surah al-Infitaar: 82)

Masla: 08 Mushrik Log Qiyamat Ke Roz Apne Sifaarishiyo’n Ko Talaash Karenge Unhe’n Koi Sifaarishi Nazar Nahi Aaega.

يَوْمَ يَاْتِيْ تَاْوِيْلُهٗ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ نَسُوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۚ فَهَلْ لَّنَا مِنْ شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوْا لَنَآ
اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ ؕ قَدْ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ.

Jis Roz Anjaam Saamne Aagaya To Wohi Log Jo Pehle Us Anjaam Ko Bhoole Hue The Kahenge: Waaqai Hamare Rabb Ke Rasool Haq Lekar Aae The, Phir Kya Ab Hame’n Kuch Sifaarishi Milenge Jo Hamare Haq Mein Sifaarish Karen? Ya Phir Hame’n Do (2) Baara Waapas (duniya mein) Bhej Diya Jaae Taake Wo Jo Kuch Pehle Karte The Uske Bar-aks

Nek Amal Karke Dikhaae'n. Un Logo'n Ne Apne Aap Ko Khasaare Mein Daal Diya Aur Wo Saare Jhoot Unse Gum Ho Gae Jo Unho'n Ne Tasneef Kar Rakhe The. (Surah al-Aaraaf: 53)

Masla: 09 Allah Ki Saari Makhlooq Mein Se Koi Allah Ta'ala Ki Mehboob Aur Bargazida Hasti Aisi Nahi Jo Qiyamat Ke Roz Allah Ta'ala Se Zabardasti Apni Sifaarish Manwa Sake.

وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

Aur Aye Muhammad! Tum Is Quran Ke Zariye Un Logo'n Ko Daraao Jinhe'n Is Baat Ka Khauf Laahiq Hai Ke Wo Apne Rabb Ke Paas Is Haal Mein Pesh Kiye Jaaenge Ke Uske Siwa (waha'n) Koi Aisa (zee-iqtidaar) Nahi Hoga Jo Unka Haami-o-naasir Ho Ya Unki Sifaarish Kare, Mumkin Hai Ye Log Taqwa Ikhtiyaar Kar Le'n (Surah al-Anaam: 51).

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ۖ أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

(Aye Nabi!) Us Shakhs Ko Kaun Bacha Sakta Hai Jis Par Azaab Ka Faisla Chaspaa'n Ho Chuka Ho? Kya Tum Use Bacha Sakte Ho Jo Aag Mein Gir Chuka Hai. (Surah az-Zumar: 19)

ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنقِذُونِ ﴿٢٣﴾

Kya Main Use Chodkar Doosre Maabood Bana Lu'n? Halaa'nke Agar Rahman Mujhe Koi Nuqsaan Pohoncha Chaahe To Na In Maaboodo'n Ki Shafaa-at Mere Kaam Aasakhti Hai Naahi Mujhe Wo Chuda Sakte Hain. (Surah Yaseen: 23)

Masla: 10 Logo'n Ke Apne Banaae Hue Sifaarishi Qiyaamat Ke Roz Kisi Kaam Nahi Aaenge.

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

Kya Logo'n Ne Allah Ta'ala Ko Chod Kar Doosro'n Ko Apna Sifaarishi Bana Rakha Hai, Unse Poocha Kya Wo Shafaa-at Kar Sakte Hain, Jin Ke Ikhtiyaar Mein Kuch Bhi Na Ho Aur Wo Samajhte Bhi Na Ho'n? (Surah az-Zumar: 43)

Masla: 11 Qiyamat Ke Roz Mushrik Apne Aqide Ke Baatil Hone Ka Khud

Eteraaf Karenge.

تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝ اِذْ نُسَوِّيْكُمْ بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَمَآ اَضَلَّنَآ اِلَّا الْمُجْرِمُوْنَ ۝ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِيْنَ ۝ وَلَا صَدِيْقٍ حَمِيْمٍ ۝ فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

Allah ki qasam! Ham To Sakht Gumrahi Mein Mubtala The Jab Tum Ko Rabb-ul-Aalameen Ka Shareek Thehra Rahe The, Hame’n To (un) Mujrim Logo’n Ne Hi Gumraah Kiya Hai (jiska natija hai ke aaj) Hamara Koi Sifaarishi Hai Na Jigri Dost. Kaash! Hame’n Ek (1) Dafa Phir Palatne Ka Mauqa Mil Jaae To Ham Momin Ho’n. (Surah ash-Shuaraa: 97-102)

وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُوْنَ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ مِّنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعٰٓؤُا وَكَانُوْا بِشُرَكَآئِهِمْ كٰفِرِيْنَ ۝

Jab Qiyamat Qaayam Hogi To Mujrim Log Hakka-bakka Reh Jaaenge, Unke Thehraae Hue Shareeko’n Mein Se Koi Bhi Unka Sifaarishi Na Banega Us Waqt Mujrim Log Apne Shareeko’n Ke (ba-ikhtiyaar hone se) Inkaar Kar Denge. (Surah ar-Room: 12-13)

Masla: 12 Mushrik Ke Liye Ki Gai Sifaarish Use Zarra Baraabar Faaida Nahi Degi.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ (يَلْقَى إِبْرَاهِيمُ (عليه السلام) أَبَاهُ آزَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ عَلَى وَجْهِ آزَرَ قَتَرَةٌ وَ غَبَرَةٌ فَيَقُوْلُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ لَا تَعْصِيْنِي فَيَقُوْلُ اَبُوْهُ فَالْيَوْمَ لا أَعْصِيْكَ فَيَقُوْلُ إِبْرَاهِيمُ يَا رَبِّ ! إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُوْنَ فَأَيُّ خِزْيٍ أُخْزِي مِنْ أَبِي الْأَبْعَدِ؟ فَيَقُوْلُ اللهُ تَعَالَى إِنِّي حَرَّمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى الْكَافِرِيْنَ ثُمَّ يُقَالُ يَا إِبْرَاهِيمُ مَا تَحْتَ رِجْلَيْكَ فَيَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ بِذِيْخٍ مُلْتَطِخٍ فَيُؤْخَذُ بِقَوَائِمِهِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

Hazrat Abu Huraira ﷺ se riwayat hai Nabi-e-Akram ﷺ ne farmaya: “*Hazrat Ibrahim* ﷺ *qiyamat ke din apne baap aazar ko is haal mein dekhenge ke uske mu’n par siyaahi aur gard-o-ghubaar jama hoga. Hazrat Ibrahim* ﷺ *kahenge:* “*Maine duniya mein tumhe’n kaha nahi tha ke meri na-farmaani na kar*” Aazar kahega: “*Accha aaj main teri nafarmaani nahi karunga*”. Hazrat Ibrahim ﷺ (apne rabb se darkhwaast karenge) “*Aye mere Rabb! Toone mujh se waada kiya tha ke mujhe qiyamat ke roz ruswa nahi karege, lekin usse ziyaada ruswaai aur kya hogi ke mera baap teri rahmat se mehroom hai*”. Allah Ta'ala irshad

farmaega: “*Maine jannat kaafiro’n par haraam kardi hai*”. Phir Allah Ta'ala farmaega: “*Aye Ibrahim! Tumhare dono paao’n ke neeche kya hai?*” Hazrat Ibrahim ﷺ dekhenge ke ghilaazat mein lat-pat ek (1) bichchu hai jise paao’n se pakad kar jahannam mein daal diya jaaega. (Ise Bukhari nr wiayat kiya hai: Kitab Bida al-Khalq)

Masla: 13 Baatil Aqida Shafaa-at Par Quran-e-Majeed Ka Ek (1) Tanziya Tabsara!.

وَلَقَدْ جِئْتُمُوْنَا فُرَادٰى كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّتَرَكْتُمْ مَّا خَوَّلْنٰكُمْ وَرَآءَ ظُهُوْرِكُمْ ۚ وَمَا نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فِيْكُمْ شُرَكٰٓؤُا ۭلَقَدْ تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَّا كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿٩٤﴾

(Dukh lo) Tum Log Waise Hi Tan-tanha Hamare Saamne Haazir Ho Gae Ho Jaisa Ke Ham Ne Tumhe’n Pehli Baar Akela Paida Kiya Tha Aur Jo Kuch Ham Ne Tumhe’n Duniya Mein Diya Tha Wo Sab Tum Peeche Chod Aae Ho Aur Ab Ham Tumhare Saath Tumhare In Sifaarishiyo’n Ko Bhi Dekhte Hain Jin Ke Mutaalliq Tum Samajhte The Ke Tumhari Haajate’n Poori Karne (ya muraade’n bar-laane) Mein Unka Koi Hissa Hai. Tumhare Aapas Ke Raabte Toot Gae Aur Tum Se Wo Tumhare (sifaarishi) Gum Ho Gae Jinke Baare Mein Tum (sifaarish) Ka Gumaan Rakhte The. (Surah al-Anaam: 94)

Al-Aqida as-Sahihatu Fish-Shafaa-ati ‘اَلْعَقِيْدَةُ الْصَّحِيْحَةُ فِيْ الْشَّفَاعَةِ’

Shafaa-at Ka Sahih Aqida

Masla: 14 Kisi ko Shafaa-at Ki Ijaazat Dene Ka Ikhtiyaar Sirf Allah Ta'ala Ke Paas Hai.

Masla: 15 Kisi Ki Shafaa-at Qubool Karne Ye Na Karne Ka Ikhtiyaar Bhi Sirf Allah Ta'ala Ke Paas Hai.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا ۭ وَالْاَمْرُ يَوْمَىِٕذٍ لِّلّٰهِ ﴿١٩﴾

Us Roz Koi Nafs Kisi Doosre Ke Liye Kuch Nahi Kar Sakega Aur Faisla Ka Ikhtiyaar Us Roz Sirf Allah Ke Haath Mein Hoga. (Surah al-Infitaar: 19)

مَنْ ذَا الَّذِيْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖ.

Kaun Hai Jo Allah Ki Janaab Mein Uski Ijaazat Ke Baghair Sifaarish Kare?. (Surah al-Baqara: 255)

مَا مِنْ شَفِيْعٍ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ ؕ

Koi Sifaarish Karne Waala Nahi, Illa Ye Ke Uski Ijaazat Ke Baad Sifaarish Kare. (Surah Yunus: 3)

قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا ؕ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿۴۴﴾

Keh Deejiye Ke Tamaam Sifaarish Ka Mukhtaar Allah Ta'ala Hi Hai Zameen-o-Aasmaan Ki Baadshaahi Usi Ki Hai, Phir Tum Sab Uski Taraf Paltaae Jaaoge. (Surah az-Zumar: 44)

Masla: 16 Qiyamat Ke Roz Sirf Wohi Shakhs Shafaa-at Kar Sakega Jise Allah Ta'ala Ijaazat Denge Aur Sirf Usi Shakhs Ke Sifaarish Ki Ja Sakegi Jiske Liye Allah Ta'ala Ki Ijaazat Hogi.

يَوْمَئِذٍ لَّا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهٗ قَوْلًا ﴿۱۰۹﴾

Qiyamat Ke Roz Koi Sifaarish Faaeda Na Degi, Siwaae Us Shakhs Ki Sifaarish Ke Jise Rahman Ne Ijaazat Di Ho Aur Is Sifaarishi Ki Baat Allah Ta'ala Ko Pasand Bhi Aae. (Surah Taa Haa: 109)

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهٗۤ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهٗ ؕ

Aur Allah Ta'ala Ke Huzoor Koi Sifaarish Kisi Ko Faaeda Nahi De Sakti Siwaae Uske Jiske Liye Allah Ta'ala Ne Ijaazat Dedi Ho. (Surah Saba: 23)

يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ

Jab Wo Din Aaega To Kisi Ko Baat Karne Ki Majaal Na Hogi Siwaae Allah Ta'ala Ki Ijaazat Ke. (Surah Hud: 105)

Masla: 17 Tauheed Ki Qaulan Aur Amalan Gawaahi Dene Waale Hi Shafaa-at Kar Sakenge.

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿۸۶﴾

Allah Ta'ala Ko Chod Kar Jinhe’n Ye (mushrik) Pukaarte Hain Wo Kisi Sifaarish Ka Ikhtiyaar Nahi Rakhte, Magar Wo Sifaarish Karenge Jinho’n

Ne (duniya mein) Haq Baat (yaane tauheed) Ki Gawaahi Di, Ilm-e-(wahee) Ki Buniyaad Par. (Surah az-Zukhruf: 86)

Masla: 18 Qiyamat Ke Roz Allah Ta'ala Ki Azmat, Kibriyaai Aur Jalaal Ke Khauf Se (Syed-ul-Ambiya Hazrat Muhammad (S) ke alaawa) Tamaam Kibaar Ambiya, Hatta Ke Hazrat Ibrahim Khaleelullah, Hazrat Musa Kaleemullah, Hazrat Isa Roohullah ﷷ Bhi Allah Ke Huzoor Sifaarish Ke Liye Khade Hone Ki Jurat Nahi Kar Paaenge.

Wazaahat: Hadees Masla 31 ke tahat mulaahaza farmaae'n.

Masla: 19 Shafaa-at Sirf Uski Qubool Hogi Jisne Shirk Na Kiya Ho.

عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا إِنِّي سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ يَقُوْلُ (مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَمُوْتُ فَيَقُوْمُ عَلَى جَنَازَتِهِ أَرْبَعُوْنَ رَجُلاً لَا يُشْرِكُوْنَ بِاللّٰهِ شَيْئًا إِلَّا شَفَعَهُمُ اللّٰهُ فِيْهِ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

Hazrat Abdullah bin Abbas ﵄ se riwayat hai ke maine Rasool Allah ﷺ ko farmate hue suna hai: *"Jis musalman maiyyat ke janaaze par chalees (40) aise aadmi namaz-e-janaza padhe'n jinho'n ne kisi ko Allah Ta'ala ke saath shareek na thehraya ho to Allah us maiyyat ke haq mein un logo'n ki sifaarish qubool farmata hai"*. (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Janaaiz)

Masla: 20 Shafaa-at Sirf Uske Haq Mein Qubool Hogi Jisne Shirk Na Kiya Ho.

Wazaahat: Hadees masla 35 ke tahat mulaahaza farmaae'n.

Ash-Shafaa-atu wal Malaaikatu 'اَلْشَّفَاعَةُ وَالْمَلٰئِكَةُ' Shafaa-at Aur Farishte

Masla: 21 Syed-ul-Malaaika Hazrat Jibraeel ﵇ Allah Ta'ala Ki Ijaazat Ke Baghair Kisi Ki Sifaarish Nahi Karenge.

Masla: 22 Farishte Sirf Usi Ke Liye Sifaarish Karenge Jiske Liye Allah Ta'ala Ijaazat Denge.

يَوْمَ يَقُوْمُ الرُّوْحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا ۙ لَّا يَتَكَلَّمُوْنَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

Jis Roz Jibraeel Aur Malaaika Saf-basta[1] (Allah ke huzoor) Khade Honge To Koi Na Bolega Siwaae Uske Jise Rahman Ijaazat De Aur Wo Allah Ki Marzi Ke Mutaabiq Theek Baat Kahe. (Surah an-Naba: 38)

وَلَا يَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ .

Aur Farishte Kisi Ke Liye Sifaarish Nahi Karte Siwaae Uske Jiske Haq Mein Allah Ta'ala Sifaarish Sunna Pasand Farmaae Aur Farishto'n Ka Apna Haal Ye Hai Ke Wo Uske Dar Se Kaanp Rahe Hain. (Surah al-Amibya: 28)

لَّا يَعْصُوْنَ اللّٰهَ مَآ اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ.

Farishte Kabhi Allah Ta'ala Ke Hukm Ki Nafarmaani Nahi Karte Aur Jo Hukm Unhe'n Diya Jaata Hai Wo Baja Laate Hain. (Surah at-Tahreem: 6)

Masla: 23 Aasmaano Ke Saare Farishte Mil Kar Bhi Sifaarish Kare'n Aur Kisi Ko Allah Ki Pakad Se Bachaana Chaahe'n To Nahi Bacha Sakte Jab Tak Allah Na Chaahe.

وَكَمْ مِّنْ مَّلَكٍ فِي السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِيْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اَنْ يَّاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَرْضٰى ﴿٢٦﴾

Aur Aasmaano Mein Kitne Hi Farishte Maujood Hain Lekin Unki Sifaarish Kuch Bhi Kaam Nahi Aasakti, Jab Tak Allah Ta'ala Unhe'n Kisi Aise Shakhs Ke Haq Mein Ijaazat Na De Jiske Liye Allah Sifaarish Sunna Chahe Aur Sifaarish Pasand Kare. (Surah an-Najm: 26)

Ash-Shafaa-atu wal Ambiyaau 'اَلشَّفَاعَةُ وَالْاَنْبِيَآءُ' Shafaa-at Aur Ambiya

Masla: 24 Hazrat Adam, Hazrat Nuh, Hazrat Ibrahim, Hazrat Musa, Hazrat Isa عليهم السلام Apni Tamaam-tar Fazilato'n Ke Bawujood Qiyamat Ke roz Allah Ta'ala Ke Dar Se Shafaa-at Nahi Kar Paaenge.

Wazaahat: Hadees Masla # 31 ke tahat mulaahaza farmae'n.

Masla: 25 Hazrat Ibrahim عليه السلام Qiyamat Ke Roz Apne Baap Ke Liye Sifaarish Karenge Jise Allah Ta'ala Radd Farma Denge.

[1] T: (صف بَستَہ) Qataar baandhe hue, ladaai par aamaada [RKT]

<u>Wazaahat</u>: Hadees Masla # 12 ke tahat mulaahaza farmae'n.

Masla: 26 Hazrat Nuh عليه السلام Ne Allah Ta'ala Se Apne Bete Ke Liye Sifaarish Ki, Jise Allah Ta'ala Ne Radd Farma Diya.

<u>Wazaahat</u>: Hadees Masla # 36 ke tahat mulaahaza farmae'n.

Masla: 27 Hazrat Isa عليه السلام Qiyamat Ke Roz Apni Ummat Ke Liye Darte-Darte Badi Aajizi Aur Inkisaari Se Sifaarish Karenge.

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۱۱۸﴾

(Ya Allah!) Agar Aap Unhe'n Saza De'n To Wo Aapke Bande Hain Aur Agar Maaf Farma De'n To Aap Ghaalib Aur Hikmat Waale Hain. (Surah al-Maaida: 118)

Masla: 28 Rasool-e-Akram ﷺ Ne Abdullah bin Ubai (munaafiq) Ki Namaz-e-Janaaza Padh Kar Shafaa-at Ki, Lekin Allah Ta'ala Ne Aap ﷺ Ki Shafaa-at Qubool Na Farmaai.

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنِ أُبَی جَاءَ ابْنُهُ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ إِلَى رَسُوْلِ اللّٰهِ فَسَأَلَهُ أَنْ يُعْطِيَهُ قَمِيصَهُ يُكَفِّنُ فِيْهِ آبَاهُ فَأَعْطَاهُ ثُمَّ سَأَلَهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَقَامَ رَسُوْلُ اللّٰهِ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَقَامَ عُمَرُ فَأَخَذَ بِثَوْبِ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ أَتُصَلَّى عَلَيْهِ وَقَدْ نَهَاكَ رَبُّكَ أَنْ تُصَلَّى عَلَيْهِ ، فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ ((إِنَّمَا خَيَّرَنِي اللّٰهُ فَقَالَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً وَ سَأَزِيدُهُ عَلَى السَّبْعِيْنَ)) قَالَ : إِنَّهُ مُنَافِقٌ ، قَالَ : فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ فَأَنْزَلَ اللّٰهُ ﴿ وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ اَبَدًا وَّلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖ ﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

Hazrat Abdullah bin Umar رضي الله عنه se riwayat hai ke jab Abdullah bin Ubai (munaafiq) faut hua to uska beta Abdullah bin Abdullah bin Ubai (jo ke mukhlis Sahabi the) رضي الله عنه Rasool Allah ﷺ ki khidmat mein haazir hue aur Aap ﷺ se qamees ataa farmane ki darkhwaas tki, taake apne baap ko us mein kafan de sake'n. Rasool-e-Akram ﷺ ne apni qamees inaayat farmadi, phir Hazrat Abdullah رضي الله عنه ne darkhwaast ki: "*Ya Rasool Allah ﷺ! Mere baap ki namaz-e-janaz padhaae'n*". (Aap ﷺ namaz-e-janaza padhane ke liye khade hue to) Hazrat Umar رضي الله عنه aap ka daaman pakad kar khade ho gae aur arz ki: "*Ya Rasool Allah ﷺ! Aap us (munaafiq) ki namaz-e-janaza padhte hain halaanke Allah Ta'ala ne aapko uski namaz*

padhne se mana farmaya hai". Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Allah Ta'ala ne (mujhe mana nahi farmaya, balke) Ikhtiyaar diya hai aur irshad farmaya hai: 'Khwah Un Munaafiqo'n Ke Liye Dua Karo Ya Na Karo, Agar Sattar (70) martaba karo tab bhi Allah unhe'n maaf nahi karega'. Lihaaza main sattar (70) martaba se ziyaada dua karunga*". Hazrat Umar ﷺ ne arz kiya: "*Ya Rasool Allah ﷺ! Wo to munaafiq tha*". (Rasool-e-Akram ﷺ ne Hazrat Umar ﷺ ki baat na maani aur) Abdullah bin Ubai ki namaz-e-janaza padhaai jis par Allah Ta'ala ne aayat naazil farmai: "Un Munaafiqo'n Mein Se Koi Mare To Us Par Kabhi Namaz Na Padhna Aur Na Uski Qabr Par (dua ke liye) Khade Hona" (Surah at-Tauba: 84). (Ise Bukhari ne riwayat kiya hai: Kitab-ut-Tafseer)

Shurootu Qubooli ash-Shafaa-ati 'شُرُوْطُ قُبُوْلِ الشَّفَاعَةِ' Qubooliyat-e-Shafaa-at Ki Sharaait

Masla: 29 Qubooliyat-e-Shafaa-at Ke Liye Teen (3) Sharte'n Hain.

① اِذْنُ اللّٰهِ لِلشَّفِيْعِ.

Shafaa-at karne waale ke liye Allah Ta'ala ki ijaazat.

② اِذْنُ اللّٰهِ لِلْمَشْفُوْعِ.

Shafaa-at paane waale kel iye Allah Ta'ala ki ijaazat.

③ اَلْمَشْفُوْعُ يَجِبُ اَنْ يَكُوْنَ مُوَاحِّدًا.

Shafaa-at paane waale ka muwahhid hona.

① 'اِذْنُ اللّٰهِ لِلشَّفِيْعِ' Shafaa-at karne waale ke liye Allah Ta'ala ki ijaazat

Masla: 30 Ambiya, Malaaika Aur Ahle Imaan Allah Ta'ala Ki Ijaazat Se Shafaa-at Karenge.

مَنْ ذَا الَّذِىْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ

Kaun Hai Jo Uski Janaab Mein Uski Ijaazat Ke Baghair Sifaarish Kar Sakega. (Surah al-Baqara: 255)

مَا مِنْ شَفِيْعٍ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ

Koi Sifaarish Karne Waala Nahi Illa Ye Ke Uski Ijaazat Se Sifaarish Kare. (Surah Yunus: 3)

قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا ؕ

Aye Muhammad! Keh Deejiye Ke Sifaarish (ki ijaazat dene ka ikhtiyaar) Saare Ka Saara Allah Ke Haath Mein Hai. (Surah az-Zumar: 44)

Masla: 31 Syed al-Ambiya Hazrat Muhammad ﷺ Bhi Shafaa-at Karne Se Pehle Allah Ta'ala Se Ijaazat Talab Karenge.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِیَ اللہ عَنْهُ قَالَ : أُتِيَ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ بِلَحْمٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَ كَانَتْ تُعْجِبُهُ فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً ثُمَّ قَالَ أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ هَلْ تَدْرُوْنَ مِمَّ ذَلِكَ يَجْمَعُ اللّٰهُ النَّاسَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِيْنَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ يُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي وَ يَنْفُذُهُمُ الْبَصَرُ وَ تَدْنُو الشَّمْسَ فَيَبْلُغُ النَّاسَ مِنَ الْغَمِّ وَ الْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُوْنَ وَ لَا يَحْتَمِلُوْنَ فَيَقُوْلُ النَّاسُ الا تَرَوْنَ مَا قَدْ بَلَغَكُمْ أَلَا تَنْظُرُوْنَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُوْلُ بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ عَلَيْكُمْ بِآدَمَ فَيَأْتُوْنَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَيَقُوْلُوْنَ لَهُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللّٰهُ بِيَدِهِ وَ نَفَخَ فِيْكَ مِنْ رُوْحِهِ وَ آمَرَ الْمَلِئِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيْهِ ؟ أَلا تَرَى إِلَى مَا قَدْ بَلَغَنَا ؟ فَيَقُوْلُ آدَمُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضْبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَ لَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَ إِنَّهُ قَدْ نَهَانِي عَنِ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ فَيَأْتُوْنَ نُوْحًا عَلَيْهِ السَّلَامَ فَيَقُوْلُوْنَ يَا نُوحُ إِنَّكَ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَ قَدْ سَمَّاكَ اللّٰهُ عَبْدًا شَكُورًا اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيْهِ ؟ فَيَقُوْلُ إِنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضْبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَ لَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَ إِنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةً دَعَوْتُهَا عَلَى قَوْمِي نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوْا إِلَى إِبْرَاهِيمَ فَيَأْتُوْنَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُوْلُوْنَ يَا إِبْرَاهِيمُ أَنْتَ نَبِيُّ اللّٰهِ وَ خَلِيْلُهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيْهِ فَيَقُوْلُ لَهُمْ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَ لَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَ إِنِّي قَدْ كُنْتُ كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذِبَاتٍ نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى فَيَأْتُوْنَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُوْلُوْنَ يَا مُوسَى أَنْتَ رَسُوْلُ اللّٰهِ فَضَّلَكَ اللّٰهُ بِرِسَالَتِهِ وَ بِكَلامِهِ عَلَى النَّاسِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيْهِ ؟ فَيَقُوْلُ إِنَّ رِبِّي قَدْ غَضَبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَ لَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَ إِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْسًا لَمْ أُومَرْ بِقَتْلِهَا نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ فَيَأْتُوْنَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُوْلُوْنَ يَا عِيسَى أَنْتَ رَسُوْلُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ

وَرُوْحٌ مِنْهُ وَ كَلَّمْتَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيْهِ ؟ فَيَقُوْلُ عِيسَى إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضْبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ قَطُّ وَ لَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَ لَمْ يَذْكُرْ ذَنْبًا نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى مُحَمَّدٍ ﷺ فَيَأْتُوْنَ مُحَمَّدًا ﷺ فَيَقُوْلُوْنَ يَا مُحَمَّدُ ﷺ أَنْتَ رَسُوْلُ اللَّهِ وَخَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ وَ قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيْهِ ؟ فَانْطَلِقْ فَآتِي تَحْتَ الْعَرْشِ فَأَقَعُ سَاجِدًا لِرَبِّي عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ مَحَامِدِهِ وَ حُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى أَحَدٍ قَبْلِي ثُمَّ يُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَهُ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

Hazrat Abu Huraira ؓ se riwayat hai ke Rasool-e-Akram ﷺ ke liye gosht laaya gaya, jisse Aap ﷺ ko dasti pesh ki gai, jo Aap ﷺ ko pasand thi. Aap ﷺ ne usse ek (1) baar nocha, phir farmaya: "*Qiyamat ke roz main logo'n ka sardaar hu'nga kya tum jaante ho aisa kis liye hoga? Allah Ta'ala us roz agle-pichle saare logo'n ko ek (1) hamwaar maidaan mein ekattha karega, jahan pukaarne waala unhe'n apni aawaaz suna sakega aur dekhne waala un sab ko dekh sakega. Sooraj qareeb aajaaega logo'n ko itni takleef aur pareshani hogi jiski wo taaqat nahi rakhenge aur bardaasth nahi kar paaenge, log aapas mein kahenge dekho kaisa sakht waqt aan pohoncha hai, koi aisa aadmi taalaash karo jo tumhare Rabb ke huzoor sifaarish kar sake*"

"*Chunache ek-doosre se mashwara ke baad wo kahenge ke tumhe'n Aadam* ؑ *ke paas jaana chaahiye. Chunache log Hazrat Aadam* ؑ *ke paas aaenge aaur kahenge Aap Abul Bashar hain, Allah Ta'ala ne aapko apne haath se banaya, apni rooh phoonki, farishto'n ko hukm diya aur unho'n ne aap ko sajda kiya, aap apne Rabb ke huzoor hamari sifaarish kar de'n (ke hamara hisaab-kitaab le kar hame'n hashr ki takleef se najaat de). Aap dekh rahe hain ke ham kis musibat mein mubtala hain aur kis haal ko pohonch chuke hain*".❶ Hazrat Adam ؑ kahenge: "*Aaj mera Rabb is qadar ghusse mein hai ken a isse pehle kabhi itna ghussa hua na iske baad kabhi hoga. Mujhe Allah Ta'ala ne (jannat) mein darakht ke qareeb jaane se mana farmaya tha, lekin main nafarmaani kar baitha jiski wajah se mujhe apni jaan ki fikr hai, haae meri jaan, haae meri jaan! (tum log) mere alaawa kisi aur ke paas jaao, Nuh ke paas chale jaao*".

Log Hazrat Nuh عليه السلام ke paas aaenge aur arz karenge: *“Aye Nuh! Aap ahle zameen ki taraf sabse pehle rasool the. Allah Ta'ala ne aap ko shukr-guzaar banda ‘عَبْدًا شَكُوْرًا’ kaha hai, apne Rabb ke huzoor hamari sifaarish kar deejiye ke aap dekh rahe hain hamari kya haalat ho rahi hai?*” Hazrat Nuh عليه السلام kahenge: *“Agar mera Rabb itne ghusse mein hai ken a isse pehle kabhi itne ghussa mein aaya na uske baad kabhi itne ghusse mein aaega (mujh se duniya mein ye ghalati hui ke) maine apni qaum ke liye baddua ki (aur wo saari halaak ho gai) is liye aaj to mujhe bas apni jaan ki fikr hai. Haae meri jaan, haae meri jaan! (Tum log) mere alaawa kisi aur ke paas jaao, Ibrahim عليه السلام ke paas jaao*”.

Chunache, log Hazrat Ibrahim عليه السلام ke paas aaenge aur kahenge: “*Aye Ibrahim عليه السلام! Aap Allah ke nabi aur uske khaleel hain. Apne Rabb ke huzoor hamari sifaarish kar deejiye, aap dekh rahe hain ke ham kis haal ko pohonch chuke hain?*” Hazrat Ibrahim عليه السلام kahenge: *“Aaj mera Rabb is qadar ghussa mein hai ken a usse pehle kabhi is qadar ghussa mein aaya na uske baad aaega (duniya mein) maine teen (3) jhoot bole❷*[1] *jiski wajah se mujhe apni jaan ki fikr hai (Allah us par pakad na le) haae meri jaan, haae meri jaan! Mere alaawa tum kisi aur ke paas jaao, Musa ke paas chale jaao (shadeed tumhari sifaarish kar sake’n)*”.

Log Hazrat Musa عليه السلام ke paas aaenge aur arz karenge: *“Aye Musa! Aap Allah ke rasool hain, Allah Ta'ala ne apni risaalat se aapko fazilat ataa farmai aur aap se ham-kalaam ho kar saare logo’n par fazilat di aap apne Rabb ke huzoor hamari sifaarish kar deejiye aap dekh hi rahe hain ke hamari kya haalat ho rahi hai?*” Hazrat Musa عليه السلام kahenge: *“Aaj mera Rabb is qadar ghussa mein hai ke na isse pehle itna ghussa mein aaya na iske baad kabhi itne ghusse mein aaega (duniya mein) maine ek (1) aadmi ko qatl kar diya tha jise qatl karne ka mujhe koi hukm na tha, jiski wajah se mujhe apni jaan ki fikr hai, haae meri jaan, haae meri jaan! Tum log mere alaawa kisi aur ke paas jaao. Hazrat Isa عليه السلام ke paas chale jaao*”.

Chunache log Hazrat Isa عليه السلام ke paas aaenge aur arz karenge: *“Aye Isa! Aap Allah ke rasool hain aur uska farmaan hain, jo usne Maryam ki*

---

[1] T: Iski ‘❶’, ‘❷’ tafseel ke liye dekhiye is section ka aakhri hissa, Page: 57 [RSB]

taraf ilqa kiya aur Allah ki rooh hain aap ne bachpan ki umr mein godh mein reh kar logo'n se baate'n kee'n. Aaj hamare liye (Allah ke huzoor) sifaarish kar deejiye, aap dekh hi rahe hain ke hamari kya haalat ho rahi hai?" Hazrat Isa ﷺ jawaab denge: "*Aaj mera Rabb is qadar ghusse mein hai ken a isse pehle kabhi aisa ghussa mein aaya na uske baad kabhi aise ghussa mein aaega*". (Aap ne) Hazrat Isa ﷺ ke kisi gunaah ka zikr nahi farmaya. Jawab mein Hazrat Isa nafsi-nafsi kahenge aur farmaenge: "*Mere alaawa kisi doosre ke paas jaao, haa'n Muhammad ﷺ ke paas chale jaao*".

Chunache log Hazrat Muhammad ﷺ ke paas haazir honge aur arz karenge: "*Aye Muhammad ﷺ! Aap Allah ke Rasool aur khatam-ul-ambiya hain, Allah Ta'ala ne aap k eagle aur pichle gunaah maaf farma diye hain apne Rabb ke huzoor hamare liye sifaarish farma deejiye aap dekh hi rahe hain hamari kya haalat ho rahi hai?*" Chunache main (maidaan-e-hashr se) chalunga aur arsh ke neeche pohonch kar apne Rabb-e-Azzo Wajal ke huzoor sajda mein gir padunga us waqt Allah Ta'ala apni ham do sana ke wo kalme mere dil mein daal denge, jo usse pehle Allah Ta'ala ne kisi ko nahi batlaae. Phir irshad hoga: "*Aye Muhammad ﷺ! Apna sar uthaae'n aur sawaal kare'n aap ko ataa kiya jaaega, sifaarish kare'n aapki sifaarish qubool ki jaaegi*". (Ise Bukhari ne riwayat kiya hai: Kitab-ut-Tafseer)

❶ • Yaad rahe doosri hadees mein maidaan-e-hashr mein jis takleef ka zikr kiya gaya hai, wo ye hai ke sooraj sirf ek (1) meel ke faasle par hoga aur log apne-apne gunaaho'n ke mutaabiq pasine mein doobe hue honge. (Sahih Muslim) •

❷ • Hazrat Ibrahim ﷺ ke teen (3) jhoot ye hain: ① Sarkaari but-kade mein ghus kar aap ne buth tode, lekin jab aap se poocha gaya to aap ne farmaya: 'بَلْ فَعَلَهٗ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا' 'Ye kaam to is bade buth ne kiya hai'. (Surah al-Ambiya: 63) Hazrat Ibrahim ﷺ ne is jhoot se mushriko'n ka shirk baatil saabit kiya. ② Jab logo'n ne Hazrat Ibrahim ﷺ ko qaumi tewhaar manaane ki daawat di to farmaya: 'اِنِّیْ سَقِیْمٌ' 'Main To Bimaar Hoo'n' (Surah as-Saaffaat: 89) choonke butho'n ko todne aur qaum par shirk ko baatil saabit karne ka mansooba aap ke zehen mein tha, lihaaza peeche rehne ke liye bimaari ka bahaana banaya aur qaum ki adm-maujoodgi mein apne mansooba par amal kar daala ye dono jhoot shirk ko baatil saabit karne aur tauheed ko sach saabit karne ke liye the. ③ Teesra jhoot ye tha ke dauraan-e-hijrat misr se guzarte hue jab aap se aap ki biei ke baare mein poocha gaya: "Ye kaun hai?" to aap ne bataya: "Ye meri behen hai". Shah-

e-Misr ka qanoon ye tha ke har haseen aurat shauhar se cheen kar us par dast-daraazi karta, lekin agar bhai ya koi doosra rishtedaar saath hota to chod dete. Aap ne apni biwi ko uski damtaras se bachane ke liye use apni behen keh diya jo ke shar-an ghalat nahi tha. (Surah an-Nahl: 106) •

② 'اِذْنُ اللّٰهِ لِلشَّفِيْعِ' Shafaa-at karne waale ke liye Allah Ta'ala ki ijaazat

Masla: 32 Allah Ta'ala Ki Taraf Se Sifaarish Ki Ijaazat Milne Ke Baad Ambiya, Malaaika Aur Ahle Imaan Sirf Usi Ke Liye Sifaarish Karenge Jinke Liye Allah Ta'ala Sifaarish Pasand Farmaenge.

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهٗۤ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهٗ

Allah Ke Huzoor Koi Shafaa-at Faaeda Nahi De Sakti Siwaae Uske Jiske Liye Allah Ta'ala Ne Shafaa-at Ki Ijaazat Di Ho. (Surah Saba: 23)

يَوْمَئِذٍ لَّا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهٗ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

Qiyaamat Ke Roz Koi Sifaarish Faaeda Na Degi Siwaae Us Shakhs Ki Sifaarish Ke Jise Rahman Ne Ijaazat Di Ho Aur Us Sifaarishi Ki Baat Allah Ta'ala Ko Pasand Bhi Aae. (Surah Taa Haa: 109)

وَلَا يَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ .

Aur Wo Kisi Ki Sifaarish Nahi Karte Bajuz Uske Jiski Sifaarish Karne Par Allah Raazi Ho Aur Uske Khauf Se Darte Rehte Hain. (Surah al-Ambiya: 28)

Masla: 33 Rasool-e-Akram ﷺ Ki Sifaarish Ki Ijaazat Dene Ke Baad Allah Ta'ala Ek (1) Hadd Muqarrar Farma Dengi Aur Rasool-e-Akram ﷺ Sirf Unhi Logo'n Ko Jahannam Se Nikaalenge Jinke Liye Allah Ta'ala Ijaazat Ataa Farmaaenge.

Wazaahat: Hadees Masla 73, 74, 75 ke tahat mulaahaza farmaae'n.

③ 'اَلْمَشْفُوْعُ يَجِبُ اَنْ يَكُوْنَ مُوَاحِّدًا:' Shafaa-at karne waale ke liye Allah Ta'ala ki ijaazat

Masla: 34 Allah Ta'ala Ne Nabi Aur Ahle Imaan Ko Mushrikeen Ki

Sifaarish Karne Se Mana Farma Diya.

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ يَّسْتَغْفِرُوْا لِلْمُشْرِكِيْنَ وَلَوْ كَانُوْٓا اُولِيْ قُرْبٰى مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿١١٣﴾

Nabi Ko Aur Jo Log Imaan Laae Hain Unhe'n Is Baat Ki Ijaazat Nahi Ke Mushriko'n Ke Liye Bakhshish Maange'n, Chaahe Wo Unke Qareebi Rishtedaar Hi Kyou'n Na Ho'n Jab Ke Un Par Ye Baat Khul Chuki Hai Ke Wo Jahannam Waale Hain. (Surah at-Tauba: 113)

Masla: 35 Shafaa-at Ka Faaeda Sirf Us Shakhs Ko Hoga Jo Marte Dam Tak Khaalis Aqida-e-Tauheed Par Qaayam Raha.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَبْلِهِ أَوْ نَفْسِهِ)) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

Hazrat Abu Huraira ﷺ se riwayat hai ke Nabi-e-Akram ﷺ ne farmaya: "*Qiyamat ke roz meri shafaa-at se faiziyaab hone waale wo khush-naseeb log hain, jinho'n ne khuloos-e-dil se (ya Aap ﷺ ne farmaya) ji jaan* 'لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ' *se ka iqraar kiya hai*". (Ise Bukhari ne riwayat kiya hai: Kitab al-Ilm)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ وَ إِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hazrat Abu Huraira ﷺ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Har Nabi ki ek (1) dua aisi hai jo zaroor qubool hoti hai har Nabi ne jaldi ki aur (duniya mein hi) wo maang li jabke maine apni dua qiyamat ke roz apni ummat ki shafaa-at ke liye mehfooz kar rakhi hai, meri ye sifaarish har us aadmi ko pohonchegi jisne Allah Ta'ala ke saath kisi ko shareek nahi thehraya*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai Kitab al-Imaan)

Masla: 36 Mushrik Bete Ke Liye Hazrat Nuh ﷺ Ki Sifaarish Rad Kardi Gai.

وَنَادٰى نُوْحٌ رَّبَّهٗ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِيْ مِنْ اَهْلِيْ وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يٰنُوْحُ اِنَّهٗ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ ۚ اِنَّهٗ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْـَٔلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ۭ اِنِّيْٓ اَعِظُكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ﴿٤٦﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّيْٓ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ لِيْ بِهٖ عِلْمٌ ۭ وَاِلَّا تَغْفِرْ لِيْ وَتَرْحَمْنِيْٓ اَكُنْ مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٤٧﴾

Aur Nuh Ne Apne Rabb Se Darkhwast Ki Aye Mere Rabb! Mera Beta

Mere Ghar Waalo’n Se Hai Aur Tera Waada Sachcha Hai, Tu Sab Haakimo’n Se Bada Haakim Hai Jawaab Mein Irshad Hua Wo Tere Ghar Waalo’n Mein Se Nahi Hai, Uska Amal Accha Nahi, Pas Tu Is Baat Ki Mujh Se Darkhwaast Na Kar Jiska Tujhe Ilm Nahi, Main Nasihat Karta Hoo’n Ke Apne Aap Ko Jaahilo’n Ki Tarah Na Bana Le. Nuh Ne Fauran Arz Ki: Aye Mere Rabb! Main Teri Panaah Maangta Hoo’n Is Baat Se Ke Aisi Baat Ka Tujh Se Sawaal Karu’n Jiska Mujhe Ilm Nahi, Agar Toone Mujhe Maaf Na Farmaya Aur Mujh Par Rahem Na Kiya To Main Barbaad Ho Jaaunga. (Surah Hud: 45-47)

Ash-Shaafioona ‘اَلْشَّافِعُوْنَ’ Shafaa-at Karne Waale

Masla: 37 Sabse pehle Rasool-e-Akram ﷺ Shafaa-at Karenge.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ (أَنَا سَيِّدُوُلْدِ آدَمَ وَ لَا فَخَرَ وَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُ الْأَرْضُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لا فَخَرَ وَ أَنَا أَوَّلُ شَافِعٌ وَ أَوَّلُ مُشَفَّعٍ وَ لَا فَخَرَ وَلِوَاءُ الْحَمْدِ بِيَدِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا فَخَرَ) رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ. (صحيح)

Hazrat Abu Saeed رضي الله عنه kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “*Qiyamat ke roz main bani aadam ka sardar rahunga aur us par koi fakhr nahi. Sabse pehle meri qabr shaq*[1] *hogi aur main ye baat fakhr se nahi keh raha (balke haqiqat bayan kar raha hoo’n) Neez sabse pehle main sifaarish karunga aur sabse pehle meri sifaarish qubool ki jaaegi aur uska zikr farkh ke taur par nahi kar raha. Qiyamat ke roz hamd ka jhanda mere haath mein hoga aur main ye baat fakhr se nahi keh raha*”. (Ise Ibne Majah ne riwayat kiya hai. Kitab-uz-Zohd)

Wazaahat: Qiyamat ke roz Allah Ta'ala har nabi ko jhanda ataa farmaega, jiske neeche uski ummat jama hogi. Syedn-ul-Ambiya Hazrat Muhammad ﷺ ke jhande ka naam ‘Hamd ka jhanda’ (لواء الحمد) hoga, jo sabse aala aur ooncha hoga. Wallahu aalam bis-sawaab!

Masla: 38 Rasool-e-Akram ﷺ Ki Shafaa-at Ke Baad Deegar Ambiya Kiraam, Malaaika Aur Momin Log Sifaarish Karenge.

عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ (فَيَقُوْلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَفَعَتِ الْمَلِئِكَةُ وَ شَفَعَ النَّبِيُّوْنَ

[1] T: (شَقّ) Shagaaf, daraad [FL]

وَشْفَعَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَ لَمْ يَبْقَ إِلَّا أَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ فَيَقْبِضُ قَبْضَةً مِنَ النَّارِ فَيْخُرُجُ مِنْهَا قَوْمٌ لَمْ يَعْمَلُوْا خَيْرًا قَطُّ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Abu Saeed Khudri ﷺ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Allah Azzo Wajal farmaega farishte bhi sifaarish kar chuke, ambiya bhi sifaarish kar chuke, momin sifaarish kar chuke ab Arham-ar-Raahimeen ke alaawa koi baaqi nahi raha. Chunache Allah Ta'ala ek (1) mutthi-bhar kar jahannam se aise logo'n ko nikaalenge jinho'n ne kabhi koi neki nahi ki hogi*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Imaan)

Wazaahat: Allah Ta'ala Ambiya, Auliya, Sulaha, Shuhada aur Malaaika ki izzat-o-takreem badhane ke liye unhe'n shafaa-at ka mauqa ataa farmaenge Ambiya apni-apni ummat ke liye, shuhada apne aizza[1] ke liye, sulaha aur auliya apni-apni jaan pehchaan ke logo'n ke liye shafaa-at karenge, lekin malaaika kin logo'n ke liye shafaa-at karenge? Aghlab-gumaan[2] ye hai ke choonke tamaam shafaa-at karne waale kisi na kisi taalluq aur rishte ki buniyaad par shafaa-at karenge, lihaaza malaaika un logo'n ki shafaa-at karenge jinke saath unka duniya mein kisi tarah taalluq raha ho. Masalan: Unki hifaazat par maamoor rahe ho'n ya fajr aur asr ki namazo'n mein haazri lagaane par maamoor rahe ho'n. Wallahu Aalam Bis-sawaab!

Masla: 39 Shaheed Apne Qaribi Rishtedaaro'n Mein Se Sattar (70) Afraad Ki Sifaarish Karega.

عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ مَعْدِيْكَرَبَ ﷺ عَنْ رَسُوْلِ اللهِ ﷺ قَالَ لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللَّهِ سِتَّ خِصَالٍ يَغْفِرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دُفْعَةٍ مِنْ دَمِهِ وَ يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَ يَأْمَنُ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ وَيُحَلَّى حُلَّةَ الْإِيْمَانِ وَ يُزَوَّجُ مِنَ الْحُوْرِ الْعَيْنِ وَيُشَفَّعُ فِي سَبْعِينَ إِنْسَانًا مِنْ أَقَارِبِهِ)) رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ . (صحيح)

Hazrat Miqdaad bin Maadikarab ﷺ se riwayat hai ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Allah ke nazdeek Shaheed ko che (6) fazilate'n haasil hain:* ① *Uska khoon girte hi Allah uske gunaah maaf farma deta hai.* ② *Jannat mein use uska ghar dikha diya jaata hai.* ③ *Azaab-e-qabr se bachaya jaata hai.* ④ *Qiyaamat ke roz badi ghabraahat se mehfooz rahega.* ⑤

[1] T: (اَعِزَّہ) Kumbe ke log, rishtedaar, ahle qaraabat [RKT]
[2] T: (أَغْلَبُ گُمان) Jis baat ka imkaan sabse ziyaada ho [RSB]

Imaan ka libaas pehnaya jaaega aur moti aankho'n waali hoor'n se uska nikaah kiya jaaega. ⑥ (Qiyamat ke roz) Use apne qaribi rishtedaaro'n mein se sattar (70) aadmiyo'n ki sifaarish ka haq diya jaaega". (Ise Ibne Majah ne riwayat kiya hai: Kitaab al-Jihaad)

Masla: 40 Nabi-e-Akram ﷺ Ki Ummat Ke Baaz Auliya Aur Sulaha Ko Bhi Sifaarish Ki Ijaazat Di Jaaegi.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللَّهِ ﷺ يَقُوْلُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَكْثَرُ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ)) قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سِوَاكَ ؟ قَالَ ((سِوَايَ)) رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ (صحيح)

Hazrat Abdullah bin Shaqiq ؓ se riwayat hai maine Rasool Allah ﷺ ko farmate hue suna hai: "*Meri ummat ke ek (1) aadmi ki sifaarish se (qabila) banu tamim ke afraad se ziyaada log jannat mein jaaenge*". Sahaba Kiraam ؓ ne arz kiya: "*Ya Rasool Allah ﷺ! Kya wo sifaarishi aap ke alaawa koi aur hoga?*" Aap ﷺ ne farmaya: "*Haa'n! Wo mere alaawa hoga*". (Ise Tirmizi ne riwayat kiya hai: Abwaab Sifat al-Qiyaamah)

Masla: 41 Imandaar Log Jannat Mein Daakhil Hone Ke Baad Apne-apne Aizza-o-Aqaarib Aur Jaan-pehchaan Waalo'n Ke Liye Sifaarish Karenge Aur Unhe'n Jahannam Se Nikaal Kar Jannat Mein Le Jaaenge.

عَنْ أَبِي سَعِيدِ نِ الْخُدْرِى رَضِیَ اللہُ عَنْہُ فِي حَدِيْثِ رُؤْيَةِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ (فَمَا أَنْتُمْ بِأَشَدَّ لِي مُنَاشَدَةً فِي الْحَقِّ قَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِ يَوْمَئِذٍ لِلْجَبَّارِ فَإِذَا رَأَوْ أَنَّهُمْ قَدْ نَجَوْا فِي إِخْوَانِهِمْ ، يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا إِخْوَانُنَا كَانُوْا يُصَلُّوْنَ مَعَنَا وَيَصُوْمُوْنَ مَعَنَا وَ يَعْمَلُوْنَ مَعَنَا ، فَيَقُوْلُ اللَّهُ تَعَالَى إِذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ دِينَارٍ مِنْ إِيْمَانٍ فَأَخْرِجُوْهُ ، وَ يُحَرِّمُ اللَّهُ صُوَرَهُمْ عَلَى النَّارِ فَيَأْتُوْنَهُمْ وَ بَعْضُهُمْ قَدْ غَابَ فِي النَّارِ إِلَى قَدَمِهِ وَ إِلَى أَنْصَافِ سَاقَيْهِ ، فَيُخْرِجُوْنَ مَنْ عَرَفُوْا ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ ، فَيَقُوْلُ اذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ نِصْفُ دِينَارٍ فَأَخْرِجُوْهُ ، فَيُخْرِجُوْنَ مَنْ عَرَفُوْا ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ ، فَيَقُوْلُ اذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ فَأَخْرِجُوْهُ فَيُخْرِجُوْنَ مَنْ عَرَفُوا) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Hazrat Abu Saeed Khudri ؓ Allah Ta'ala ke deedaar waali hadees mein kehte hain ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Aaj tum log apne haq ke liye jitna taqaaza (ya mutaalaba) mujh se karte ho usse kahee'n ziyaada shadeed taqaaza ahle iman (qiyaamat ke roz) Allah Ta'ala se us waqt karenge jab unhe'n apne baare mein itminaan ho jaaega ke wo najaat pa gae*". Ahle iman Allah Ta'ala ki baargaah mein arz karenge: "*Aye*

hamare parwardigaar! Hamare bhai band hamare saath namaz padhte the, roze rakhte the aur doosre nek aamaal karte the (unhe’n maaf farma deejiye)”. Allah Ta'ala irshad farmaenge: “*Jaao jiske dil mein dinar baraabar imaan paao use nikaal laao*”. Allah Ta'ala un gunahgaar logo’n ke chehre jahannam par haraam kar denge pas jab ahle imaan wahan aaenge to dekhenge ke baaz log qadmo’n taka ag mein doobe hue hain, baaz log nisf pindliyo’n taka ag mein doobe hue hain. Chunache ye log jis-jis ko pehchaanege, unhe’n nikaal kar le jaaenge. Phir Allah Ta'ala ke huzoor haazir honge (aur dobaara sifaarish karenge) Allah Ta'ala farmaega: “*Accha jaao jiske dil mein nisf dinar ke baraabar imaan paao use nikaal laao*”. (Chunache ye log jaaenge aur) Jise-jise pehchanenge, use nikaal laaenge phir Allah Ta'ala ki baargaah mein haazir honge (aur phir sifaarish karenge) Allah Ta'ala farmaega: “*Accha jaao jis shakhs ke dil mein raai baraabar imaan paao use bhi nikaal laao (chunache ye log jaaenge aur) jise pehchaanenge use nikaal laaenge*”. (Ise Bukhari ne riwayat kiya hai)

Masla: 42 Roza Aur Quran Bhi Qiyamat Ke Roz Sifaarish Karenge.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ قَالَ الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُوْلُ الصِّيَامُ أَيْ رَبِّ مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ وَيَقُوْلُ الْقُرْآنُ مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيْهِ ، قَالَ فَيَشْفَعَانِ)) رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالطَّبَرَانِيُّ. (صحيح)

Hazrat Abdullah bin Amr ﵁ se riwayat hai ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “*Roza aur Quran bhi qiyamat ke din bande ke liye sifaarish karenge*”. Roza kahega: “*Aye mere Rabb! Maine is bande ko khaane peene aur apni khwahishaat poori karne se roke rakha, lihaaza uske baare mein meri sifaarish qubool farma*”. Quran kahega: “*Aye mere Rabb! Maine is bande ko raat (qiyaam ke liye) sone se roke rakha lihaaza uske baare mein meri sifaarish qubool farma*”. Chunache dono ki sifaarish qubool ki jaaegi. (Ise Ahmad aur Tabarani ne riwayat kiya hai)

Wazaahat: Doosri hadees Masla 52 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Masla: 43 Surah al-Baqara aur Surah Aale Imran Bhi Apne Padhne Waalo’n Ke Liye Sifaarish Karengi.

عَنِ النَّوَاسِ بْنِ سَمْعَانَ له قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ يُؤْتِي بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَهْلَهُ الَّذِيْنَ كَانُوا

يَعْمَلُوْنَ بِهِ تَقْدُمُهُ سُوْرَةُ الْبَقَرَةِ وَآلُ عِمْرَانَ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ ظُلَّتَانِ سَوْدَوَانِ بَيْنَهُمَا شَرْق أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافَ تُحَاجَانِ عَنْ صَاحِبِهِمَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

Hazrat Nawaas bin Samaan ﷺ kehte hain maine Nabi-e-Akram ﷺ ko farmate hue suna hai ke: "*Quran-e-Majeed aur us par amal karne waale logo'n ko qiyamat ke roz is tarah laaya jaaega ke Surah al-Baqara aur Surah Aale Imran (raushni ki shakl mein) unke aage-aage hongi, goya ke wo do (2) baadal hain, ya siyaah rang ke do (2) saaebaan hain jin se raushni chamakti hai ya saf-basta parindo'n ki do (2) qataare'n hain (saaya kiye hue) apne padhne (ya yaad karne) waalo'n ki taraf se jhagda karengi*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab Fazaail al-Quran)

Masla: 44 Surah al-Mulk Bhi Apne Padhne Waalo'n Ke Liye Sifaarish Karegi.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (إِنَّ سُوْرَةً فِي الْقُرْآنِ ثَلاثُوْنَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ وَهِيَ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ) رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَ ابُوْدَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَ ابْنُ مَاجَةَ . (صحيح)

Hazrat Abu Huraira ﷺ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Quran-e-Majeed mein tees (30) aayaat ki ek (1) Surah hai jo (uske padhne waale ke liye) sifaarish karegi hatta ke use bakhsh diya jaaega aur ye surah* 'تَبٰرَكَ الَّذِىْ بِيَدِهِ الْمُلْكُ'". (Ise Musnad Ahmad, Tirmizi, Abu Dawood, Nasai aur Ibne Majah ne riwayat kiya hai: Kitab al-Adab)

Masla: 45 Jahannam Se Teen (3) Baar Panaah Maangne Waale Ke Liye Jahannam Sifaarish Karegi.

Masla: 46 Jannat Ka Teen (3) Baar Sawaal Karne Waale Ke Liye Jannat Sifaarish Karegi.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ (مَنْ سَئَلَ اللّٰهُ الْجَنَّةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتِ الْجَنَّةُ اللَّهُمَّ ادْخِلْهُ الْجَنَّةَ ، وَ مَنِ اسْتَجَارَ مِنَ النَّارِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتِ النَّارُ اللَّهُمَّ أَجِرْهُ مِنَ النَّارِ) رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ (صحيح)

Hazrat Anas bin Maalik ﷺ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne irshad farmaya: "*Jo shakhs Allah Ta'ala se teen (3) martaba jannat maange (uske haq mein) jannat kehti hai: Ya Allah! Ise jannat mein daakhil farma. Aur jo shakhs teen (3) martaba aag se panaah maange (uske haq mein) aag kehti hai: Ya Allah! Ise aag se bachale*". (Ise Ibne Majah ne riwayat kiya hai: Kitab-

uz-Zohd)

Al Aamaalu Moojibatu lish-Shafaa-ati 'اَلْعْمَالُ الْمُوْجِبَةُ لِلْشَّفَاعَةِ' Husool-e-Shafaa-at Waale Aamaal

Masla: 47 Azaan Sunne Ke Baad Allah Ta'ala Se Rasool-e-Akram ﷺ Ko Wasila Aur Muqaam-e-Mahmood Ataa Karne Ki Dua Karna Aap ﷺ Ki Shafaa-at Ka Mustahiq Bana Deta Hai.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ اللهِ أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ قَالَ ((مَنْ قَالَ حِيْنَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدَ نِ الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودَ نِ الَّذِي وَعَدْتَهُ حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

Hazrat Jaabir ﷺ kehte hain ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Jis shakhs ne azaan sun kar ye kalimaat kahe: Ya Allah! Is (tauheed ki) mukammal daawat aur qaayam hone waali namaz ke parwardigaar! Muhammad ﷺ ko wasila, buzurgi aur muqaam-e-Mahmood ataa farma, jiska toone unse waada farmaya hai*". To qiyamat ke din uski sifaarish karna mere zimma hogi. (Ise Bukhari ne riwayat kiya hai: Kitab al-Azaan)

Wazaahat: Waseela, jannat mein buland-tareen darja ka naam hai, jis par Aap ﷺ faaiz honge aur muqaam-e-Mahmood, muqaam-e-shafaa-at hai. Wallahu Aalam bis-sawaab!

Masla: 48 Dus (10) Martaba Subh, Dus (10) Martaba Shaam Rasool-e-Akram ﷺ Par Durood Bhejna Aap ﷺ Ki Shafaa-at Ka Mustahiq Bana Deta Hai.

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ له قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ حِيْنَ يُصْلِحُ عَشْرًا وَ حِيْنَ يُمْسِي عَشْرًا أَدْرَكَتْهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) رَوَاهُ الطَّبَرَانِيُّ (حسن)

Hazrat Abu Darda ﷺ kehte hain, Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Jisne dus (10) martaba subh, dus (10) martaba shaam ke waqt mujh par durood bhjea use roz-e-qiyaamat meri sifaarish haasil hogi*". (Ise Tabarani ne riwayat kiya hai: Sahih al-Jaame as-Sagheer: H2633)

Masla: 49 Ramzan Ke roze Rakhna Aur Ramzan Mein Qiyaam Karna Shafaa-at Ka Baais Banega, In sha Allah!.

Wazaahat: Hadees Masla 42 ke tahat mulaahaza farmaae'n.

Masla: 50 Kasrat Se Nawaafil Adaa Karna Aap ﷺ Ki Sifaarish Ka Baais Banega.

عَنْ رَبِيعَةِ بْنِ كَعْبِ الْأَسْلَمِي رَضِیَ اللہُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَبِيتُ مَعَ رَسُوْلِ اللَّهِ ﷺ فَأَتَيْتُهُ بِوَضُوْنِهِ وَ حَاجَتِهِ فَقَالَ لِي ((سَلْ)) فَقُلْتُ : أَسْأَلُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي الْجَنَّةِ ، قَالَ ((أَوْ غَيْرَ ذلِكَ)) قُلْتُ : هُوَ ذَاكَ ، قَالَ ((فَأَعِنِّى عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ)) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Rabeea bin Kaab Aslami ؓ Kehte Hain Main Rasool-e-Akram ﷺ ki khidmat mein haazir rehta, Aap ﷺ ke liye wazu ka paani aur doosri zaroorat ki cheeze'n laata (ek (1) roz) Aap ﷺ ne farmaya: "*Sawaal kar!*" Maine arz kiya: "*Main aap se jannat mein rafaaqat chaahta hoo'n*". Aap ﷺ ne poocha: "*Iske alaawa kuch aur bhi chaahte ho?*" Maine arz kiya: "*Bas yehi kuch*". Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*To phir kasrat-e-sujood se meri madad kar*" (yaane kasrat-e-nawaafil adaa kar taake mere liye sifaarish karna aasaan ho jaae) (Ise Muslim ne riwaya kiya hai: Mishkat al-Masabeeh)

Masla: 51 Madina Munawwara Mein Qiyaam Karna Aur Wahan Aane Waali Aazmaaisho'n Par Sabr karna Nabi-e-Akram ﷺ Ki Sifaarish Ka Baais Banega. In sha Allah!

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللہُ عَنْهُمَا قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُوْلُ (مَنْ صَبَرَ عَلَى لَأْوَائِهَا كُنْتُ لَهُ شَفِيعًا أَوْ شَهِيدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Abdullah bin Umar ؓ kehte hain, maine Rasool Allah ﷺ ko farmate hue suna hai: "*Jis ne (madina mein qiyaam ke dauraan aane waali) mushkilaat-o-masaaib par sabr kiya qiyamat ke roz main us (ke imaan) ki gawaahi doonga ya farmaya uski sifaarish karunga*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Hajj)

Masla: 52 Quran-e-Majeed Ki Ba-kasrat Tilaawat Karne Waalo'n Ke Liye Quran-e-Majeed Sifaarish Karega.

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِي رَضِیَ اللہُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُوْلُ قَرَءُ وُا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ)) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Abu Umama Baahili ؓ kehte hain maine Rasool Allah ﷺ ko

farmate hue suna hai: “*Quran padha karo wo qiyamat ke roz apne padhne waalo’n ke liye sifaarishi ban kar aaega*”. Ise Muslim ne riwayat kiya hai. (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Fazaail al-Quran)

Masla: 53 Surah al-Mulk Apne Tilaawat Karne Waale Ke Liye Sifaarish Karegi.

Wazaahat: Hadees Masla 44 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Masla: 54 Surah al-Baqara Aur Surah Aale Imran Apne Tilaawat Karne Waalo’n Ke Liye Sifaarish Karengi.

Wazaahat: Hadees Masla 43 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Masla: 55 Jo shakhs Allah Ta'ala Se Teen (3) Martaba Jannat Ka Sawaal Kare Uske Liye Jannat Sifaarish Karti Hai.

Masla: 56 Jo Shakhs Teen (3) Martaba Jahannam Se Allah Ta'ala Ki Panaah Talab Kare Uske Liye Jahannam Sifaarish Karti Hai.

Wazaahat: Hadees Masla 45-46 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Al Marhumoona Min-ash-Shafaa-ati ‘اَلْمَحْرُوْمُوْنَ مِنَ الشَّفَاعَةِ’ Mehroom-e-Shafaa-at

Masla: 57 Shirkiya Aqida Par Marne Waale Aap ﷺ Ki Shafaa-at Se Mehroom Rahenge.

Wazaahat: Hadees Masla 12 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Masla: 58 Jo Shaksh Rasool-e-Akram ﷺ Ki Shafaa-at Ka Inkaar Karega Wo Aap ﷺ Ki Shafaa-at Se Mehroom Rahega.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ؓ قَالَ : مَنْ كَذَّبَ بِالشَّفَاعَةِ فَلَيْسَ لَهُ نَصِيْبٌ فِيْهَا. رَوَاهُ سَعِيدِ بْنِ مَنْصُورٍ

Hazrat Anas bin Maalik ؓ farmate hain: “*Jis ne shafaa-at ka inkaar kiya uske liye shafaa-at se koi hissa nahi*”. (Ise Saeed bin Mansoor ne riwayat kiya hai: Fath-ul-Baari: Kitab ar-Riqaaq)

Man Huwa Maazoon Min-ash-Shafaa-ati? ‘مَنْ هُوَ الْمَاذُوْنِ مِنَ الْشَّفَاعَةِ’ Shafaa-at Ki Ijaazat Kise Milegi?

Masla: 59 Ambiya Aur Malaaika Ke Alaawa Shafaa-at Ki Ijaazat Kis-kis Ko Milegi Uska Ilm Allah Ta'ala Ke Alaawa Kisi Ko Nahi.

Masla: 60 Kisi Shakhs Ko Apne Taur Par Shaheed, Aalim Ya Wali Qaraar De Kar Use Allah Ke Yaha’n Apna Sifaarishi Samajh Lena Durust Nahi.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ (إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ اسْتُشْهِدَ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتَ فِيْهَا قَالَ قَاتَلْتُ فِيْكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ قَالَ كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لأَنَّ يُقَالُ جَرِيٌّ فَقَدْ قِيْلَ ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ وَ رَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَ عَلَّمَهُ وَ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتَ فِيْهَا قَالَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ وَ عَلَّمْتُهُ وَ قَرَأْتُ فِيْكَ الْقُرْآنَ قَالَ كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ إِنَّكَ عَالِمٌ وَ قَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالُ هُوَ قَارِي فَقَدْ قِيْلَ ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ وَ رَجُلٌ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ أَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ كُلِّهِ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتَ فِيْهَا قَالَ مَا تَرَكْتُ مِنْ سَبِيْلِ تُحِبُّ أَنْ يُنْفَقَ فِيْهَا إِلَّا أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ قَالَ كَذَبْتَ وَ لَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالُ هُوَ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النَّارِ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Abu Huraira ﷺ kehte hain ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “Qiyamat ke din sabse pehle ek (1) Shaheed laaya jaaega, Allah Ta'ala use apni nemate’n ginwaaega aur Shaheed un nemato’n ka iqraar karega Allah Ta'ala usse poochega: ‘*Toone in nemato’n ka haq adaa karne ke liye kya amal kiya?*’ Wo kahega: ‘*Maine teri raah mein jung ki hatta ke shaheed ho gaya*’. Allah Ta'ala irshad farmaega: ‘*Tu jhoot kehta hai toone bahaddur kehelwaane ke liye jung ki, so duniya mein tujhe bahaddur kaha gaya*’. Phir (farishto’n ko) hukm ho gaya aur use mu’n ke bal ghaseet kar jahannam mein daal diya jaaega”.

“Uske baad wo aadmi laaya jaaega jisne khud bhi ilm seekha aur doosro’n ko bhi sikhaya aur Quran padha Allah Ta'ala use apni nemate’n yaad dilaaega aur wo (aalim) unka iqraar karega, tab Allah Ta'ala usse poochega: ‘*Un nemato’n ka shukr adaa karne ke liye toone kya amal kiya?*’ Wo arz karega: ‘*Ya Allah! Maine ilm seekha, logo’n ko sikhaya aur*

teri khaatir logo'n ko Quran padh kar sunaya'. Allah Ta'ala irshad farmaega: '*Toone jhoot kaha, toone ilm is liye seekha taake log tumhe'n aalim kahe'n aur Quran is liye padh kar sunaya ke log tujhe qaari kahe'n so duniya ne tumhe'n aalim aur qaari kaha*'. Phir (farishto'n ko) hukm hoga aur use bhi mu'n ke bal ghaseet kar jahannam mein daal diya jaaega".

"Uske baad teesra aadmi laya jaaega jise duniya mein khushhaali aur har tarah ki daulat se nawaaza gaya tha. Allah Ta'ala use apni nemate'n jatlaaega wo shakhs un nemato'n ka iqraar karega phir Allah Ta'ala sawaal karega: '*Meri nemato'n ko paa kar toone kya kaam kiye?*' Wo kahega: '*Ya Allah! Maine teri raah mein un tamaam jagho'n par maal kharch kiya jahan tujhe pasand tha*'. Allah Ta'ala irshad farmega: '*Toone jhoot kaha, toone sirf is liye maal kharch kiya taake log tujhe sakhi kahe'n aur duniya ne tujhe sakhi kaha*'. Phir (farishto'n ko) hukm hoga aur use mu'n ke bal ghaseet kar jahannam mein daal diya jaaega". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitaab al-Imaarah)

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ اللهِ قَالَ : قِيْلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فُلَانًا قَدِ اسْتُشْهِدَ قَالَ ((كَلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي النَّارِ بِعَبَاءَةٍ قَدْ غَلَّهَا)) رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ (صحيح)

Hazrat Umar bin Khattab ﷺ kehte hain Rasool-e-Akram ﷺ ki khidmat mein arz kiya gaya ke: "*Falaa'n shakhs Shaheed hai (aur jannat mein hai)*" Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*Hargiz nahi, maine use maal-e-ghanimat ki ek (1) chaadar chori karne ke gunaah mein jahannam mein dekha hai*". (Ise Tirmizi ne riwayat kiya hai: Abwaab as-Seer: V2/1279)

Wazaahat: Auliya, Sulaha aur Shuhada ko Allah Ta'ala ke yaha'n apna sifaarishi aur wasila samajh kar unke naam ki nazr, niyaaz dena aur mannat waghaira maanna shirk-e-akbar hai, jo saraasar halaakat aur barbaadi ka moojib hai. Lekin mazkoora ahadees ki raushni mein ye ek (1) be-faaeda aur laa-haasil amal bhi hai. Kyounke koi nahi jaanta ke dar-haqiqat saaleh kaun hai, wali kaun hai ya shaheed kaun hai?

Ikhtiyaaru ash-Shafaa-ati Li-ummatihi Alaa Dukhooli al-Jannah 'اِخْتِيَارُ الْشَّفَاعَةِ لِأُمَّتِه عَلٰى دُخُوْلِ الْجَنَّةِ' Ummat Ke Liye Jannat Mein Daakhila Ki Bajaae Shafaa-at Ka Intikhaab

Masla: 61 Allah Ta'ala ne Rasool-e-Akram ﷺ Ko Aadhi Ummat Hisaab Kitaab Ke Baghair Jannat Mein Le Jaane Ya Saari Ummat Ke Liye Sifaarish Karne Ka Ikhtiyaar Diya To Aap ﷺ Ne Sifaarish Ka Intikhaab Farmaya.

عَنْ عَوْفِ ابْنِ مَالِكِ الْأَشْجَعِي رَضِىَ اللہُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (أَتَدْرُوْنَ مَا خَيْرَنِي رَبِّيَ اللَّيْلَةَ ؟) قُلْنَا اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ (فَإِنَّهُ خَيْرَنِي بَيْنَ أَنْ يَدْخُلَ نِصْفُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ ، وَبَيْنَ الشَّفَاعَةِ فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ) قُلْنَا يَا رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ !: ادْعُ اللّٰهَ أَنْ يَجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِهَا ، قَالَ (هِيَ لِكُلِّ مُسْلِمٍ) رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ (صحيح)

Hazrat Auf bin Maalik Ashjai رضي الله عنه kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Jaante ho aaj raat mere Rabb ne mujhe kis baat ka ikhtiyaar diya hai?*" Ham ne arz kiya: "*Allah aur uska rasool behtar jaante hain*". Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*Allah Ta'ala ne mujhe is baat ka ikhtiyaar diya ke agar main chaahu'n to aadhi ummat (bila-hisaab-kitaab) jannat mein daakhil kardi jaae aur agar chaahu'n to shafaa-at karu'n. Maine shafaa-at ko pasand kiya hai*". Ham ne arz kiya: "*Ya Rasool Allah ﷺ! Dua farmae'n Allah hame'n bhi aap ki shafaa-at paane waalo'n mein se karde*". Aap ﷺ ne farmaya: "*Meri shafaa-at (ummat ke) har musalman ke liye hogi*". (Ise Ibne Majah ne riwayat kiya hai: Sahih Sunan Ibne Majah lil Albani: V2 H3485)

عَنْ عَوْفِ ابْنِ مَالِكِ الْأَشْجَعِي رَضِىَ اللہُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (أَتَانِي آتٍ مِنْ عِنْدَ رَبِّي فَخَيْرَنِي بَيْنَ أَنْ يُدْخُلَ نِصْفُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ وَ بَيْنَ الشَّفَاعَةِ فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ وَهِيَ لِمَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكْ بِاللّٰهِ شَيْئًا). رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

Hazrat Auf bin Maalik Ashjai رضي الله عنه kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Mere Rabb ki taraf se ek (1) aane waala mere paas aaya (yaane Jibraeel) aur mujhe ikhtiyaar diya ke chaahu'n to nisf ummat jannat mein daakhil ho aur chaahu'n to shafaa-at karu'n. Maine shafaa-at pasand ki hai aur meri shafaa-at har us shakhs ke liye hai jisne marte dam tak kisi ko Allah ke saath shareek nahi thehraya*". (Ise Tirmizi ne riwayat kiya hai: Sahih Sunan Tirmizi lil Albani: V2 H1986)

Masla: 62 Rasool-e-Akram ﷺ Ki Sifaarish Se Ummat-e-Muhammadiya ﷺ Ki Itni Taadaad Jannat Mein Chali Jaaegi Ke Jannat Ki Aadhi Aabaadi Ummat-e-Muhammadiya ﷺ Ki Hogi.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِیَ اللہُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ) قَالَ : فَكَبَّرَ ثُمَّ قَالَ (أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ) قَالَ : فَكَبَّرْنَا ، ثُمَّ قَالَ (إِنِّي لَأرْجُوا أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلَ الْجَنَّةِ وَ سَأُخْبِرُكُمْ عَنْ ذَلِكَ مَالْمُسْلِمُونَ فِي الْكُفَّارِ إِلَّا كَشَعْرَةٍ بَيْضَاءَ فِي لَوْرِ أَسْوَدَ أَوْ كَشَعُرَةٍ سَوْدَاءَ فِي ثَوْرِ أَبْيَضَ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

Hazrat Abdullah bin Masood ﷺ kehte hain Rasool-e-Akram ﷺ ne hame'n irshad farmaya: "*Kya tum is baat par khush nahi ke ahle jannat mein se ek (1) chauthaai tum mein se honge*". Ye sun kar ham ne (khushi se) Allahu Akbar kaha. Phir Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*Kya tum is baat se khush nahi ho ke ahle jannat mein se tihaai taadaad tumhari ho?*" Ham ne phir (khushi se) Allahu Akbar kaha. Phir Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*Mujhe ummeed hai ke ahle jannat mein se aadhe tum hoge aur iski wajah ye hai jo main bayan kar raha hoo'n ke musalmano ki taadaad kaafiro'n ke muqaable mein aisi hai jaise siyaah bael ke jism par ek (1) safed baal ya safed bael ke jism par ek (1) siyaah baal*". (Ise Muslim ne riwayat kiya: Kitab al-Imaan)

Al Maqaamu al-Mahmoodu 'اَلْمَقَامُ الْمَحْمُوْدُ' Maqaam-e-Mahmood

Masla: 63 "Maqaam-e-Mahmood" Shafaa-at Ka Wo Aala-tareen Muqaam Hai Jis Par Qiyamat Ke Roz Rasool-e-Akram ﷺ Faaiz Honge.

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ عَسٰۤى اَنْ يَّبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ﴿٧٩﴾

Aur Raat Ko Tahajjud Adaa Kar Ye Tumhare Liye Zaaid Ibaadat Hai, Baeed Nahi (is wajah se) Tumhara Rabb Tumhe'n Maqaam E Mahmood Par Faaiz Farma De. (Surah Bani Israel: 79)

عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ (إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كُنْتُ أَنَا وَ أُمَّتِي عَلَى تَلٍّ فَيَحْسَوْنِي خُلَّةً خَضْرَاءَ ثُمَّ يَأْذَنْ لِي تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ أَقُوْلُ مَا شَاءَ اللّٰهُ أَقُوْلُ وَ ذلِكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُوْدُ) رَوَاهُ الْحَاكِمُ

(صحيح)

Hazrat Kaab bin Maalik ؓ se riwayat hai ke Nabi-e-Akram ﷺ ne farmaya: “*Qiyamat ke roz main aur meri ummat ek (1) teele par khade honge Allah Ta'ala mujhe sabz rang ka hallah (yaane qeemti libaas) ataa farmaega phir Allah Ta'ala mujhe baat karne ki ijaazat ataa farmaega aur jo kuch Allah chaahega main arz karunga, yehi maqaam-e-Mahmood hai*”. (Ise Haakim ne riwayat kiya hai: Kitab as-Sunnah: H785)

Masla: 64 Allah Ta'ala Ke Jalaal Aur Ghazab Ke Dar Se Saare Kibaar Ambiya Kiraam Sifaarish Karne Se Inkaar Kar Denge Us Waqt Hazrat Muhammad ﷺ “Maqaam-e-Mahmood” Haasil Hone Ki Wajah Se Allah Ta'ala Ki Pur-jalaal Baargaah Mein Sifaarish Karne Ki Himmat Kar Paaenge.

Wazaahat: Hadees Masla 31 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Masla: 65 ‘Maqaam-e-Mahmood’ Agle Aur Pichle Saare Logo’n Ke Liye Qaabil-e-Rashk Hoga.

قَالَ حُذَيْفَةُ فَذَلِكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الَّذِي يَغْبِطُهُ الْأَوَّلُوْنَ وَالْآخِرُوْنَ . رَوَاهُ الْبَزَّارُ (صحيح)

Hazrat Huzaifa ؓ farmate hain, maqaam-e-Mahmood par agle aur pichle (yaane) saare log rashk kare’nge. (Ise Bazzaar ne riwayat kiya hai)

Anwaau ash-Shafaa-ati ‘اَنْوَاعُ الْشَّفَاعَةِ’ Shafaa-at Ki Qasme’n

③ ‘اَلْمَشْفُوْعُ يَجِبُ اَنْ يَكُوْنَ مُوَاحَّدًا:’ Shafaa-at karne waale ke liye Allah Ta'ala ki ijaazat

Masla: 66 Text.

① ‘اَلْشَّفَاعَةُ الْكُبْرٰى’ Shafaa-at-e-kubra ya shafaa-at-e-uzma.

② ‘اَلْشَّفَاعَةُ لِدُخُوْلِ الْجَنَّةِ’ Jannat mein daakhila ki sifaarish

③ ‘اَلْشَّفَاعَةُ لِاَصْحَابِ الْاَعْرَافِ’ Ashaab-e-aaraaf ke liye sifaarish

④ 'اَلْشَّفَاعَةُ لِأَهْلِ الْكَبَائِرِ' Kabira gunaaho'n ke murtakib afraad ke liye sifaarish

⑤ 'اَلْشَّفَاعَةُ لِرَفْعِ الْدَّرَجَاتِ فِيْ الْجَنَّةِ' Jannat mein bulandi-e-darajaat ke liye sifaarish

⑥ 'اَلْشَّفَاعَةُ لِتَخْفِيْفِ الْعَذَابِ فِيْ النَّارِ' Jahannam mein takhfeef-e-azaab ke liye sifaarish

<u>Wazaahat</u>: Shafaa-at ki mazkoora tamaam aqsaam ki tafseel aainda abwaab mein mulaahaza farmaae'n.

① 'اَلْشَّفَاعَةُ الْكُبْرٰى:' Shafaa-at-e-kubra ya shafaa-at-e-uzma

Masla: 67 Shafaa-at-e-Kubra Sirf Syed al-Ambiya Hazrat Muhammad ﷺ Ke Liye Makhsoos Hai.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ (أُعْطِيْتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيْرَةً شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَ طَهُوْرًا فَأَيُّمَا رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ وَ أُحِلَّتْ لِيَ الْمَغَانِمَ وَ لَمْ تُحِلُّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَ أُعْطِيْتُ الشَّفَاعَةَ وَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَ بُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

Hazrat Jaabir bin Abdullah رضي الله عنه se riwayat hai ke Nabi-e-Akram ﷺ ne farmaya: "*Mujhe paanch (5) aisi cheeze'n ataa ki gai hain jo mujh se pehle kisi doosre (paeghambar) ko nahi di gaee'n* ❶ *Mahine ki masaafat se (dushman par) rob ke saath meri madad ki gai hai.* ❷ *Saari zameen mere liye masjid (yaane namaz padhne ki jagah) banadi gai hai aur paak karne waali banaai gai hai, lihaaza meri ummat ke kisi bhi aadmi ko jahan kahee'n namaz ka waqt aajaae wahee'n padh le.* ❸ *Maal-e-ghanimat mere liye halaal qaraar diya gaya hai, jabke mujh se pehle kisi paeghambar ke liye halaal qaraar nahi diya gaya.* ❹ *Mujhe shafaa-at (ki ijaazat) di jaaegi.* ❺ *(Mujh se pehle) Har nabi apni qaum ki tarf bheja jaata tha jabke main saari duniya ke logo'n ki taraf bheja gaya hoo'n*".
(Ise bukhari ne riwayat kiya hai: Kitab at-Tayammum: 1)

Masla: 68 Maidaan-e-Hashr Mein Bhooke, Pyaase, Aur Pasina Mein Sharabor Log Taweel Muddat Tak Khade-khade Jab Tang Aajaaenge To

Sabse Pehle Hazrat Aadam, Phir Hazrat Nuh Phir Hazrat Ibrahim Phir Hazrat Musa ﷷ Ki Khidmat Mein Haazir Honge Taake Wo Allah Ke Huzoor Logo’n Ka Hisaab-kitaab Shuru Karne Ki Sifaarish Kare’n, Lekin Tamaam Ambiya Baari-baari Maazarat Kar Denge Aakhir Mein Log Syed al-Ambiya Hazrat Muhammad ﷺ Ki Khidmat Mein Haazir Honge Aur Aap ﷺ Sifaarish Karenge, Use Shafaa-at-e-Kubra Ya Shafaa-at-e-Uzma Kaha Jaata Hai.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِیَ اللہُ عَنْہُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (يَجْمَعُ اللّٰهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُوْلُوْنَ لَوْ اسْتَشْفَعْنَا عَلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيْحَنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَأْتُوْنَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَيَقُوْلُوْنَ أَنْتَ الَّذِي خَلَقَكَ اللّٰهُ بِيَدِهِ وَ نَفَخَ فِيْكَ مِنْ رُوْحِهِ وَ أَمَرَ الْمَلٰئِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ فَاشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّنَا فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ وَ يَقُوْلُ ائْتُوْا نُوْحًا عَلَيْهِ السَّلَامَ أَوَّلَ رَسُوْلٍ بَعَثَهُ اللّٰهُ فَيَأْتُوْنَهُ فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَ يَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ إِئْتُوْا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامَ الَّذِي اتَّخَذَهُ اللّٰهُ خَلِيْلاً فَيَأْتُوْنَهُ فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ إِئْتُوْا مُوسَى الَّذِي كَلَّمَهُ اللّٰهُ فَيَأْتُوْنَهُ فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ خَطِيئَتَهُ إِئْتُوْا عِيسَى فَيَأْتُوْنَهُ فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ إِئْتُوْا مُحَمَّدًا فَقَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ فَيَأْتُوْنِي فَاسْتَأْذِنْ عَلَى رَبِّي فَإِذَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعْنِي مَا شَاءَ اللّٰهُ ثُمَّ يُقَالُ لِي إِرْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَهُ وَ قُلْ يُسْمَعُ وَ اشْفَعْ تُشَفَعَ فَأَرْفَعْ رَأْسِي فَأَحْمَدُ رَبِّي بِتَحْمِيْدٍ يُعَلِّمُنِي ثُمَّ اشْفَعْ) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Hazrat Anas bin Maalik ﷛ se riwayat hai ke Rasool Allah ﷺ ne famraya: “*Qiyamat ke roz log ekatthe honge aur kahenge hame’n apne Rabb ke huzoor (kisi se) sifaarish karwani chaahiye taake wo (yaane Allah Ta'ala) hame’n us jagah (yaane hashr) ki takleef se najaat de. Chunache log Hazrat Aadam ؑ ke paas aaenge aur arz karenge aap ko Allah Ta'ala ne apne haath se paida kiya, apni rooh phoonki aur farishto’n ko hukm diya ke aapko sajda kare’n, aaj hamare Rabb ke huzoor hamare liye sifaarish kar de’n (ke wo hisaab-kitaab shuru kare aur hashr ki us takleef se hame’n najaat de) Aadam ؑ kahenge main is laayaq nahi aur apni ghalati yaad karke naadim honge. Aadam ؑ kahenge ke Nuh ؑ ke paas jaao wo Allah ke bheje hue sabse pehle Rasool hain*”

“*Log Hazrat Nuh ؑ ke paas haazir honge to wo kahenge aaj main tumhare kisi kaam nahi aasakta aur apni gahalati yaad karke naadim honge. Hazrat Nuh ؑ kahenge tum Hazrat Ibrahim ؑ ke paas jaao, unhe’n Allah ne apna dost banaya hai*”.

"*Log Hazrat Ibrahim* عليه السلام *ke paas aaenge, wo kahenge aaj main tumhare kisi kaam nahi aasakta wo bhi apni ghalati par naadim honge aur kahenge Musa* عليه السلام *ke paas jaao, Allah Ta'ala ne unhe'n (duniya mein) ba-raah-e-raast kalaam se nawaaza*".

"*Log Hazrat Musa* عليه السلام *ke paas haazir honge to wo kahe'nge aaj main taumhare kisi kaam nahi aasakta, lihaaza Isa* عليه السلام *ke paas jaao*".

"*Log Hazrat Isa* عليه السلام *ke paas haazir honge to wo bhi yehi jawaab denge, aaj main tumhare kisi kaam nahi aasakta. Tum log Muhammad* ﷺ *ke paas jaao, unke agle-pichle saare gunaah maaf kiye ja chuke hain*".

"*Phir log mere paas aaenge, main Allah Ta'ala se baaryaabi*[1] *ki ijaazat talab karunga aur jaise hi apne Rabb ko dekhunga sajde mein gir padunga, Allah Ta'ala jitni muddat tak chaahega mujhe sajde mein pada rehne dega, phir kaha jaaega sar uthaao, sawaal karo diye jaaoge. Baat karo suni jaaegi, sifaarish karo qubool ki jaaegi. Phir main apna sar uthaaunga aur phir (us ijaazat milne par) apne Rabb ki ham do sana karunga jo Allah Ta'ala mujhe (us waqt) sikhaaega (hamd-o-sana ke baad) main Allah Ta'ala ke huzoor logo'n ke liye sifaarish karunga, (jo maan li jaaegi)*" (Ise Bukhari-o-Muslim ne riwayat kiya hai: Al Lulu wal Marjaan: V1 H118)

عَنْ أُبَيِّ ابْنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ قَالَ ((إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كُنْتُ إِمَامَ النَّبِيِّينَ وَ خَطِيبَهُمْ وَصَاحِبِ شَفَاعَتَهُمْ غَيْرَ فَخْرٍ)) رَوَاهُ الْتِّرْمِذِيُّ (حسن)

Hazrat Ubai bin Kaab رضي الله عنه se riwayat hai ke Rasool-e-Akram ﷺ ne farmaya: "*Jab qiyamat ka din hoga to main saare Ambiya ka imam, numaainda aur unke liye sifaarish karne waala hoonga main ye baat fakhr ke taur par nahi kehta*". (Ise Tirmizi ne riwayat kiya hai: Abwaab al-Manaaqib: V3/2859)

Wazaahat: Aap ﷺ ki shafaa-at-e-Uzma se choonke ambiya samet saari makhlooq mustafeed hogi is liye Aap ﷺ ne irshad farmaya: "*Main Ambiya ka bhi sifaarishi ho'n*" Wallahu Aalam bis-sawaab"!

---

[1] T: (باریابی) Rasaai, pohonch kisi bade ya moazzaz shaksh tak rasaai [RKT]

② ‘اَلْشَّفَاعَةُ لِدُخُوْلِ الْجَنَّةِ:’ Jannat Mein Daakhila Ki Sifaarish

Masla: 69 Sabse Pehle Aap ﷺ Apni Ummat Ke Liye Sifaarish Karenge Jiske Natije Mein Aap ﷺ Ko Ummat Ke Pehle Khush-naseeb Giroh Ko Bila-hisaab-kitaab ‘Baab-e-Ayman’ Se Jannat Mein Le Jaane Ki Ijaazat Di Jaaegi.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ فِي حَدِيْثِ الشَّفَاعَةِ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللَّهِ .... (فَانْطَلَقَ فَأْتِي تَحْتَ الْعَرْشِ فَأَقَعُ سَاجِدًا لِرَبِّي عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيَّ وَ يُلْهِمُنِي مِنْ مَحَامِدِهِ وَ حُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَفْتَحْهُ لِأَحَدٍ قَبْلِي ثُمَّ يُقَالُ يَا مُحَمَّدُ إِرْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَهُ اشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِكَ مَنْ لَا حِسَابَ عَلَيْهِ مِنَ الْبَابِ الْأَيْمَنِ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَ هُمْ شُرَكَاءُ النَّاسَ فِيْمَا سِوى ذلِكَ مِنَ الْأَبْوَابِ) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Hazrat Abu Huraira ؓ hadees-e-shafaa-at mein kehte hain ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “(Logo’n ki darkhwast ke baad) Main chalunga aur Allah Ta'ala ke arsh ke neeche aaunga aur apne Rabb-e-Azzowajal ke huzoor saje mein gir padunga us waqt Allah Ta'ala mujhe apni ham do sana ke wo kalme sikhaaega jo usse pehle kisi ko nahi sikhaae. Phir kaha jaaega: “*Aye Muhammad ﷺ apna sar uthaao, sawaal karo diye jaaoge. Sifaarish karo qubool ki jaaegi*”. Chunache main apna sar uthaaunga aur arz karunga: “*Aye mere Rabb! Meri ummat! Meri ummat!*”. Kaha jaaega: “*Aye Muhammad ﷺ! Apni ummat mein se un logo’n ko baab-e-ayman se jannat mein daakhil karo jin par koi hisaab-kitaab nahi aur wo baaqi darwaazo’n se jannat mein daakhil hone waalo’n ke saath bhi shareek hain (yaane agar chaahe’n to doosre darwaazo’n se bhi daakhil ho sakte hain)*”. (Ise Bukhari-o-Muslim ne riwayat kiya hai: Al Lulu wal Marjaan: V1 H120)

Wazaahat: Yaad rahe ke sabse pehle Aap ﷺ apni ummat ke liye sifaarish karenge, lihaaza hisaab-kitaab ka aaghaaz ummat-e-muhammadiya ﷺ se hi hoga. Doosri ummato’n ka hisaab baad mein hoga, pul-siraat se bhi Aap ﷺ ki ummat sabse pehle guzregi aur jannat mein bhi Aap ﷺ ki ummat doosri tamaam ummato’n se pehle daakhil hogi.

فَالْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيْهِ كَمَا يُحِبُّ رَبَّنَا وَيَرْضٰى.[1]

Masla: 70 Jannat Mein Daakhil Ke Liye Jannat Ka Darwaaza Aap ﷺ Ki Sifaarish Par Hi Khola Jaaega.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِیَ اللہُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (أَنَا أَوَّلُ النَّاسِ يَشْفَعُ فِي الْجَنَّةِ وَ أَنَا أَكْثَرُ الْأَنْبِيَاءِ تَبَعًا) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Anas bin Maalik ﷺ Kehte Hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Jannat (khulwane ke liye) sabse pehle main sifaarish karunga (qiyamat ke roz) mere paerukaar doosre tamaam Ambiya ke muqaable mein ziyaada honge*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Imaan)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِیَ اللہُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ (أُتِي بَابَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَاسْتَفْتَحُ فَيَقُوْلُ الْخَازِنُ مَنْ أَنتَ فَأَقُولُ مُحَمَّدٌ فَيَقُولُ بِكَ أُمِرْتُ لَا أَفْتَحُ لِأَحَدٍ قَبْلَكَ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Anas bin Maalik ﷺ keht ehain Rasool Allah ﷺ ne irshad farmaya: "*Qiyamat ke roz main (sabse pehle) jannat ke darwaaze par aaunga aur darwaza khulwaunga jannat ka khaazin (darwaza khatkhataane par) poochega: Kaun hai? Main jawaab doonga: Muhammad ﷺ! Khaazin kahega: Mujhe is baat ka hukm diya gaya tha ke Aap ﷺ se pehle kisi ke liye darwaaza na kholu'n*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Imaan)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِیَ اللہُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (أَنَا أَكْثَرُ الْأَنْبِيَاءِ تَبَعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَقْرَعُ بَابَ الْجَنَّةِ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Anas bin Maalik ﷺ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Qiyamat ke roz sabse ziyaada mere ummati honge aur main sabse pehle jannat ka darwaza khatkhataunga*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Imaan)

③ 'اَلشَّفَاعَةُ لِأَصْحَابِ الْأَعْرَافِ:' Ashaab-e-Aaraaf Ke Liye Sifaarish

Masla: 71 Jin Logo'n Ki Nekiyaa'n Aur Buraiya'n Baraabar Hongi Wo Bhi Nabi-e-Akram ﷺ Ki Sifaarish Se Jannat Mein Daakhil Honge.

---

[1] T: Pas Allah Ta'ala ke liye bahut ziyada, paakiza aur barkat waali hamd hai jaisa ke hamara Rabb pasand farmata hai aur jisse wo raazi hota hai. [RSB]

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ السَّابِقُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَالْمُقْتَصِدُ بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَالظَّالِمُ لِنَفْسِهِ وَأَصْحَابُ الْأَعْرَافِ يَدْخُلُوْنَهَا بِشَفَاعَةِ النَّبِيِّ ﷺ رَوَاهُ الطَّبَرَانِي

Hazrat Abdullah bin Abbas ؓ farmate hain: "*Neki mein sabqat karne waale baghair hisaab ke jannat mein daakhil honge. Mile-jule (yaane acche aur bure) aamaal waale aur gunahgaar log Allah Ta'ala ki rahmat se jannat mein daakhil honge jabke apni jaano'n par zulm karne waale ashaab-e-aaraaf bhi Nabi-e-Akram ﷺ ki sifaarish se jannat mein daakhil honge*". (Ise Tabarani ne riwayat kiya hai: Kitab ar-Riqaaq: V1/425)

④ 'اَلْشَّفَاعَةُ لِأَهْلِ الْكَبَائِرِ:' Kabira Gunaaho'n Ke Murtakib Afraad Ke Liye Sifaarish

Masla: 72 Kabira Gunaho'n Ke Murtakib Musalmano Ke Jahannam Mein Chale Jaane Ke Baad Rasool-e-Akram ﷺ Unke Liye Sifaarish Karenge Aur Wo Jahannam Se Nikal Jannat Mein Daakhil Kiye Jaaenge.

عَنْ جَابِرٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ يَقُوْلُ (إِنَّ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي) رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ (صحيح)

Hazrat Jaabir ؓ kehte hain maine Rasool Allah ﷺ ko farmate hue suna hai: "*Qiyamat ke roz main apni ummat ke un logo'n ki sifaarish karunga jo kabira gunaaho'n ke murtakib hue honge*". (Ise Ibne Majah ne riwayat kiya hai: Kitab az-Zohd: V2/3479)

عَنْ عِمْرَانِ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ (يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنَ النَّارِ بِشَفَاعَةِ مُحَمَّدٍ فَيَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَيُسَمُّوْنَ الْجَهَنَّمِيِّينَ) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

Hazrat Imran bin Hussain ؓ se riwayat hai ke Nabi-e-Akram ﷺ ne farmaya: "*Kuch log Muhammad ﷺ ki sifaarish se aag se nikaale jaaenge aur jannat mein daakhil kiye jaaenge log unhe'n jahannami ke naam se pukaarenge*". (Ise Bukhari ne riwayat kiya hai: Kitab az-Zikr wad-Dua)

Wazaahat: Jahannami taana ke taur par nahi kaha jaaega, balke Allah Ta'ala ka ehsaan yaad dilaane ke liye kaha jaaega taake wo Allah Ta'ala ke ziyaada shukr-guzaar ho'n. Wallahu Aalam bis-sawaab!

Masla: 73 Aap ﷺ Ki Shafaa-at Ke Natije Mein Pehle Wo Ahle Kabaair

Jahannam Se Nikaal Kar Jannat Mein Daakhil Kiye Jaaenge Jin Ke Dil Mein Jau Ke Baraabar Imaan Hoga.

Masla: 74 Shafaa-at Ke Agle Marhale Mein Ummat E Muhammadiya ﷺ Ke Wo Ahle Kabaair Jahannam Se Nikaal Kar Jannat Mein Daakhil Kiye Jaaenge Jin Ke Dil Mein Choonti Ya Raai Baraabar Imaan Hoga.

Masla: 75 Uske Baad Aap ﷺ Ki Shafaa-at Se Ummat-e-Muhammadiya ﷺ Ke Wo Ahle Kabaair Jahannam Se Nikaal Kar Jannat Mein Daakhil Kiye Jaaenge, Jin Ke Dil Mein Choonti Ya Raai Se Bhi Kam Imaan Hoga.

Masla: 76 Jahannam Se Khurooj Ka Tamaam-tar Daar-o-Madaar Aqida Aur Imaan Par Hoga.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فِي حَدِيْثِ الشَّفَاعَةِ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (فَاسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فَيُؤْذَنُ لِي وَ يُلْهِمُنِي مُحَامِدَ أَحْمَدُهُ بِهَا لا تَحْضُرُنِي الْآنَ ، فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمُحَامِدَ وَأُخِرُّ لَهُ سَاجِدًا فَيُقَالُ : يَا مُحَمَّدُ ! إِرْفَعْ رَأْسَكَ وَ قُلْ يُسْمَعُ لَكَ وَ سَلْ تُعْطَهُ ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ ، فَأَقُوْلُ يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي ! فَيُقَالُ : انْطَلِقْ فَاخْرِجْ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ شَعِيْرَةٍ مِنْ إِيْمَانٍ فَأَنْطَلِقُ فَأَفْعَلُ ثُمَّ أَعُوْدُ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمُحَامِدِ ، ثُمَّ آخِرُ لَهُ سَاجِدًا ، فَيُقَالُ : يَا مُحَمَّدُ ! إِرْفَعْ رَأْسَكَ ، وَ قُلْ يُسْمَعُ لَكَ وَ سَلْ تُعْطَهُ ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ ، فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي فَيُقَالُ انْطَلِقْ فَاخْرِجُ مِنْهَا مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ أَوْ خَرْدَلَةٍ مِنْ إِيْمَانٍ ، فَانْطَلِقُ فَأَفْعَلُ ، ثُمَّ اَعُوْدُ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمُحَامِدِ ثُمَّ أَخِرُ لَهُ سَاجِدًا فَيُقَالُ لِي يَا مُحَمَّدُ إِرْفَعْ رَأْسَكَ وَ قُلْ يُسْمَعُ لَكَ وَ سَلْ تُعْطَهُ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَقُوْلُ يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي فَيُقَالُ أَنْطَلِقْ فَأَخْرِجُ مِنْهَا مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ أَدْنَى أَدْنَى أَدْنَى مِثْقَالَ حَبَّةٍ خَرْدَلٍ مِنْ إِيْمَانٍ فَأَخْرِجْهُ مِنَ النَّارِ) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Hazrat Anas bin Maalik رضي الله عنه hadees-e-shafaa-at bayan karte hue keht ehain ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “Phir main apne Rabb se haazri ki ijaazat maangunga, mujhe ijaazat di jaaegi, us waqt Allah Ta'ala mujhe apni hamd-o-sana ke wo kalme sikhaaega jo is waqt main nahi jaanta. Main un kalmo’n se uski hamd-o-sana bayan karunga aur sajde mein gir padu’nga. Irshad hoga: “*Aye Muhammad ﷺ apna sar uthaao baat kaho suni jaaegi, sawaal karo diye jaaoge, sifaarish karo maani jaaegi*”*.* Main arz karunga: “*Aye mere Rabb! Meri ummat! Meri ummat!*”. Irshad hoga: “*Jaao aur jahannam se un logo’n ko nikaal laao jin ke dil mein jau ke baraabar imaan hai*”. Main jaaunga aur aisa hi karunga.

Phir dobaara Allah Ta'ala ki baargaah mein haazir hunga aur unhi kalimaat se Allah Ta'ala ki hamd-o-sana karunga aur sajde mein gir padunga. Irshad hoga: *“Aye Muhammad (2)! Sar uthaao baat kaho suni jaaegi, sawaal karo diye jaaoge, sifaarish karo qubool ki jaaei”*. Main kahunga: “*Aye mere Rabb! Meri ummat! Meri ummat!*”. Irshad hoga: “*Jaao un logo’n ko jahannam se nikaal laao jin ke dil mein choonti ya raai baraabar imaan hai*”. Main jaaunga aur aisa hi karunga.

Phir (teesri martaba) Allah Ta'ala ki baagaah mein haazir hunga aur unhi kalimaat-e-hamd se Allah Ta'ala ki hamd-o-sana karunga aur sajde mein gir padunga. Irshad hoga: “*Aye Muhammad ﷺ! Apna sar uthaao, baat kaho suni jaaegi, sawaal karo diye jaaoge, sifaarish karo qubool ki jaaegi*”. Main arz karunga: “*Aye mere Rabb! Meri ummat! Meri ummat!*” Irshad hoga: “*Jaao jahannam se un logo’n ko nikaal laao jin ke dil mein raai ke daane se bhi kam, bahut kam use bhi kam imaan hai*”. Phir main aise logo’n ko jahannam se nikaal laaunga. (Ise Bukhari aur Muslim ne riwayat kiya hai: Al Lulu wal Marjaan: V1 H119)

Masla: 77 Malaaika Bhi Allah Ta'ala Ki Ijaazat Se Ahle Kabaair Ke Liye Sifaarish Karenge.

Wazaahat: Hadees Masla 82 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Masla: 78 Shuhada Bhi Allah Ta'ala Ki Ijaazat Se Ahle Kabaair Ke Liye Sifaarish Karenge.

Wazaahat: Hadees Masla 39 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

Masla: 79 Auliya, Sulaha, Aur Deegar Ahle Imaan Bhi Allah Ta'ala Ki Ijaazat Se Apni-apni Jaan-pehchaan Ke Ahle Kabaair Ke Liye Sifaarish Karenge.

Wazaahat: Hadees Masla 82 ke tahat mulaahaza farmaae’n.

⑤ ‘اَلْشَّفَاعَةُ لِرَفْعِ الْدَّرَجَاتِ فِيْ الْجَنَّةِ:’ Jannat Mein Bulandi-e-Darjaat Ke Liye Shafaa-at

Masla: 80 Jannat Mein Bade Darje Waalo’n Ki Sifaarish Se Kam Darja

Waalo’n Ko Bade Darja Waalo’n Ke Baraabar Darja Ataa Farma Diya Jaaega.

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ (إِنَّ اللَّهَ لَيَرْفَعُ ذُرِّيَّةَ الْمُؤْمِنِ إِلَيْهِ مِنْ دَرَجَتِهِ وَ إِنْ كَانُوْا دُوْنَهُ فِي الْعَمَلِ لِتَقَرَّبَهُمْ عَيْنُهُ ثُمَّ قَرَأَهُ 'وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيْمَانٍ' (21:52) ثُمَّ قَالَ وَ مَا نَقَصْنَا لِآبَائِهِمْ لِمَا أَعْطَيْنَا الْبَنِينَ) رَوَاهُ الْبَزَّارُ (حسن)

Hazrat Abdullah bin Abbas ﷺ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “*Allah Ta'ala ahle imaan ki aulaado’n ke darajaat buland farma denge khwah unke aamaal un darajaat waale na hi ho’n taake usse ahle imaan ki aankho’n ko qaraar haasil ho phir Aap ﷺ ne ye aayat tilaawat farmaai* (Wo Log Jo Imaan Laae Aur Unki Aulaad Ne Bhi Kisi Darja Imana Mein Unki Paerawi Ki Unki Aulaad Ko Bhi Ham Un (waalidain) Ke Saath Mila Denge Aur Waalidain Ke Amal Se Koi Cheez Kam Na Karenge” (Surah at-Tur: 21) Phir Aap ﷺ ne irshad farmaya (Allah Ta'ala farmata hai): Waalidain ke saath unki aulaado’n ko milaane ke ewaz mein ham unke waalidain ki nemato’n se koi cheez kam na karenge. (Ise Bazzaar ne riwayat kiya hai: Silsila Ahadees as-Sahiha lil Albani: V5 H2420)

Masla: 81 Nek Aulaad Ki Sifaarish Se Allah Ta'ala Jannat Mein Waalidain Ke Darajaat Mein Izaafa Farma Dete Hain.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِیَ اللہ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ (إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَرْفَعُ الدَّرَجَةَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُوْلُ يَا رَبِّ أَنَّي لِي هَذِهِ فَيَقُوْلُ بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ) رَوَاهُ أَحْمَدُ (حسن)

Hazrat Abu Huraira ﷺ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “*Allah Azzo Wajal Jannat mein nek aadmi ka darja buland farmata hai to aadmi arz karta hai: Ya Allah! Ye darja mujhe kaise haasil hua?*” Allah Ta'ala farmata hai?: “*Tere bete ne tere liye istighfaar kiya hai*”. (Ise Ahmad ne riwayat kiya hai: Mishkat al-Masabeeh lil Albani: V2 H2354)

⑥ 'اَلشَّفَاعَةُ لِتَخْفِيْفِ الْعَذَابِ فِىْ النَّارِ' Jahannam Mein Takhfeef-e-Azaab Ke Liye Sifaarish

Masla: 82 Jin Kaafiro’n Ne Rasool-e-Akram ﷺ Par Duniya Mein Koi Ehsaan Kiya Tha Unke Liye Rasool-e-Akram ﷺ Sifaarish Karenge Jisse Unke Azaab Mein Kami Ki Jaaegi, Wallah Uaalam Bis-Sawaab!

عَنْ أَبِي سَعِيدِ نِ الْخُدْرِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ ذُكِرَ عِنْدَهُ عَمَّهُ أَبُو طَالِبِ فَقَالَ (لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ يَبْلُغُ كَعْبَيْهِ يَغْلِي مِنْهُ دِمَاغُهُ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Abu Saeed Khudri ؓ se riwayat hai ke Rasool-e-Akram ﷺ ke paas Aap ﷺ ke chacha Abu Taalib ka zikr kiya gaya to Aap ﷺ ne farmaya: "*Ummeed hai meri sifaarish se qiyamat ke roz se faaeda hoga aur wo halki aag mein rakha jaaega jo uske takhno'n tak hogi aur usse uska dimaagh khaul raha hoga*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Imaan)

<u>Wazaahat</u>: Aariyat.

Shafaa-atullahi Azza wa Jalla 'شَفَاعَةُ اللهِ عَزَّوَجَلَّ' Allah Azzo Wajal Ki (apni zaat se) Shafaa-at (yaane Allah Ka Fazl)

Masla: 83 Ambiya, Malaaika, aur Ahle Imaan Ki Sifaarish Ke Baad Aakhir mein Allah Ta'ala apne khaas fazl-o-karam se un muwahhideen ko jahannam se nikaal kar jannat mein daakhil farmaenge jinho'n ne saari zindagi koi nek amal nahi kiya hoga.

Masla: 84 Ahle Jannat Unhe'n Etiqa ar-Rahman (Rahman ke aazaad-karda) Keh Kar Pukaarenge.

عَنْ أَبِي سَعِيدِ نِ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ (فَيَشْفَعَ النَّبِيُّوْنَ وَ الْمَائِكَةَ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ، فَيَقُوْلُ الْجَبَّارُ بَقِيَتْ شَفَاعَتِي فَيَقْبِضُ قَبْضَةٌ مِنَ النَّارِ فَيُخْرِجُ أَقْوَامًا قَدِ امْتُحِشُوْا ، فَيُلْقَوْنَ فِي نَهْرٍ بِأَفْوَاهِ الْجَنَّةِ يَقُوْلُ لَهُ مَاءُ الْحَيَاةِ ، فَيَنْبُتُوْنَ فِي حَافَتَيْهِ كَمَا تُنْبَتُ الْحَبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ قَدْ رَأَيْتُمُوْهَا إِلَى جَانِبِ الصَّخْرَةِ إِلَى جَانِبِ الشَّجَرَةِ ، فَمَا كَانَ إِلَى الشَّمْسِ مِنْهَا كَانَ أَخْضَرَ ، وَمَا كَانَ مِنْهَا إِلَى الظَّلِّ كَانَ أَبْيَضَ ، فَيَخْرُجُوْنَ كَأَنَّهُمُ اللُّؤْلُؤُ ، فَيُجْعَلُ فِي رِقَابِهِمُ الْخَوَاتِيْمُ فَيَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ ، فَيَقُوْلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ هَؤُلَاءِ عُتَقَاءُ الرَّحْمَنِ أَدْخَلَهُمُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ عَمَلٍ عَمِلُوْهُ وَ لَا خَيْرٍ قَدَّمُوْهُ فَيُقَالُ لَهُمْ لَكُمْ مَا رَأَيْتُمْ وَ مِثْلُهُ مَعَهُ) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Hazrat Abu Saeed Khudri ؓ kehte hain Rasool Allah ﷺ ne farmaya: "*Jab Ambiya aur Ahle Imaan sifaarish kar chukenge to Allah Ta'ala farmaenge meri shafaa-at abhi baaqi hai. Chunache Allah Ta'ala jahannam se mutthi-bhar kar logo'n ko nikaalenge jo jal kar koyla ho*

chuke honge unhe’n jannat ke kinaare behne waali neher jise ‘nehr-e-hayaat’ kaha jaata hai, mein daal diya jaaega ye log us nehr ke kinaaro’n par you’n achaanak tar-o-taaza ho jaaenge jaise ghaas ka beej koode-karkat mein fauran ugg aata hai tumne dekha hoga kabhi ye daana pathar ke qareeb ugta hai aur kabhi darakht ke qareeb ugta hai jis par dhoop padti hai wo sabz ho jaata hai pas jab ye log us nehr-e-hayaat se niklenge to motiyo’n ki tarah chamakhte damakte niklenge unki gardano’n par mohre’n (nishaan) lagadi jaaengi aur wo jannat mein daakhil ho jaaenge jannati log unhe’n ‘Etiqaa ar-Rahman’ (yaane Rahman ke aazaad-karda) ke naam se pukaarenge Allah Ta'ala unhe’n baghair kisi nek amal ke jannat mein daakhil farma denge naahi unke naama-e-aamaal mein koi bhalaai hogi jo unho’n ne aage bheji hogi phir bhi Allah Ta'ala ki taraf se unhe’n kaha jaaega jo kuch (jannat mein) tum ne dekha hai wo saari nemate’n aur itni hi tumhare liye aur bhi hain”. (Ise Bukhari ne riwayat kiya hai: Al Lulu wal Marjaan: V1 H115)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِیَ اللهُ عَنْهُ فِي حَدِيْثِ الشَّفَاعَةِ ، قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (ثُمَّ أَعُوْدُ الرَّابِعَةَ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمُحَامِدِ ، ثُمَّ أَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا ، فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ إِرْفَعْ رَأْسَكَ ، وَ قُلْ يُسْمَعْ ، وَ سَلْ تُعْطَهُ ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ ، فَأَقُولُ يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي فِيْمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ ، فَيَقُوْلُ وَعِزَّتِي وَ جَلالِي وَ كِبْرِيَائِي وَ عَظْمَتِي لأُخْرِجَنَّ مِنْهَا مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Hazrat Anas bin Maalik ﷺ hadees-e-shafaa-at mein farmate hain ke Rasool-e-Akram ﷺ ne irshad farmaya: “*Phir main chauthi martaba apne Rabb ke huzoor haazir hunga aur pehle jaisi hamd-o-sana karunga, sajde mein gir padunga phir kaha jaaega: Aye Muhammad ﷺ! Apna sar uthaao baat kaho suni jaaegi, sawaal karo diye jaaoge, sifaarish karo maani jaaegi*”. Main arz karunga: “*Aye mere Rabb! Mujhe unko jahannam se nikaalne ki ijaazat de jis ne duniya mein (sirf)* ‘لَا اِلٰهَ اِلَّا اللہ’ kaha”. Allah Ta'ala irshaf armaenge: “*Meri izzat, mere jalaal, meri kibriyaai aur meri azmat ki qasam! jis ne* ‘لَا اِلٰهَ اِلَّا اللہ’ *kaha hai ise main khud jahannam se nikaalunga*”. (Ise Bukhari aur Muslim ne riwayat kiya hai: Al Lulu wal Marjaan: V1 H119)

Masla: 85 Jahannam Se Nikalne Waale Chaar (4) Aadmiyo’n Mein Se Allah Ta'ala Ki Rahmat Ka Ek (1) Ummeedwaar Jahannam Se Najaat

Paakar Jannat Mein Daakhil Ho Jaaega.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ (يُخْرَجُ مِنَ النَّارِ أَرْبَعَةٌ فَيُعْرَضُوْنَ عَلَى اللّٰهِ فَيَلْتَفِتُ أَحَدُهُمْ فَيَقُوْلُ أَيْ رَبِّ إِذَا اَخْرَجْتَنِي مِنْهَا فَلَا تُعِدْنِي فِيْهَا فَيُنْجِيْهِ اللّٰهُ مِنْهَا) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Anas bin Maalik رضي الله عنه se riwayat hai ke Rasool Allah ﷺ ne farmaya: “*Chaar (4) aadmi jahannam se nikaale jaaenge aur Allah Ta'ala ke huzoor pesh kiye jaaenge. (Jab unhe’n dobaara jahannam mein jaane ka hukm milega) to un mein se ek (1) palate kar arz karega: Aye mere Rabb! Jab ek (1) dafa toone mujhe jahannam se nikaal hi diya hai to phir dobaara us mein mat lejaa, Allah Ta'ala use jahannam se najaat de denge*” (Aur jannat mein daakhil farma denge). (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Imaan)

Shafaa-atu Muhammadin ﷺ Li-ummatihi Fid-Duniya ‘شَفَاعَةُ مُحَمَّدٍ ﷺ لِأُمَّتِهِ فِي الدُّنْيَا’ Hazrat Muhammad ﷺ Ki Duniya Mein Apni Ummat Ke Liye Sifaarish

Masla: 86 Rasool-e-Akram ﷺ Ne Duniya Mein Allah Ta'ala Se Apni Ummat Ke Liye Sifaarish Ki.

عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِي تَلَا قَوْلَ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي إِبْرَاهِيمَ ﴿ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ۖ فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾ ﴾ الْآيَةِ (36:14) وَ قَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامَ ﴿ إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۖ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾ ﴾ (118:5) فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَ قَالَ (اللَّهُمَّ أُمَّتِي أُمَّتِي) وَ بَكَى فَقَالَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ وَ رَبُّكَ أَعْلَمُ فَسَلْهُ مَا يُبْكِيْكَ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَسَأَلَهُ فَأَخْبَرَهُ رَسُوْلُ اللّٰهِ بِمَا قَالَ وَ هُوَ أَعْلَمُ فَقَالَ اللّٰهُ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ إِنَّا سَنُرْضِيْكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسُوْءُ كَ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Hazrat Abdullah bin Amr bin Aas رضي الله عنهما se riwayat hai ke Rasool-e-Akram ﷺ ne wo aayat padhi, jis mein Hazrat Ibrahim عليه السلام ka ye qaul hai: “*Aye Rabb In Butho’n Ne Bahut Se Logo’n Ko Gumraah Kiya, Pas Jo Meri Paerawi Kare Wo Mujh Se Hai Aur Jisne Meri Nafarmaani Ki So Tu Bakhshne Waala Meherbaan Hai*” (Surah Ibrahim: 36): Aur phir ye aayat padhi jis mein Hazrat Isa عليه السلام ka qaul hai: “*Agar Tu Unko Azaab De To Ye Tere Bande Hain Aur Agar Maaf Farmade To Beshak Tu Ghaalib Hikmat Waala Hai*”. (Surah

al-Maaida: 118) Phir Aap ﷺ ne dono haath uthaae aur farmaya: "*Ya Allah! Meri ummat, ya Allah! Meri ummat*". Aur rone lage. Allah Ta'ala Azzowajal ne Hazrat Jibraeel عليه السلام ko hukm diya: "*Aye Jibraeel! Muhammad ﷺ ke paas ja aur pooch aap kyou'n ro rahe hain? Aur tera Rabb tu jaanta hi hai wo kyoun ro rahe hain*". Chunache Jibraeel عليه السلام aae aur poocha: "*Aap kyoun ro rahe hain?*" Phir Hazrat Jibraeel عليه السلام ne (waapas jaakar) Allah Ta'ala ko bataya halaanke Allah Ta'ala (pehle hi khoob jaanta hai) tab Allah Azzo Wajal ne rishad farmaya: "*Aye Jibraeel! Muhammad ﷺ ke paas jaa aur keh: Ham tumhe'n tumhari ummat ke baare mein khush kar denge aur naaraaz nahi karenge*". (Ise Muslim ne riwayat kiya hai: Kitab al-Imaan)

Ash Shafaa-atu, wa Hasratu al-Kaafireena 'اَلْشَّفَاعَةُ، وَحَسْرَةُ الْكَافِرِيْنَ'

Shafaa-at Aur Kaafiro'n Ke Liye Hasrat

Masla: 87 Gunahgaar Musalmano Ko Jahannam Se Nikalte Dekh Kar Kaafir Hasrat Se Kahenge "Kaash! Ham Bhi Musalman Hote".

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا يَزَالُ اللّٰهُ يَشْفَعُ وَ يُدْخِلُ الْجَنَّةَ وَيَرْحَمُ وَ يَشْفَعُ حَتّٰى يَقُوْلُ مَنْ كَانَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ فَذَاكَ حِيْنَ يَقُوْلُ ﴿ رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْ كَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ۝ ﴾ (2:15) رَوَاهُ الْحَاكِمُ (صحيح)

Hazrat Abdullah bin Abbas رضي الله عنهما farmate hain Allah Ta'ala baraabar shafaa-at ke zariye musalmano ko (jahannam se nikaal kar) jannat mein daakhil farmate rahenge Allah Ta'ala musalsal (musalmano par) apna fazl-o-karam farmate rahenge hatta ke Allah Ta'ala farmaenge jo koi musalman hai ise jannat mein daakhil kardo ye hoga wo waqt jiske baare mein irshad-e-mubaarak hai: 'Ek (1) Waqt Aaega Jab Kaafir Pachta-pachta Kar Kahenge Kaash! Wo Musalman Hote' (Surah al-Hijr: 2). (Ise Haakim ne riwayat kiya hai: Kitab as-Sunnah lil Albani: P392)

Masla: 88 Jahannam Mein Mushrik, Musalmano Ko Taana Denge Ke Tumhara Aqida Tauheed Kisi Kaam Nahi Aaya, Us Waqt Allah Ta'ala Muawwhideen Ko Jahannam Se Aazaad Farma Denge.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ فِي حَدِيْثِ الشَّفَاعَةِ ، قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ (وَ فَرَغَ اللّٰهُ مِنْ حِسَابِ

النَّاسِ وَ أَدْخَلَ مَنْ بَقِيَ مِنْ أُمَّتِي النَّارِ مَعَ أَهْلِ النَّارِ ، فَيَقُوْلُ أَهْلُ النَّارِ : مَا أَغْنَى عَنْكُمْ أَنَّكُمْ تَعْبُدُوْنَ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا تُشْرِكُوْنَ بِهِ شَيْئًا فَيَقُوْلُ الْجَبَّارُ عَزَّوَجَلَّ فَبِعِزَّتِي لَاعْتَقَنَّهُمْ مِنَ النَّارِ ، فَيُرْسِلُ إِلَيْهِمْ فَيُخْرَجُوْنَ وَ قَدِ امْتُحِشُوْا فَيَدْخُلُوْنَ فِي نَهْرِ الْحَيَاةِ ، فَيَنْبِعُوْنَ فِيْهِ كَمَا تُنْبِتُ الْحَبَّةُ فِي غُثَاءِ السَّيْلِ ، وَيَكْتَبُ بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ : هَؤُلَاءِ عُتَقَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَيَذْهَبُ بِهِمْ فَيَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ ، فَيَقُوْلُ لَهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ : هَؤُلَاءِ الْجَهَنَّمِيُّوْنَ ، فَيَقُوْلُ الْجَبَّارُ : بَلْ هَؤُلَاءِ عُتَقَاءُ الْجَبَّارِ عَزَّوَجَلَّ) رَوَاهُ أَحْمَدُ . (صحيح)

Hazrat Anas ﷺ hadees-e-shafaa-at mein Rasool Allah ﷺ se riwayat karte hain ke Aap ﷺ ne farmaya: “*Jab Allah Ta'ala logo’n ke hisaab se faarigh ho jaaenge aur meri ummat ke baaqi log (jin par jahannam waajib ho chuki hogi) Ahle Jahannam (kaafir aur mushriko’n) ke saath jahannam mein daakhil kiye jaaenge to ahle jahannam (yaane kaafir aur mushrik musalmano se) kahenge: Tum log Allah ki ibaadat karte the lekin tumhari wo (khaalis) ibaadat tumhare kisi kaam na aai*”. Allah Azzo Wajal irshad farmaenge: “*Meri izzat ki qasam! Main unhe’n aag se zaroor aazaad karunga*”. Chunache Allah Ta'ala unki taraf farishte bhejega wo unhe’n jahannam se nikaal laaenge wo log jal kar koyla ho chuke honge. Chunache unhe’n (jannat ke darwaze par) nehr-e-hayaat mein daakhil kiya jaaega aur wo usi tarah tar-o-taaza ho jaaenge jis tarah beej saelaab ki mitti mein ugta hai unki aankho’n ke darmiyaan ye alfaaz likh diye jaaenge: “*Ye log Allah Ta'ala ke aazaad-karda hain*”. Unhe’n le jaaya jaaega aur jannat mein daakhil kar diya jaaega. Ahle jannat unhe’n ‘jahannami’ keh kar pukaarenge. Allah Ta'ala Azzo Wajal farmaenge: nahi! Balke ye to etiqaa al-Jabbar Azzo Wajal (Jabbar Azzo Wajal Ke aazaad-karda) hain”. (Ise Ahmad ne riwayat kiya hai: Kitab as-Sunnah lil Albani: P393)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ بِنِعْمَتِه تَتِمُّ الْصَّالِحَاتُ وَاَلْفُ اَلْفِ صَلَاةٍ وَسَلَامٍ عَلٰى اَفْضَلِ الْبَرِيَّاتِ وَعَلٰى آلِه وَأَصْحَابِه اَجْمَعِيْنَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرّٰحِمِيْنَ.